

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, I. KER.,
BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21

Megjelenik
minden hó
1-én és 15-én

Előfizetési ára:
Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Telefon:
501-90.

Postatakarékpénztári
csekk száma:
25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Emlékeink.

Mindössze néhány éve, hogy mostani vezetésünk figyelme ráterelődött emlékeink múzeális vonatkozásaira. Addig ezen a téren nem történt semmi, de még akkor is az akadályok sora tornyosult a gondolat gyakorlati elindítása elé. Az akarat mégis megtalálta a megoldást, megkezdődött az emlékek gyűjtése s a csendőrség történeti múzeumának a gondolata a megvalósulás útjára lépett.

Néhány év lendülete és munkája természetesen nem volt elég ahhoz, hogy múzeumunk a szó teljes értelmében kész legyen, addig azonban eljutottunk, hogy a mai csendőrnapon már átléphetjük a Hadimúzeum küszöbét s a magunk külön termében helyezhetjük el eddig összegyűlt emlékeinket.

Ismételjük, ez még nem múzeum, hanem csak gyűjtemény. Anyag, amely most kezd formát, rendszert magára öltetni, de maga a tény, hogy az évezredes magyar hadimult gazdag, nagyszabású és csillogó emléktárában most már a csendőrmult is otthonra talált, megadja múzeumunk számára a szilárd alapot és biztos keretet, magát a gondolatot tehát a mai nappal megvalósíthatnánk tekinthetjük. Csupán idő és a fejlődés mindenre vonatkozó törvényének a dolga, hogy ami ma még csak gyűjtemény, mielőbb múzeum legyen.

Azzal természetesen tisztában vagyunk, hogy ezeréves nemzeti hadimult és félévszázados, szűkkeretű testületi mult között muzeális szempontból is nagy a különbség s ezzel a szerény tudattal kopogtatunk be most a magyar fegyverek dicső emlékeinek az otthonába. Amikor majd a Hadimúzeum a nagy nyilvánosság számára is kaput nyit s bejárják bajtársaink a gazdag termeket, mikor elcsendesedett lélekzettel állanak meg egy-egy ősi katonai emléküknél, mikor szembetalálják magukat a negyvennyolcas idők tépett zászói és legendás magyar haditettek ezernyi más emlékecsodájával, mikor a fegyverekből, képekből, ruhákból, a magyar hadimult pompás emlékeiből átárad lelkükbe hadimultunk nagyságának és fényének tömérdek bizonyága, dísze, ereje, akkor fogják majd igazán értékelni azt, hogy ebben a környezetben a csendőrség emlékei befogadásra találtak.

Bármennyire szerények és tárgyilagosak is vagyunk tehát a magunk emlékeinek muzeális megítélése terén, már most, a kezdő lépéseknél kell világosan meglátnunk, hogy ez a fényes és gazdag

környezet kötelez bennünket. Kötelez arra, hogy a számunkra megnyitott teremben a csendőrség multját lehető teljes és hiteles gyűjtemény tükrözze vissza. A közbiztonság egyszerű katonája, a puritán egyszerűséggel felépített csendőrség hiába keresne a multjában parádés, csillogó emlékeket, ami nem is baj, mert nem ez a cél. A valóság az, hogy egyszerűek, de erőteljesek, egyéniek vagyunk, ez adja meg testületünk főjellegét, nem lehet más a múzeumunk sem, de ennek aztán élesen és határozottan ki kell belőle domborodnia.

Ehhez pedig az kell, hogy ébresszük fel végre magunkban azt a történelmi érzéket és tudatot, amely mindenkivel megőriztet és megbecsültet minden tárgyat, minden ruhafoszlányt, amit kár eldobni s amit nem is szabad eldobni és kallódásba veszíteni, mert vagy rajta van már a mult patinás értéke, vagy pedig rajta és benne van az a vonás, ami majd a jövőben teszi történelmi értéké. Nekünk ebben a tekintetben sok a pótolnivalónk és sok a jövőbeli tennivalónk. Jellemző erre az érzékhányunkra, hogy egy-egy olyan ruhadarabot, felszerelési és egyéb tárgyat, ami tizenöt-husz éve még tömeges cikk volt nálunk, ma már alig lehet felkutatni, mert az a természetünk, hogy mindenki mindent eldob, szertedarábol és lomtárba lök, aminek a mindennapi életben gyakorlati hasznát már nem látja. Az eszmei hagyományokat szívesen és eredménytelően ápoljuk, de hogy azoknak látható nyomai, emlékei is maradjanak, azzal már nem törődünk. Eddig senki nem is kereste rajtunk az ellenkezőjét, de most már ott áll és vár a terem, ragyogó környezetben, mátlól fogva tehát becsületbeli kötelességünk is ezt a termet minél több és minél jellegzetesebb emlékekkel megtölteni, ami viszont általános, tömeges bajtársi támogatás nélkül el sem képzelhető.

Ujra és újra kérjük tehát összes bajtársainkat, mindenkit és különösen az idősebbeket, nézzék át mégegyszer a holmijaikat. Kutassanak a padlások öreg poros ládáiban, a családi ruha- és lomtárak elfelejtett rejtekeiben, biztosan előkerül valami, amit érdemes az emlékbizottsághoz eljuttatni. Hangsúlyozzuk újból: nem parádés dolgokat várunk. Minden ócska gombnak, csatnak, szíjnak, ruhadarabnak és a kimondottan csendőrhalmikon felül minden olyan apróságnak is, ami a csendőrséggel valamiképpen összefüggésbe hozható, helye és értéke lehet a múzeumban, az írott és képes emlékek pedig a levéltárunkban találják meg a jelentőségüket. Az emlékbizottság minden érdeklődésre, küldeményre azonnal válaszol, minden kiadást fedez s ha kívánja valaki, ellenértéket is ad.

Nem áldozatot kérünk tehát, hanem érdeklődést. Egy kis szeretetet hagyományainknak.

Bűnügyi apróságok.

Írta: **OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA** őrnagy.

A nyomozásnál sokszor csak a kitartás és a fáradhatatlan, szívós munka hozza meg az eredményt. 1932 szilveszter éjszakáján a megszállt Felvidék egyik községében meggyilkoltak egy kocsmáros. Minden jel arra mutatott, hogy rablógyilkosság történt, de a tettes a helyszínen csupán egyetlen áruló nyomot hagyott. A betört ablaktáblán ugyanis rajta maradt a tettes ujjnyoma. Ennek a nyomozó hatóság egyelőre nem sok hasznát vette, mert a nyilvántartásban való priorálás negatív eredménnyel járt. Tekintettel arra, hogy a több irányban lefolytatott nyomozás a tettes kilétére a legcsekélyebb támpontot sem tudta megszerezni, nem maradt más hátra, mint az ujjnyomhoz tartozó embert megkeresni és azután tettességét azonosítással bizonyítani. A nyomozó hatóság ettől a rengeteg fáradtsággal járó és egyben nem sok reménnyel kecsegtető munkától sem riadt vissza. A helyszínen körül 20 km körzetben minden férfilakosról ujjlenyomatot vettek. Az ilyen módon összegyűlt 2600 ujjnyomatot azután egyenként összehasonlították a helyszíni ujjnyommal. Szerencsájük volt, a munkát nem végezték hiába. Köztük volt a tettes ujjlenyomata is.

*

Igen érdekesek és tanulságosak a csempészfogások. A csempészek az elrejtés nagymesterei. Elrejtett dolgok felkutatása viszont, házkutatás vagy személymotaázás alakjában hétköznapi teendőink közé tartozik. A csempészfogások ismerete számtalan ravasz elrejtési lehetőségre hívja fel figyelmünket. Ezeket a lehetőségeket természetesen

tesen nem csupán csempészek, hanem egyéb bűnözők is kihasználhatják.

Berlinben 1926-ban a vámigazgatóság csempész-múzeumot létesített, mely a csempészek különböző fogásait szemléltető anyagot foglalja magában. A különböző kettősfenekű bőröndök, hordók, dobozok, kettősfalú tárgyakon — tehát a régismert csempész-eszközökön kívül a múzeum sok egyéb érdekes anyagot tartalmaz. Szesz-csempészésre szolgáló bádoggannak sorakoznak egymás mellett, melyek tetejét egy-egy fehér zászlócska ékesíti. Ezek a hajóscsempészek eszközei. A szesszel telt bádoggannakra a csempészek sóval telt zsákocskát akasztanak. Veszély esetén az egészet egyszerűen vízbedobják. A só bizonyos idő múlva (az időt pontosan ismerik) elolvad, a kannák pedig feljönnek a víz színére és fehér zászlócskáikkal hívják fel figyelmét a parton már leselkedő csempészeknek, akik azután a kannákat kihálásszák. Igen érdekes darabja a múzeumnak egy fából készült vasúti kocsi melyen piros színnel vannak jelölve az összes elképzelhető elrejtési lehetőségek. A kocsi egy öt évre elítelt és megtért csempész készítménye, aki azt a vámigazgatóságnak ajándékozta. Ez a csempész vasúti kocsik terén szakember volt. Rendező pályaudvaron veszteglő üres kocsikba lopózva, azokba mesterséges rejtékhelyeket épített be, melyeket azután a csempészbanda felhasznált. A nancy-saarbrücken-frankfurti vonalon egy gyorsvonat tető-részebe épített mesterséges rejtékhelyet fedeztek fel a vámhivatalnokok. A rejtékhelyet maga a rossz idegzetű csempész árulta el, mert a vámellenőrzés alatt folyton a kocsiszakasz teteje felé pislogott. Ebből egyébként rámutathatók arra a szabályra, hogy a kutatást szenvedőt mindig figyelni kell, mert magatartásával gyakran elárulhatja a rejtékhelyet. A múzeumnak szép gyűjteménye van

Pillanatfelvételek.

Írta: **DIENES ANDOR** g. főhadnagy.

Néha megállok vidéki fényképészek kirakatai előtt s néztem sokáig a kiállított fotográfiákat; nézem a levelezőlap-felvételek „művészi” fényhatás megoldásait, a vizit- és kabinetképeket, a színes nagyításokat, a helybeli fényképész — Radó és Társa, vagy Sugár és Fia — alkotásait, ami csupa jóindulat és csupa merénylet. Megvallom, többnyire ámulni szoktam vidéki fényképészek ablakainál, ámulni, meglepődni, hitetlenkedni, néha elcsodálkozni, néha nevetni, sokszor megdöbbenni. Egy kicsit elképesztő és egy kicsit lehangoló egy ilyen helyiérdekű arcképcsarnok, mint valami értelmetlen, de egészben véve ártalmatlan hazugság... Mit látsz? Ó, sokat: itt látod a farsangi bálakat, az alvéget, a társaságot, a korzót és a várost keresztmetszetben. Az üveg mögött, — amit vékony porréteggel vont be az öntözetlen Fő-utca, — látod Lusztig úr segédjét, de

nem fűszerkereskedő minőségében, hanem, mint a hanyag elegancia megtestesülését: világos átmeneti kabátjának felgyúrt gallérjából kibuggyan selyem nyaksálja, puha kalapja szemébe húzva, két keze felöltője zsebébe süllyesztve, szája sarkán egy vékony, gúnyos mosoly, egy rövid skót pipa és vastag világmegvetés. Hirtelen nem fogod tudni, hogy Lusztig úr jobbkeze egy amerikai világlap riporteréhez, egy ifjú angol diplomatához, vagy egy híres francia filmszínészhez hasonlít-e inkább, de abban bizonyos vagy, hogy egy középeurópai fűszer- és vegyeskereskedőhöz hasonlít talán legkevésbé... Vagy itt van — keskeny, modern keretben — a lenszőke Obrinyák úr, a takarékpénztár ideiglenes gyakornoka, akinek már két cikke jelent meg a helybéli napilapban s ezért kötelességének érzi, hogy hímzett orosz ingben, fülére fésült hajjal s a szlávok borongós mosolyával hajoljon egy vastag könyv felé, mint átmeneti lény egy számozott nagyherceg és egy meg nem értett költő között... S itt látod a borbélyodat is a Polgári Dalegylet egyenruhájában, tányérsapkáján arany lanttal, vállszinórral, vállsijjal, ki-düllesztett mellén rejtelmes eredetű kitüntetésekkel s ha nem tudnád, hogy foglalkozása szerint fodrász és parókakészítő, akkor azt hihetnéd, hogy ukrán terrorista-kapitány, vagy egy balkáni hatalom katonai attaséja... Itt pedig régi ismerősöd felesége néz rád, a többszörös családjánya, akiről tudod, hogy minta-asszony, aki elvből nem táncol tangót és lesújtólag nyilatkozik a modern irodalomról, aki naponta öt pár fuszeklit stoppol be és évente befőz nyolcvan üveg paradicsomot s most látod, hogy démonná van szegény maszkírozva, dekoltázssal, műszempillákkal, keblén mű-

hamisított adó- és vámjegyekből is. Csempészett dohány-nemű dobozára a csempészek egyszerűen ráragasztották az elvámolást tanúsító hamis szelvényeket és azután a dohányterméket nyíltan árúsították. Az egyik polcon tetsetős külsejű likőrös üvegek sorakoznak, hangzatos, minden jót ígérő címkékkel. A likőrök olyan denaturált szeszből készültek, melyből a hamisítók a denaturáló anyagot vegyi úton kivonták. A gyakorlatban egyébként már az is előfordult, hogy a hamisítók a szeszt a motalkóból vonták ki (mely tudvalevőleg benzin és szesz keveréke) és abból készítettek szesz italokat. Ezek a készítmények azonfelül, hogy az államkincstárt súlyosan károsítják, az egészségre is veszélyesek.

Nem szokatlan, hogy a csempészek kerékpárok vázáinak üres részeibe rejtik a csempészárukat, ez azonban egyéb bűnjeleknek is szolgálhat rejtekhelyül. A közelmúltban egyik őrsünk többrendbeli magzatelhajtási ügyben nyomozott és a döntő bizonyítékul szolgáló katéter a gyanúsított szülésznő férjének kerékpárjából, pontosabban a kerékpár csővázának belsejéből került elő.

Specialitás a csempészmellény és a műpocak. Utóbbi az elhízott emberek túlméretezett hasának alakjára kiképzett bádogtartály. Kivájt fakalapács, üreges botok, kenyér belsejében bádogtartályok, fűrés, melynek feltűnően nagy fogantyúja kivájt üreget rejt magában, üreges sarkú cipők, stb. tarkítják a gyűjteményt. Csempészárukat rejtették már gyárilag csomagolt kekszes, csokoládés dobozokban, sőt szabályszerű sörszállítmányban is. Utóbbinál a hordóknak kettős feneké volt. A hordó nagyobb részében tényleg sör volt, a kettős fenék azonban értékes csempészárukat foglalt magában. Ott áll a múzeumban egy csodálatos, 1721-ben készült titkos szekrény. A szekrény titkossága abban rejlik, hogy azt hosszú időn

keresztül nem tudták kinyitni dacára annak, hogy a kulcsa is megvolt, mivel a kulcslyukat sehogysem sikerült felfedezni. A titkos kulcslyukra ezután véletlenül jöttek rá. Az egyik sarokban közönséges fatörzs húzódik meg, belsejében kivájt üreggel, melyet azonban kívülről csak nagyon alapos megfigyeléssel lehet felfedezni. Erdős hátrészen a famunkásokat alakító csempészek éveken keresztül ilyen fatörzsekben rejtett csempészárukkal lépték át a határt.

A gépjárművek korában a gépjárművek a csempészséknél is nagy szerepet játszanak. A „Harmadik birodalom” előtti időkben Németország nyugati határán jól megszervezett autós csempészbándák garázdálkodtak, milliós károkat okozva az államnak. Külön erre a célra berendezett gépkocsikat használtak és felfegyverzett utasaik a csendőrséggel vagy vámőrökkel szükség esetén harcra is bocsátkoztak.

A csempészautókon szeges deszkák álltak készenlétben, melyeket alkalomadtán az üldöző hatósági gépkocsi elé dobta, hátul a rendszámtáblát megvilágító lámpa mellé pedig erős fényű fényszórólámpa volt felszerelve, amellyel az üldözőket vakították. A biztonságot lőréses páncéllemezek szolgáltatták. Egy ilyen csempészautón különleges, emeltyűnyomásra lebocsátható villa-berendezést találtak, melyel az úttesten levő akadályokat hárították el. Mindez most már többé-kevésbé a múlté, mert az erélyes új uralom a csempészek sorait is erősen megritkította. A gépkocsik tárgyak elrejtésére is számtalan megfelelő helyet nyújtanak: a hűtő, a benzintartály, a gumibroncsok, kettős falú ajtók, a belső kárpitozás rejtett zsebei stb. voltak eddig a szokásos rejtekhelyek.

A múzeumban egy motorkerékpár-pótülést is őriz-

virággal, műmosollyal, a szeme összehúzott rése mögött mintha az amerikai flimstudiók Jupiter-lámpáinak messzi és elérhetetlen tüzeit látnád, de nem látod az állán a kis szemölcsöt s egyáltalában nem látod a négygyerekes anyák szép, fáradt, árnyékos arcát, mert Sugár és Fia együttes erővel mindent kiretusáltak... És itt van még a fél város az üveg mögött: itt van a derék, szemüveges patikussegéd, zergetollas kalapban és monoklival, itt vannak a tavalyi nőegyleti jelmez-bárlól a helybéli szelíd kis úrilányok, mint merész Carmenek és Francesca di Riminik, itt vannak a parasztleányok, szép napsütött pogány arcok, akik műselyem nyakkendőt kötöttek erre az ünnepélyes alkalomra, pocakos urak, akik csak mellképet csináltatnak, kopasz urak, akik kalapban és lengyel bundában állnak egy „havas táj” díszlete előtt, ijedtszemű újoncok, akik zöld lövészbójtot viselnek, de lőtéren még nem voltak, iparosfiúk, akik kesztyűt tartanak hanyagul a balkezükből s keresztbeacsapott lábakkal ülnek, pedig sohasem szoktak így ülni, elsőéves jogászok, fehér fog-sorukban füstölgő cigarettával, pedig nem dohányosok... Talán csak a gyerekek őszinték, a nagy bögések között kimosdatott, kínosan kifésült kis vidéki gyerekek; arcuk hívó, komoly és várakozó, mert még előtte vannak életük első csalódásának s csak a következő másodpercben fogják megtudni, hogy ez a furcsa fotográfus, ez a felnőtt ember őket is becsapta a fényképeszkel örök és halhatatlan trükkjével s a fekete kendővel letakart masinából sohasem roppan ki a piroszárnyú madár...

Jó volna, ha az embert csak titokban volna szabad fotográfálni, csak elmerült perceiben volna szabad,

mikor elsüpped önmagában, örömben, gondban, fájdalomban, munkában, mikor nem ér rá ruhát és arcot váltani; jó volna az embert csak szürke napokban fotográfálni, mikor talpal szegény az utcán s vállán cipeli a holnap ebéd gondjait, otthon, mikor járni tanítja a fiát s lemondani tanítja magát, a munkahelyén, gyárakban, mikor hajnali indulásoknál felcsapja a hajtószíjat a transzmisszió-kerékre és irodákban, mikor este hatkor lemossa tintás-ujjait egy kopott lavórban. Ó, fotográfus urak, talán elég volt már a művészi beállítástól, a felülvilágításból és a fényhatásból, vegyük fel egyszer az embert, mikor boldog szegény s mikor boldogtalan, vegyük fel egy üres filmkockánkra a hétköznapi, az olajos munkaruhát, a borostás állat, az őszülő halántékot s azokat a mély-mély redőket a homlokokon, fényképezzük le már egyszer a verejtéket, a sírást, a panaszt s a könnyeket, meg a jó hírt, az örömet, a jókedvet, a nevetést és az igaz mosolyt. Talán fényképezzük le egyszer az embert, a fáradtat, a bátrát, amint jár hétfő és szombat partjai között a munka mély medrében.

Igen, ezek itt fényképek. Nem arcképesarnok, csak egyszerű album, amit az ember lapozni szokott otthon, esős délutánokon... Csupa férfi, mind ismerős s a háttér mindig ugyanaz. Az arcuk nem marcona, állukon most nem feszül rohamszík, felettük nem leng most kakastoll, mögöttük nem mered sem mese, sem költészet, az ujjukat befogta a tinta, vagy a daktiloszkópai készülék sötét festékpárnája, mert a hétköznapiak sodrában találkoztam velük s felvettem őket egy üres filmkockára rövid, igen rövid kis idővel: csak egy beszélgetéssel, egy emberélet milliomodrésével.

nek, melybe a valutacsempész nagyobb értékű idegen valutát rejtett el és akart a határon átcsempészni. Rajta vesztett. Ő a börtönbe, a pótülés a múzeumba került. Nagyarányú csempészés történt egy alkalommal gépek belsejében. Egy kimondottan ipari állam vámhivatalnokainak feltűnt, hogy egy cég nagymennyiségű gépet hoz be az országba egy másik, még hozzá kimondottan mezőgazdasági államból. A felmerült gyanu alapján megvizsgált gépekből azután nagymennyiségű csempészárú került elő. Két hírhedt valutacsempész trükkje a következő volt: Mindig éjjel utaztak és a kalauzt megfelelő borral való nyújtása mellett megkérték, hogy gondoskodjék róla, hogy több utitársat ne kapjanak, mert pihenni szeretnének. A valutát a csempészek fekete zsineggel átkötött fekete papírcsomagokban tartották. Menetközben a fekete csomagot a robogó vonaton életük kockáztatásával elrejtették a kocsii tetejének legalkalmasabb részén. A vámvizsgálat után, midőn a vámhivatalnok ráragasztotta minden poggyászarabjukra az elvámolás megtörténtét bizonyító cédulát, a fekete csomagot lehozták a tetőről és az elvámolt bőröndökbe helyezve, kiszálltak valamelyik állomáson. Végül rajta vesztettek akkor, midőn egyikük még a tetőn foglalatoskodott.

Nagy hasznára válik a bűnözőknek, ha lélektani ismeretei vannak. Ilyenkor, mint ezt az alábbi példa is mutatja, az elrejtést egyszerűen arcátlansággal is lehet pótolni. Egy valutacsempész, mielőtt nagymennyiségű árujával „üzleti” útjára indult volna, névtelen levélben feljelentette önmagát. A határon természetesen már várták és poggyászával együtt azonnal a motozóhelyiségbe kísérték. Erélyesen tiltakozott, játszott a felháborodást, majd zsebébe nyúlva, elővette tömött krokodilbőr pénztárcáját és azt a vámhivatalnoknak nyújtva, követelte,

hogy azonnal győződjék meg a tárca átvizsgálásával az ő ártatlanságáról és hagyják békében stb. A vámhivatalnok ravasz mosollyal tolta el magától a tárcát azzal a megjegyzéssel, hogy „erre nem vagyunk kíváncsiak; olyan ostobáknak tart bennünket, hogy azt hisszük, hogy a pénztárcájában tartja a valutát?” Ezután a legnagyobb szakértelemmel és alapossággal megvizsgálták a gyanúsított ruháját, testét, poggyászát, még a cipőtalp és sarok rétegeit is széjjelszedték, de hiába, nem találtak semmit, kénytelenek voltak bocsánatkérések között útjára engedni. A tárcát senkisének nézte meg, pedig a valuta a pénztárcában volt. A házkutatás és személymotoszás elemi szabályai közé tartozik, hogy ne csak ravasz rejtekhelyek után kutassunk, hanem azt is alaposan átkutassuk, ami nyíltan ott fekszik szemünk előtt, mert számolnunk kell a kutatást szenvedő fent vázolt vagy ehhez hasonló ravaszkodásával.

Néha a valutacsempész — az államok korunkat jellemző gazdasági elzárkózottságának legjellegzetesebb figurája — a siker érdekében a félrevezetés még tökéletesebb eszközeihez folyamodik. Egy alkalommal egy külföldi állam határállomásán a következő jelenet játszódott le. A gyorsvonat poggyászkocsijában vámköteles poggyászarabokat találtak, melyeknek azonban a vonat utasai között nem akadt gazdája. A vámtisztviselők kikérdezték az összes utasokat, de eredménytelenül. Az egyik elegáns utas egy vidéki kinézésű atyafihoz fordulva meggyezte, hogy a tulajdonos nevének beségálásával tekintélyes jutalékot lehetne szerezni. „Miért nem jelenti fel maga?” — kérdezte a vidéki ember gyanakvóan. „Mert üzleti összeköttetésben állok vele és számomra előnytelen volna, ha megtudná, hogy én jelentettem fel” — volt a válasz. Az idegen egyben diszkrétan rámutatott az egyik

Pillanatfelvételek. Néhol homályosak és törtek, de, Istenem, ebben a korban és ezen a földön annyi a nehéz árnyék és olyan régen lebukott a Nap.

I.

A szakasziparancsnok.

Milyen egyszerű ez az arc.

Alhadnagy. Valódi karosszékekben ül a szakaszirodában, hat dicsérő okirat és egy irredenta falikép alatt. A haja már őszül. Már őszül és még nem ősz, talán sohasem lesz galambfehér, mert ezek azok a szívós szőke férfiak, akiknek olyan nehezen fogja meg a fejét az idő. A neve szürke, elterjedt és ősrégi név, az arca is ilyen: elterjedt és ősrégi arcot visel a szakasziparancsnok és nincs benne semmi kiáltó, nincs benne semmi rendkívüli, olyan szikkadt és egyhangú, mint az augusztusi mezők arca s talán ezért látod meg benne a végtelenséget. A szemében meg a párás-kék égboltot látod, amelyik itt feszül felettünk, nagyon ismert és nagyon elérhetetlenül. A szeme kék.

— Hova való?

— Udvarhelyi vagyok.

Székely. Néha egészen rejtelmesek ezek az elszíneződések a felkavart Európa testén. A bajorok haját egy ceppnyi latin vér festette feketére, a velencei asszonyok szőkesége a longobard betörés emléke lehet, a franciák barna tömbjét a germán frankok szőke rétegei szántják át... Vagy itt vannak a székelyek. Honnan hozták ezek a szőke hajukat és a kék szemüket? Ilyenkor eszedbe jut a régi rege a meotiszi vadászokról, akik Dul király árja népéből raboltak szőke asszonyo-

kat s hinni kezded, hogy a csudaszarvas legendája talán mégis inkább történelem, mint barbár éposz...

Reggel van, a szakasziparancsnok vettemez. A felbontott borítékok balról állnak az asztalon, a festékpárna jobbról, középen az ügydarabok, elől tintatartó, oldalt a tollak és ceruzák pontosan „elvágnak” az asztallappal. Most így ülnek szerte az országban a szakasziparancsnokok az íróasztalok előtt és Balmazújvárosban ugyanúgy postabontás van, mint Sajószentpéteren, viszont Kunhegyesen a ceruzák ugyanúgy sorakoznak az asztal jobbszélén, mint Alsódabason, vagy Ricsén. Mert itt rend van és az „ügymenet”-ben már ősi formák élnek.

— Hol szolgált eddig?

— Szolgáltam a debreceni kerületnél, meg a szegedi-nél is, de már kilenc éve itt vagyok. Az első kerületnél kezdtem, ott szereltek fel...

— Pesten?

— Nem Pesten. Kolozsvárott.

Lám, milyen váratlanul találkozik az ember azzal a megmagyarázhatatlan valamivel, amit a történészek „erdélyi öncélúság”-nak, a költők pedig „erdélyi lélek”-nek neveznek. Senki sem vádolhat elfogultsággal, nem vagyok erdélyi, csak bámulni szoktam őket, hogy milyen szívósan és makacsul erdélyiek ma is. Ismertem egy erdélyi menekült fiát, aki már itt született Csonkaországban, most már hetedik gimnázista, tizenhét éves fiatal ember, de a legtökéletesebb csíki tájszólással beszéli a magyar nyelvet, mintha a Hargita alján nőtt volna fel és nem a pesti aszfalton. Az apja ugyanis ma is a nyaka közé sóz a fiának, ha „*hiú*” helyett véletlenül

utásra, hogy az a keresett poggyásztulajdonos. A vidéki atyafiban felébredt a kapzsiság, mely tökéletesen elhallgattatta a kezdetben felébredt gyanakvást. Odasomfordált a vámhivatalnokokhoz és megmutatta nekik az illető utast. Amint az utas észrevette, hogy a figyelem reá terelődött, vadul futásnak eredt. A vámhivatalnokok, rendőrök utána. Az így támadt zűrzavart felhasználva a „tippet” adó elegáns utas csempészvalutával jól bélelt zsebekkel kényelmesen és háborítatlanul elhagyta a pályaudvart. Az állítólagos poggyásztulajdonos, akit később a vámhivatalnokok diadalmasan kísérték vissza a pályaudvarra, természetesen cinkósa volt. A poggyászkocsiban elhelyezett áruk vámtétele, amit meg kellett fizetnie, bele volt kalkulálva a vállalkozás üzleti költségeibe.

Csempészfogások befejezéséül szolgáljon még egy érdekes eset, melynél a véletlen, de egyben kitűnő megfigyelőképesség játszottak a főszerepet.

Az angol kikötőkben fokozottan szigorú vizsgálatnak vetik alá a Kelet-Ázsiából érkező hajókat. Ennek a célja az ópium és egyéb bódító mérgek csempészésének megakadályozása. Egy alkalommal keletázsiai hajó érkezett a londoni kikötőbe. A hajót a vámtisztviselő segédközegei társaságában felülről lefelé a legalaposabban átkutatta, de eredménytelenül. Utolsónak a gépterem került sorra, ahol a kutatás szintén nem vezetett eredményre. A vámtisztviselő a gépteremben uralkodó pokoli hőségtől teljesen elkábulva, igyekezett minél előbb a szabad levegőre jutni. Ekkor pillantása egy hőmérőre esett, mely 10 fok Celsiusot mutatott. Csodálkozott, mert a hőséget legalább 40 fokra becsülte. Rossz gyártmány, gondolta magában. Eközben másik hőmérőre esett a pillantása, ez is 10 fokot mutatott. A szo-

katlan jelenség most már felkeltette a gyanúját. Összetörte a hőmérőt. A hőmérőben ópium volt. Most már visszaemlékezett arra is, hogy életében még egyetlen hajót sem talált, melynek falait ennyi hőmérő díszítette volna. A többi hőmérő ezután a két elsővel teljesen azonos tulajdonságúnak bizonyult. Egy sem mutatta a tényleges hőmérsékletet, de a belseje valamennyinek tele volt ópiummal.

A csempészek mellett ravaszságban a többi bűnözők sem maradnak el. 1934 júliusában a német rendőrség 12 tagú veszedelmes bankjegyhamisító bandát leplezett le. Egy házaspár kabátjainak újjéltése alá bavarva, ez alkalommal 7000 márká értékű hamis 20 márkás bankjegy került elő. Nagy feltűnést keltett annakidején Franciaországban a híres Condé-gyémánt ellopása. A gyémántot Chantillyban, a múzeum átalakított régi Condé kastélyban őrizték, ahonnan ismeretlen tettesek rejtélyes módon ellopták. A lopást két büntetett előéletű tolvaj követte el, akik azonban a gyémántot, tekintettel arra az óriási feltűnésre, amelyet a lopás keltett, egyelőre nem merték értékesíteni. A két tolvaj egy kis szállodában lakott Párisban. A gyémántot egy szép nagy almába helyezték, az eltávolított magház helyébe. Az almát azután odatették a szoba kandallójának a parkányára. A párisi rendőrség a nagyarányú nyomozás folyamán sorra vette a párisi zugszállodákat, többek között megfordult a két betörő szobájában, sőt ott gyanu alapján házkutatást is tartott, amely azonban eredménytelenül végződött. A szép nagy almát, amely hivatkozóan mosolygott a kandalló parkányáról, senki sem méltatta figyelemre. Ekkor a véletlen sietett a nyomozás segítségére. A szobát takarító szobalány meglátta, hogy az alma rothadni kezd.

„padlást” mond... Az igazi erdélyi embernek hiába mutatod meg a vonatablakból a Mecseket, vagy Czuha völgyét, csak hümmög, hogy szép-szép, de mi ehhez képest a tórdai hasadék, vagy a gyergyói havasok! Az igazi erdélyi elé hiába teszik le Szegeden a legremekebb halpatrikást, vagy Karcagon a legillatosabb bürgepörköltet, az igazi erdélyi ember megtörli a száját s kijelenti, hogy nagyon jó volt, de a fatányéros és a rakottkáposzta, az mégis más... Az igazi erdélyit hiába viszed el körvadászatra, vagy kacsalesre a Hortobágyra, mert eszébe fog jutni a legutolsó medvehajtás Fogarasban; hiába viszed el díszszemlére a Vérmezőre, mert ott arról fog beszélni, hogy, Istenem, kicsoda díszmenetet vágtak ki a nyolcvankettesek a marosvásárhelyi főutcán, csak úgy rezegtek az aúzlágok, barátom!... S ha rájuk nézel ilyenkor, látni fogod, hogy könnyes a szemük. Mert kincses föld volt az, öncélú ország és a csodák szigete: Erdély... Ott szerelt fel a szakasparancsnok is, az első kerületnél, Kolozsváron. Azóta elveszett a város és elveszett a kerület, de a szakasparancsnok mégis ott szerelt fel, az erdélyi kerületnél, a halhatatlan kerületnél, a legelső kerületnél. Nem szabad megtagadni és nem szabad elfelejteni: első volt.

— Az volt akkor az első — mondja —, mert onnan indult el a kakastoll. Hát azért...

Azért. A testületet Kolozsvár adta és a kalapot is. Nemcsak a szakasparancsnoknak, nekem is és mindenkinek. Kicsit mindnyájan ott szereltünk fel és ezt tudomásul kell venni, mert ennek mélyebb jelentősége van, mint a pápai testőrségnél a svájci származásnak.

— Volt katona?

— Voltam. Vadász voltam, Tirolban szolgáltam s másztam rengeteg hegyeken, a Hóhe Tauernben, meg a Cillertálon. Egyszer meg Horvátországba mentünk nagygyakorlatra, vonaton utaztunk, marhavagonban és elmentünk a tenger mellett...

— Láttá?

— A tengert? Nem láttam: aludtam.

Nincs semmi sajnálkozás a hangjában, a tenger, úgy látszik, nem érdekli. Úgy nem érdekli, ahogy engem nem érdekel például egy részleges napfogyatkozás, mely csak a Falkland-szigetéről látható, vagy a baskir irodalom, vagy az ó-perzsa zene, szóval minden, ami messze esik tőlem térben, vagy időben. Ő aludt a tenger mellett és valószínűleg Székelyszáldobos kisközségéről álmodott...

— A háború alatt hol volt?

— Lengyelországban. Voltam Tarnownál, Szanoknál, meg a Dnyeszter-fronton: Sztrijnél, Sztaniszlaunál. Aztán: Iwagorod, Lublin, Luck... Tizennyolcban őrsparancsnok voltam Erdélyben.

— Ott érte az összeomlás?

— Ott.

— Mondja el, hogy volt. De csak azt a pillanatot mondja el, mikor először hallotta, hogy oda van Erdély...

Gondolkozik.

— Azt a pillanatot?... Hm... Hát egy délután hallottam először, emlékszem... Mentem az utcán a laktanya felé, de nagy sár volt, meg setét, mert a novembert jártuk. A szövetkezet előtt ott állt az üzlet-

Sajnálta. Elvégre egy almát megenni nem nagy bűn, ha másé is. Beleharapott, de fogai valami kemény tárgyba ütköztek. Erre széjjelhasította az almát és megtalálta a gyémántot. A különös felfedezésről jelentést tett a szálló tulajdonosának, ki azonnal a rendőrséghez fordult, ahol megállapították a lelet és a Condé-gyémánt azonosságát. A távollevő és mit sem sejtő tolvajokat visszatérésükkor a rendőrség tárt karokkal fogadta. Ebből az esetből a tanulság ugyanaz, mint amelyet a valutacsempész krokodilbőr tárcájából vontunk.

A bűnözés halad a korral. A kor vívmányainak egyikét kihasználja a maga céljaira. Ezt teszi a csaló, a betörő, de a gyilkos sem marad el és ha megvan a hozzávalója, szívesen felcseréli a régi, erőszakos és alkalmazójukat rendszerint eláruló eszközöket, a modern tudomány eszközeivel. Erich Wulffen dr. hírneves német kriminalista és kriminalpsychológus könyveiben az úgynevezett „tudományos gyilkosságok” következő jellemző eseteit találjuk felsorolva. Akadtak gyilkosok, akik az indiai kobrakígyó feltétlen halált okozó mérgeivel küldték el áldozatukat a másvilágra. Mások áldozataiknak azzal az ürüggyel, hogy orvosságot adnak be, laboratóriumokban kitenyészett bacillusokat nyújtottak ostyába burkoltan. Egy gyilkos tettét a pápaszemes kígyó mérgebe mártott tüvel követte el. Egy orvos, aki örökséghez akart jutni, az útjában álló család kútját tífuszbacillussal mérgezte meg. A legujabban, 1934-ben Indiából hozta a táviró ilyen tudományos eszközökkel elkövetett gyilkosság hírért. Kalkuttában (Keletindia) meghalt egy Pande nevű dúsgazdag hindu. Fiát, Benoyandrárt a hátrahagyott végrendelet módfelett elkésérítette. Azt hitte, hogy atyja egész

vagyont örökli. Ezzel szemben a végrendelet őt és Ameranda nevű mostohafivérét egyenlő arányban részesítette az örökségben. Benoyandrán megfogamzott az a bűnös szándék, hogy a teljes örökséget mostohafivére élete árán is megkaparintja. 1933 júliusában megjelent a pestis-kutató állami intézetben és kísérleti célokra pestisbacillussokat kért. Kérésével, mint magánembert, természetesen elutasították. Benoyandra már egy orvos barátját használta fel a céljaira, akinek kísérleti laboratóriuma volt. Benoyandra egyszerre szenvedélyes érdeklődést mutatott a laboratóriumi munkák iránt. Minden szabad percét barátja laboratóriumában töltötte és ott segédkezett. Valami előtte ismeretlen bacillusokat megfelelőeknek vélt céljainak. Ki is próbálta őket egy patkányon. A patkány megdöglött. Most már hozzálatott terve végrehajtásához. Aranykeretű pápaszemet vett és a pápaszem nyergét bekente a kérdéses bacillustenyészettel. Ezután felkereste mostohatestvérét és születésnapja alkalmából megajándékozta őt a pápaszemmel. A mostohatestvér boldogan fogadta fivérét és örömmel illesztette az ajándék-pápaszemet az orrára. Benoyandra azon ürüggyel, hogy a pápaszem ferdén áll, erőszakos mozdulattal rányomta a pápaszemet Ameranda orrára úgy, hogy a bőr az ornyeregben megsérült. Néhány óra múlva Ameranda szörnyű kínok között megbetegedett. Csupán erős szervezete és az orvostudomány mentette meg az életnek. Tetanusz-fertőzést kapott. A szemüveg és a fertőzés közötti okozati összefüggésre senki sem gondolt. Benoyandra azonban ekkor sem adta fel a játékot. Most már pestisbacillussal igyekezett célját elérni. Orvosok társaságát kereste és idővel sikerült is neki ezek között olyant találni, aki révén pestisbacillus tenyészethez jutott. Hosszú ideig tétlen maradt, mostohafivérét kerülte, nehogy később a gyanú

vezető, egy fiatal szebeni szász, Schuhmacher volt a neve és kérdezte, hallottam-e már, mi volt Balázsfalván. Mondom, nem, mire meséli hogy gyűlésbe volt Balázsfalván a román nemzet s kimondták az elszakadást az országtól... Nézett rám a Schuhmacher a veres rókaképpel s mondta megint, hogy a román nemzet elhatározásához a szász nemzet is csatlakozott s a köztársasági kormány kiüríti Erdélyt... Csak nézett rám tovább a Schuhmacher, de én meg szót se szóltam, csak megfordultam és mentem el. A román templomban meg egyszerre elkezdtek harangozni, kértem én: ugyan mért harangoznak s mondták: haldoklik az öreg Petru Popasu s azért, de én tudtam, hogy hazudnak és Balázsfalva miatt verette meg a papjuk a harangot... A laktanyában meg leakasztottam a telefonkagylót, hogy beszéljek a járassal, de a központ nem jelentkezett, mert el volt már vágva a vezeték... Senki se szólt vissza a telefonba, csak csönd volt, kint meg esett az eső s a setétségbe egyre csak szólt a harang... Így volt.

— Azután?

— Azután átjöttünk... A családom meg jött utánam vagonban: feleségem, két lányom, fiam...

— Taníttatja a fiát?

— Nem. Nem akart tanulni, első gimnáziumban háromszor bukott, ismétléskor meg mindenbül, nem tanult az a szentnek se. Odaadtam a városi kertészetbe inasnak. Segéd már régen, szereti a földet, jó kertész lett. Az egyik lányom férjénél van, a másik most menyasszony. ... Se naptár nem kell az embernek, se tükör, ha a gyerekekre nézek, látom, hogy elment az idő...

— Hány éves?

— Én ötvennyolc vagyok. Annyi én... ötvennyolc. Bizony, készülni kell már, lassan elmegyünk...

— Ugyan, csak nem a halálról beszél már...

Rámnéz. Olyan öregesen néz rám, egy kicsit mosolyogva, egy kicsit szomorúan, a szemüvege felett:

— Nem, főhadnagy úr, a nyugdíjról...

Persze, persze.

— Itt marad a városban, ha nyugdíjba megy?

— Nem maradok. Falura megyek. Hevesbe. Kis házam van ott, meg földem is, nem sok, három hold, de a kertész fiam veszi már a kezibe. Nagyon jó az gyümölcsre, meg dinnyére...

Úgy látszik, még vár egy kis őszi napsütés a szakasparancsnokra. Még vár rá Heves, a kis ház, tornác, dinnyeszüret... Azt hiszem, ez egy beteljesedett élet, töretlen és egész.

— Mondja meg, ugy-e így gondolta az életet és mindent, ahogy sikerült? Vagy nem így? Elmaradt valami? Vagy hiányzik, vagy fáj valami? Őszintén!...

Hallgat. Felállok és odamegyek melléje. Most nem néz rám, a vettemező bélyegzőt nézi erősen és valami fájdalmas kis zavar van az arcán... Reggel van, csend, szürke ég néz be az ablakon, a másik szobában valahol kopogni kezd egy írógép. A szakasparancsnok hallgat.

Megérintem csendesen a vállát:

— Erdély?...

Biccent, a feje előre hajlik, hangsúlytalanul mondja és egészen halkan:

— Erdély.

reá terelődjön. Egy alkalommal mostohafivére útra készült. A vasúti jegypénztárnál nagy tolongás volt. Ezt kihasználva Benoyandra, mostohafivérét egy pestisbacillusokkal fertőzött tüvel megkarcolta. A szerencsétlen ember a karcolás okozta csekély fájdalmat a nagy tolongásban és az utazási láz közepette észre sem vette. Néhány nap múlva halott volt. Benoyandra elérte a célját, mostohafivére után örökölt. Talán örökké titokban marad volna gaztette, ha egy névtelen levél fel nem hívja rá a rendőrség figyelmét. A megindult nyomozás során kiderült, hogy Benoyandra egy alkalommal már sikertelenül igyekezett pestisbacillusokhoz jutni. Rövidesen beismerő vallomást tett és bűntársát, az orvost is megnevezte.

Valaki azt mondhatná, hogy minek az ilyesmit leírni, nálunk ilyen még úgysem történt. Eltekintve attól, hogy ezt ilyen határozott formában nem merném állítani, nekünk nem a múltba, hanem a jövőbe kell tekintenünk. Ami nem volt tegnap, azt meghozhatja a holnap.

Egy kriminalisztikai mondás azt mondja, hogy az elkövetés rugójának, indító okának ismerete egyben a tettes ismeretét is jelenti. Ez a mondás je'entőségében kétségtelenül túlzott. Tény az, hogy az indító ok felderítése rendszerint megkönnyíti a tettes kilétének megállapítását, mert a nyomozást szűkebb körre korlátozza, de vannak olyan különleges esetek is, melyek tettesét az indító ok megállapítása nélkül legfeljebb a véletlen segítségével lehetne felderíteni.

Az ember különleges teremtménye az Istennek. Nincs

két egyforma ember s így nincs két egyformán gondolkozó, egyforma lelki berendezésű ember sem. Ez a magyarázata annak, hogy bűncselekmények elkövetésének indító okául néha a legkülönösebb rugók szerepelnek, melyekkel szemben értelmetlenül állunk. A nyomozó csendőr részére nagy előnyt jelent, ha az ilyen rendkívüli indító okok közül minél többet ismer, mert adott esetben ezeket, mint feltevések alapjául szolgáló lehetőségeket, konkrét nyomozásoknál hasznosíthatja. Gyujtogatásokat rendszerint bosszúból vagy biztosítási csalási szándékból követnek el. Ezekhez mint harmadik, ritkább, de azért mégis hétköznapi indítóok a beteges gyujtogatási vágy (pironánia) járul. Az alábbi esetek túllépik ezt a megszokott keretet. Egy polgármester, aki városa fejlesztésének ügyét nagyon a szíven viselte, sorozatos gyujtogatásokat követett el, hogy az elhamvadt régi épületek helyére új épületek kerüljenek és így a várost szépítsék. Egy másik kis városban az volt a divat, hogy a tüzesetek után a város a tűzoltókat mindenkor megvendégelte. Sorozatos gyujtogatás tettése egy részeges tűzoltó személyében derült ki, aki csak azért gyujtogatott, hogy az o'tási munkálatokat követő, városi költségen lezajló áldomásokon alaposan a pohár fenekére nézhessen. Aki biztosítási csalási szándékból gyujt, az cselekményét rendszerint a saját, vagy legalább is valamely hozzá közelálló személy (hozzátartozó, jóbarát, közü'et, melynek ő is tagja) érdekében követi el. A „saját” érdekfogalma alá vonható: a felbujtott, felbérlet gyujtogatató és az is, aki pl. valamely más cselekményét akarja a tűz pusztító hatásával leplezni. Egyedül-

állónak mondható tehát az a bűnügytörténetben feljegyzett eset, midőn a tettesnek a gyújtogatás egyáltalán nem állott érdekében, abból semmi haszna sem volt. Önzetlenül, más érdekében cselekedett. Egy háztulajdonos panaszkodott egyik lakójának, hogy a ház tatarozásra szorul és ezzel kapcsolatban súlyos kiadások válnak szükségessé. Egyelőre nem tudja, hogy a kiadásokat miből fogja fedezni. A ház biztosítva volt. A lakó a házat pusztá „emberi barátságból” felgyújtotta.

Az is előfordult már, hogy a gyújtogató a gyújtogatással valamely más személyt akart mentesíteni. Sorozatos gyújtogatások gyanúja miatt valakit letartóztattak. A segítő ezalatt újabb gyújtogatást követett el. Ezzel a cselekedetével a segítő társ a letartóztatott ellen irányuló gyanút akarta elerőtleníteni, mintegy rámutatván, hogy a gyújtogatások a letartóztatás után is folytatódnak, tehát a hatóság nem a valódi tettesre tette rá a kezét.

Mint különleges gyújtogatási indítók, a politikai szenvedélyek is szerepet játszanak. Főleg szélsőséges irányzatoknál fordul elő, hogy mozgalmuknak gyújtogatásokkal való megfélemlítéssel nyomatékot adjanak. Jó példa erre a wieni igazságügyi palota és a berlini birodalmi gyűlés épületének felgyújtása.

Házi szarkák leleplezésére igen alkalmasak olyan vegyszerek, amelyek a szőbanforgó helyekre elhintve, a tolvaj kezeit megfestik. Vannak fehér, szürkés porok is, melyek csak akkor fejtik ki színező hatásukat, mikor vízzel kerülnek érintkezésbe, tehát pl. midőn az ilyen módon megjelölt tettes kezeit megmossa. Más hasonló célokat szolgáló porok viszont csupán a kvarclámpa ultraviolet fényében válnak láthatókká, mégpedig akkor is, ha az illető kezét több ízben szappannal és körömkefével megmosta. Ha a kézmosás megtörténne valószínűnek látszik, a mosdóeszközöket is vizsgálni kell, mert az ultraviolet fényben a szappanhoz, körömkeféhez, törülközőhöz tapadó vegyszer is előtűnik. Berlin egyik pályaudvari postahivatalában hosszú időn keresztül megdézsmálta valaki az értékküldeményeket. Számos postatisztviselő került gyanúba, de a tettest nem sikerült leleplezni. Ekkor a fent leírt eszközökhöz folyamodtak. Csalátnak pénzes levelet csempésztek a többi küldemények közé. A levélbe bankjegyeket helyeztek, melyeket vörös elszíneződést okozó vegyszerrel hintettek be. A tettes azonnal kézrekerült egyik postatisztviselőnél személyében, kit vérvörösre festett keze árulnak el.

A modern betörők egyre korszerűbb eszközökkel támadják az idegen javakat. Németországban a betörők újabban a következő szerszámokat használták: üvegágó gép, melynek segítségével akár ujjnyi vastagságú kirakatüveglapokat teljesen zajtalanul lehet kivágni. A gép óraszerű mérőeszközzel van összekapcsolva, melynek számlapján az okozott minimális hangjelenség erősségét le lehet olvasni és így a gép működését ennek megfelelően szabályozni lehet. Szigetelt fogantyúkkal ellátott vezetékágó készülék, melynek segítségével a betörők a világító vezetéket vagy a távbeszélő vezetéket elvágják, hogy nyugodtabban dolgozhassanak. A szerszám karjai meghosszabbíthatók úgy, hogy a vezetéket két méter távolságról is át lehet vágni.

A tolvajkulcsipar a fejlettség magas fokát érte el. Egy betörőnél 60 darabból álló lapos tolvajkulcs gyűjteményt, illetve kulcsalkatrész-gyűjteményt találtak.

Az alkatrészek összeilleszthetők úgy, hogy segítségükkel számtalan zárnak megfelelő kulcs kombinálható.

A bűnöző mögött természetesen a kriminalista sem marad el és a bűnözés elleni küzdelemben kiaknázza a modern technika és tudomány minden eszközét. Hogy az igazság kiderítése gyakran milyen tudományos színvonalon mozog, arra példa az alábbi eset.

Zsebkész belsejében levő por tudományos vizsgálata bizonyította, hogy a zsebkéssel szígefelt távbeszélő huzalt vágtak el. Távbeszélő huzallopás gyanúsítottjának kezein és nadrágján rézgálic nyomait mutatta ki a vizsgálat. A tettes a lopás elkövetésekor távbeszélő vezetékpóznákra mászott fel, melyek rézgáliccal voltak impregnálva. Egy betörő kesztyűben dolgozott, hogy az ujjnyomok hátrahagyását elkerülje. A kesztyű vizsgálata alkalmával a kesztyűn apró üvegszilánkokat lehetett kimutatni, melyek a behatolás alkalmával betört ablaküvegtől származtak. A tettes ruhájához tapadó pókháló is árulójává válhatik. A pókhálóhoz ugyanis a mindenkori helynek megfelelő, jellegzetes porrészecskék (fa, liszt, szén stb.) tapadhatnak, melyeket a mikroszkópi vizsgálat ki tud mutatni. A pókszakértő ezenfelül a pókhálóból a pókfajtára is következtetni tud. Egy ismeretlen hulla kiletét a fülében talált fülzsír elemzésével sikerült megállapítani. A fülzsírban ugyanis pörkölt kávé apró részecskéit lehetett kimutatni, ami arra engedett következtetni, hogy az illető valamely kávépörkölő üzemben dolgozhatott. Az ilyen üzemekben megindított puhatolás azután hamarosan a személyazonosság tisztázásához vezetett. — Egy férj jelentést tett a rendőrségnek, hogy felesége, mialatt ő a konyhában foglalatoskodott, agyonlőtte magát. A nyomozás során gyanu merült fel aziránt, hogy az asszony nem lett öngyilkos, hanem más lőtte agyon. A gyanu a férjére terelődött, aki azonban tagadott. A lövés a jobb szemét széttroncsolva, hatolt a koponyába. A férj ruháján és ingmellén számos apró, freccsent vérvymot találtak, melyek behatóbb vizsgálata azt is kimutatta, hogy abban a szemből származó szövetanyagok vannak. Ez kétségtelenül bizonyította, hogy a férjnek a szemet széjjeltroncsoló lövés pillanatában a közvetlen közelben kellett tartózkodnia. E bizonyíték hatása alatt beismerte, hogy feleségét ő lőtte agyon.

Köztudomású, hogy a detektívfilmek, rossz ponyvaregények milyen károkat okoznak azáltal, hogy egyszerűbb emberek, de különösen a serdülő ifjúság képzeletét izgatva és utánzási hajlamokat kiváltva, sokszor a bűnözés útjára terelik őket.

Prágában egy zongoratanárnőt a lakásán, a vízvezetékcsapra felakasztva holtan találtak. Először öngyilkosságra gondoltak, de rövidesen kintűnt, hogy két takarékbetétkönyvnek is nyoma veszett. A tettes egy 15 éves fiú személyében hamar kézre is került, aki beismerte, hogy a tanárnőt hátulról nyakába vetett függönyzsinórral megfojtotta és azután, hogy öngyilkosságot színleljen, a hullát a vízvezetékcsapra akasztotta. A könyveket ellopta, de nem vette hasznukat, mert a betétek kifizetése az elhalt személyéhez volt kötve. A további nyomozás során megállapítást nyert, hogy a fiút az anyja bűjtatta fel a gyilkosságra. A fiatal gyilkos azzal védekezett, hogy tettét csupán azért követte el, hogy anyagi gondokkal küzdő anyján segítsen. A házkutatásnál a rendőrség megállapította, hogy az anya és gyermeke szenvedélyes ponyvaregény-olvasók voltak. Előfizettek egy ponyvaregénysorozatra, mely a leghat-

A jövő.

(Lengyel László fényv. felv.)

borzongatóbb című rémregényeket tartalmazta. Ezek egyike: „A vörös selyemzsinór” címet viselt. A regény tárgya: serdülő fiú rablógyilkossá válik, hogy nyomorgó anyján segítsen. A gyilkost nem fedezik fel. Ez a regény adta az ötletet.

Az Északamerikai Egyesült Államokban a gangszterek garázdálkodása egyrészt az alkoholtilalom megszüntetése, másrészt a banditák ellen tett erélyes intézkedések hatásaképpen az utóbbi időkben észrevehetőleg alábbhagyott. Ez azonban nem jelenti egyben a bűnözés csökkenését is. Csupán a módszerek változnak.

1934 nyarán New-Yorkban nagyon elszaporodtak az autólopások. Színházak, mozik, vendéglők elől ismeretlen tettesek sorra lopkodták az értékeesebbnél értékeesebb gépkocsikat. Egyelőre a rendőrség minden fáradozása hiábavaló maradt. Ekkor cselhez folyamodtak. A rendőrség az egyik színház elé drága, elegáns gépkocsit állított csaléteknek, két detektív pedig a közelben, gyorsjáratú rendőrségi gépkocsijukban helyet foglalva, lesbe állt. Nem kell mondani, hogy mindkét kocsi ártatlan polgári autó benyomását keltette és rendőrségi mivoltukat semmi külső jel sem árulta el. Nem kellett sokáig várakozniok. A színházból elegáns, estélyi ruhás, cilinderes úr lépett ki, egyenesen a „csalétek” autóbá szállt és elhajtott. A detektívek utána. A hajsza közben a detektívek elébe vágta az üldözött kocsinak úgy, hogy az kénytelen volt lefékezni és megállni. A detektívek leugrottak a kocsijukról, ugyanezt tette az idegen is. Nem is olyan régen még parázs lövöldözés lett volna történetünk folytatása. Itt azonban más történt. Az elegáns idegen

rendőrsípot illesztett a szájához és belefűjt. Nemsokára futólépésben közeledtek különböző irányokból az egyenruhás rendőrök, akikhez az idegen néhány szót szólt és mutatott is nekik valamit. A hatás meglepő volt. Az egyenruhás rendőrök rávetették magukat a detektívekre és pillanatok alatt megbilincseltek őket. Tiltakozásuk, igazolványukra, ismertetőjelükre való hivatkozásuk hiábavaló volt. A rendőrök csak nevettek, hogy ők már ismerik az ilyesmit. A vége az lett a dolognak, hogy az idegen úr a lopott autóval a rendőrök tisztelgése közben simán elsuhan, míg a kapálódzó és szitkozódó detektívek az őrszobára kerültek. Mire a való helyzet kiderült, addigra bottal üthették az ügyes tolvaj nyomát. A tolvaj az egyenruhás rendőrök előtt magasrangú büntügyi tisztviselőnek adta ki magát és kiletét szolgálati jelvényével igazolta. Nagyban hozzájárult az egyenruhás rendőrök félrevezetéséhez mindenesetre az is, hogy a tolvaj az illető magasrangú egyénhez meglehetősen hasonlított is.

Más alkalommal két detektív két, nehéz bőröndöt cipelő, gyanús egyént látott egy áruházból kijönni. Betörésre gondolva elővették pisztolyukat és felszólították az idegeneket, hogy kövessék őket feltűnés nélkül az őrszobára. Engedelmeskedtek és a detektívek között nyugodtan elindultak. Alig értek egy forgalmasabb utcára, a két jómadár gumibotot rántott elő és a detektíveket ütlegelni kezdte. Pillanatok alatt hatalmas embergyűrű támadt körülöttük. A két idegen kiabálni kezdett, hogy segítsenek nekik a „banditákat” megfékezni. A vállalkozó kedvű amerikaiaknak sem kellett több. Ráve-

tették magukat a két szerencsétlen detektívre és pillanatok alatt oly alaposan összeverték őket, hogy a két detektívnek felcsapott jómadár már eszméletlen emberekre rakta fel a bilincseket. Ezután a közönség segítségével taxiba rakták őket és elrobogtak. Arcátlanságukban addig mentek, hogy a két kábult detektívet annak a háznak a kapujában rakták le, amelyben a legközelebbi rendőrszoba volt.

Az amerikai hívatásos bűnözők szervezettségére jellemző a következő rövid hír, amelyet valamelyik napilapban olvastam. A new-yorki rendőrség egy banditafészek kifűstölése alkalmával hatalmas albumot talált, amely mintegy 6000 amerikai detektív és bűnügyi tisztviselő igen jól sikerült fényképét tartalmazta. A fényképgyűjteményt az egyes detektívek módszerét ismertető értékes feljegyzések egészítették ki. A banda tagjai a közös ügy érdekében az albumot csekély betekintési díj ellenében minden hasonszórúnak készséggel bocsátották rendelkezésére. Az albumot hetenként átlag 600 ügyfél vette igénybe.

*

Istambulban érdekes körülmények között fedeztek fel egy gyilkosságot. Az egyik külvárosi házban egy özvegyasszonynál élt albérletben egy Osman nevű építőmunkás Nasmie nevű barátnőjével. Egy szép napon a barátnő eltűnt. Osman azt mondta a szállásadónőjének, hogy a leány elhagyta őt. Körülbelül két hét múlva Osman is búcsút mondott háziasszonyának azzal, hogy hazautazik családjához Trapezuntba. A lakó távozása után a háziasszony nagytakarítást rendezett. Feltűnt neki, hogy a szobában türhetetlenül erős fokhagymaszag terjeng. A szag forrására nem tudott rájönni és a szagot többszöri alapos takarítás dacára sem sikerült megszüntetni. Az asszony panaszkodott erről a háztulajdonosnak, ki maga is megtekintette a szobát és úgy találta, hogy a fokhagymaszag a padlódeszkázat réseiből száll fel. Felszakították a padlót és megtalálták alatta a szegény Nasmie holttestét, melyet a széjjelnyomkodott fokhagymák egész tömege borította. Azonnal értesítették a rendőrséget, amely Osmant szikratávirattal még a Trapezunt felé haladó hajó fedélzetén elfogatta. A gyilkos a fokhagymával az oszlás szagát akarta elnyomni.

*

Nincs két valóban egyforma tojás, de nincs két egyforma külsejű, még kevésbé egyforma lelkiületű ember. A súlyos bűncselekmények, főleg az ember élete elleni bűncselekmények elkövetőin rendszerint erőt vesz a szorongás, a felfedezéstől való rettegés, lelkiismeretfurdalás. A bűn ezen lelki következményeit rendszerint a bűntudat gyűjtőfogalma alá vonják. Vannak azonban olyan emberek is, akikből minden jobb érzés hiányzik. Ilyeneknél a bűntudat legcsekélyebb áruló jeleit sem fedezhetjük fel. Az alábbi eset még ezek sorában is egyedülálló.

Weihe Otto Németországban altiszt volt az egyik múzeumban, de állását erkölcselen életmódja miatt elvesztette. Családjával, melynek tagjai felesége, 3 éves kisleánya és 16 éves mostoha leánya voltak, nagy nyomorban és állandó civakodásban élt. A házastársak kölcsönösen megcsalták egymást, Weihe mostoha leányával is viszonyt kezdett. Egy heves családi perpatvar alkalmával az asszony kijelentette, hogy 3 éves kisleányának nem Weihe, hanem annak egyik kártársa az apja. Weihe erre, 1934 március 4-én hajnalban feleségét, leányát és mostoha leányát kalapáccsal agyonverte. A rémtett után, midőn világosodni kezdett, kinyitotta az ablakáblákat, nehogy a szomszéd-

dok figyelmét felkeltsse, ezután hidegvérűen megborotválkozott, megmosdott, felöltözött. Ezután öngyilkos akart lenni, de meggondolta magát. Megpillantott egy virágcsokrot, melyet mostoha leánya kapott előző nap egyik barátnőjétől. A csokrot magához véve, a lakást bezárta és felkereste egyik volt hivatali kártársát, akinek a feleségehez gyengéd szálak fűzték. A csokrot az asszonynak ajándékozta. A családnál valami ünnepély volt, melyen Weihe a legjobb kedélyhangulatban résztvett. Kártyázott, táncolt, jó étvággal evett-ivott. Midőn a családjáról érdeklődtek, udvariasan megköszönte a figyelmet és azt mondta, hogy mindenki egészséges és jól érzi magát. A társaságban volt egy kis leánygyermek. Weihe szeretetteljesen megsimogatta a haját és azt mondta, hogy a gyermek ugyanolyan, mint az ő kedves, 3 éves kisleánya. Másnap a korcsmákat járta, elitta utolsó pénzét, de az, aki hozzátartozóit állati kegyetlenséggel lemészárolta, nem volt elég bátor ahhoz, hogy öngyilkos legyen. Jelentkezett a rendőrségnél és nyugodtan, mosolyogva elmondta, hogy kivégzése előtt utolsó kívánságaként milyen ételt fog kérni. Weihe nem volt elmebeteg. Beszámíthatónak találták és halálra ítélték.

Arra, hogy a bűnözők lelkében milyen homlokegyenest ellentétes vonások húzódnak meg békésen egymás mellett, jellemző sok bűnözőnek az állatokhoz való ragaszkodása, gyengédsége.

Egy rablógyilkos az országúton megölt és kirabolt két nőt, akik egy kocsin hazafelé tartottak. Kegyetlenségében és aljasságában még ennél is tovább menve, az egyik nő hulláját meg is becstelenítette. Ezután felszállt a kocsira és a két hullával tovább hajtott. Egyidő múlva megállította a lovakat, leszállt és otthagya a kocsit. Mielőtt azonban eltávozott volna, a lovakat takarókkal gondosan letakarta, nehogy a hideg novemberi éjszakában megfázzanak.

Egy kéjgyilkos cselekménye elkövetése után feltörte a házinyúl-ólat és kiengedte a nyulakat, nehogy éhezzenek. Számtalan menekülő bűnözőnek vált már árulójává, hogy kedvelt kutyájától nem tudott megválni és azt mindenhová magával cipelte.

*

A betörő-szakmának egyik specialistája a homlokzatmegmászó tolvaj. A közelmúltban Frankfurtban elszaporodtak az olyan lopások, melyek elkövetési módjából a rendőrség homlokzatmegmászókra következtetett. A túléletes munka egy jólismert specialistára utalt, ki azonban lakat alatt ült és így tettesként nem jöhetett figyelembe. A hívatásos bűnözők nyilvántartásának átnevezése útján azonban megállapították, hogy a mester egyik tanítványa és társa szabadlábon van. Előkerítették és személyében ki is került a tettes. Társai is kézrekerültek. A banda által elkövetett lopások között volt néhány, melynél a homlokzatmegmászó egyenesen remekelt. A legcsekélyebb nyom hátrahagyása nélkül, majdnem teljesen síma homlokzatú épületek falain kúszott fel és hatolt be a nyitva levő emeleti ablakokon vagy erkélyajtókon. A teljesítmény minden cirkuszi akrobatának becsületére vált volna. Ha emeleti helyiségekben olyan lopások történnek, melyeknél a behatolás legcsekélyebb nyomai sem fedezhetők fel, gondolni kell arra a lehetőségre is, hogy a lopásnál ilyen homlokzatmegmászó működhetett közre.

A magyar határt önkényesen vonták meg. A mostani magyar határ nem feltétlenül végleges és nem feltétlenül szentesíti az igazságot.

A szolgálati fellépés módjai.

Írta: vitéz TEMESVÁRI ENDRE őrnagy.

(Befejező közlemény.)

III.-hez: A csendőrnek mindig különös elővigyázati rendszabályok alkalmazásával kell eljárnia akkor, ha szolgálatilag egyedül lép fel.

Ilyenkor ügyelnie kell arra is, hogy a háta lehetőleg fedezve legyen s helyesen jár el, ha az igazoltatandó 3–4 lépésnél közelebb nem engedi magához.

Ha tehát a csendőr egyedül van szolgálatban, puskáját vegye „lőkész helyzet”-be, azaz először a „biztonsági töltés” helyzetben nyissa ki a zárócsapóját, ismétljen, zárja be a zárócsapóját és sülyessze puskája csőtorkolatát a vízszintes alá egy tenyérnyire (az agy alsó széle egy tenyérnyire kerüljön a tölténytáska fölé) (7. ábra).

7. ábra.

Ha pisztollyal van felszerelve, ragadjon pisztolyt (8. ábra) s ha csak karddal van felszerelve (csendőr-

8. ábra.

vagy gyalogtiszti kard), úgy rántson kardot (9. ábra). Amint az ábrából is látni lehet, a pisztolyt akkor tart-

9. ábra.

juk helyesen, ha a Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat 2. füzet 81. pont 2. bekezdésében leírt módnak megfelelően kinyújtott karral és a sátorvason kinyújtott mutatóujjal lefelé tartjuk úgy, hogy a cső meghosszabbításában haladó képzelte vonal jobb lábunktól egy arasznyira érje a földet, a kardot pedig a Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat 4. füzet 158., illetve 175. pontjában leírt módon a vállhoz támasztottan.

Helytelen és katonátlan volna akár a pisztollyal,

10. ábra.

akár a karddal hadonászni, mert egyrészt a pisztoly elsülhet s így veszélyes lehet, másrészt a karddal való handa-bandazást az igazoltatandó könnyen félreértheti s annak is a csendőrré nézve lehetnek kellemetlen következményei.

IV.-hez: Veszélyes gonosztevővel szemben történő fellépésnél is különös elővigyázattal kell eljárnia a járőrnek. Ha a járőr felismerte a veszélyes gonosztevőt s vele, mint ilyen szemben szolgálatilag fellép, épügy helyezkedik el, amint azt már az I.-hez, — s puskáját „lőkész helyzet”-be veszi, amint azt a II.-hez alatt már tárgyaltam.

Ha az igazoltatandónál csomag, batyu, zsák, bőrönd vagy egyéb tárgy van, a járőrvezető rendelje el annak földre helyezését, aztán a kezek felemelését, (10. ábra), majd ezt követően léptesse a veszélyes gonosztevőt 2 lépéssel hátra, hogy ezzel őt a csomagtól stb.-től eltávolítsa s egyidejűen a járőr is kövesse őt. A járőrvezető most jelentse ki az elfogását.

Ezután a járőrvezető rendelje el a megbilincselését. Ehhez a járőrtárs puskáját akassza a bal alkarra s mielőtt a bilincsláncot kézbevette, lépjen egy lépést a

11. ábra.

megbilincselendő felé, aztán foganatosítsa a bilincselést. A foglyot szólítsa fel, hogy forduljon feléje.

A bilincselés alatt a járőrtársat a puskáját „lőkész helyzet”-ben tartó járőrvezető biztosítja (11. ábra). A bilincselés befejezése után a járőrtárs lépjen eredeti helyére vissza s puskáját vegye ismét „lőkész helyzet”-be. Ezután a járőrvezető úgy, hogy a járőrtárs löirányába ne jusson, menjen az elfogott egyénhez, vizsgálja felül a bilincselés helyességét, majd tartsa meg a részletes személymotozást. Ehhez a járőrvezető lépjen a fogoly mögé s végezze el azt erről a helyről. Ennél a járőrvezető arra ügyeljen, hogy továbbra is mindig az elfogott mögött, de úgy tartózkodjék, hogy az őt biztosító járőrtársat az esetleges fegyverhasználatban sohasse zavarja, illetve ne akadályozza. A továbbiakban szükség szerint jár el.

Itt azt az esetet írtam le, midőn a járőr már a fellépés pillanatában tudja azt, hogy veszélyes gonosztevővel szemben kell eljárnia. Némileg változik az eljárás akkor, ha a fellépéskor a járőrvezető még nem tudta, hogy akivel szemben szolgálatilag fellép, veszélyes gonosztevő s ez csupán az igazoltatás, személymotozás (12. ábra) során derül ki.

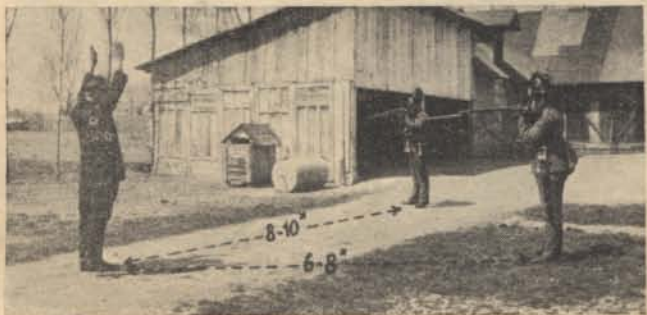

12. ábra.

Ilyenkor a személymotozás befejezése és a helyére történt visszatérése után rendelje el a járőrvezető a fogoly megbilincselését, aminél az előbbieken már ismertetettek szerint kell eljárni.

V.-höz: Felfegyverzett gonosztevővel szemben való szolgálati fellépés. Példa: Közbiztonsági szolgálatban álló kétfős járőr ismert orvvadászsal találkozik egy tanya mellett. Az orvvadásznál vadászpuska van.

A járőr fellépése és eljárása a szolgálati cél elérése, de saját biztonsága szempontjából is akkor lesz helyes, ha a járőrtagok a II.-höz alatt leírt módon a puskákat

13. ábra.

„biztonsági töltés” helyzetbe hozzák, zárócsapót ki-nyitva ismételnék, majd a járőrtárs balra oldalt kiszalad s mindketten célratartják a puskájukat. A felfegyverzett gonosztevőt a járőrvezető akkor, midőn az hozzá 8—10 lépésnyi távolságra ér, megállítja és elrendeli a puskának földre történő lefektetését, utána a kezek fel-emetését (13. ábra).

A továbbiakban a járőrvezető parancsot ad az orvvadásznak, hogy induljon balra előre. Ha így a puskájától, — a balratartás révén pedig a letett puska és a járőrvezető közötti vonalból is eltávolodott, állítsa meg őt akkor, midőn hozzá 3 lépésre érkezett. Ha mód van rá, ezeket a távolságokat és eljárást azért célszerű mindenkor betartani, mert a gonosztevőt olyan távolságra léptetjük el puskájától, ami kizárja, hogy az eljárás alatt azt magához ragadva a járőr ellen használhassa, ha a járőrtárs a letett puskáért megy, mert így a járőrtárs nem esik a járőrvezetője löirányába.

Ha a gonosztevő felemelt kezekkel a járőrvezető előtt 3 lépésnyi távolságra megállott, a járőrvezető adjon parancsot a járőrtársnak a letett puska felvételére (14. ábra). Ezalatt a járőrvezető még mindig célratartott puskával biztosítja a puskáért menő járőrtársat. A járőrtárs a zárócsapó becsukása után puskáját súlyba veszi és a gonosztevő puskájáért megy.

14. ábra.

Ha a járőrtárs a puskát magához vette, azzal térjen vissza a járőrvezetőjétől balra, a gonosztevő puskáját fektesse maga mellé a földre s puskáját „lőkész helyzet”-be véve, a gonosztevőtől 2 lépés távolságra álljon fel. Most a járőrvezető is „lőkész helyzet”-be süllyeszti puskáját.

A továbbiakban az eljárás a IV.-hez alatt ismertetett azonos, tehát szükség szerint következik esetleg az elfogás, megbilincselés és személymotozás.

Az eddigiekben azt az esetet ismertettem, midőn a járőr már eleve tudja, hogy felfegyverzett gonosztevővel szemben kell fellépnie, tehát alkalma volt arra, hogy minden elővigyázatossági rendszabályt a kellő időben alkalmazhasson.

Az eljárásban némi változás lesz akkor, ha a járőr csak az igazoltatás, személymotozás során állapítja meg, hogy olyan egyénnel szemben lépett fel, akivel szemben a fentiekben ismertetett módon kellett volna eljárnia.

Ilyenkor már nincsen meg annak a lehetősége, hogy a járőr a fentiekben közölt eljárást alkalmazza, távolságokat betartsa. Az is lehetséges, hogy csak az elfogás és azt követő személymotozás vagy megbilincselés után jön erre rá a járőrvezető, amely esetben esetleg a puska célratartása is el fog maradni.

VI.-höz: Több veszélyes gonosztevővel szemben tör-

tendő fellépésnél az eljárás általában ugyanolyan, amint azt a IV.-hez alatt ismertettem.

Ha a járőrvezető már eleve tudja, hogy több olyan egyénnel szemben kell fellépnie, akik közül csak egy is veszélyes gonosztevő, azokat magától 4–6 lépésnyi távolságra állítsa meg, a járőrtárs pedig a járőrvezetőtől balra s a veszélyes gonosztevőktől oldalt 3 lépésnyi távolságra álljon fel. Puskájukat a II.-hez alatt ismertett módon vegyék „lőkész helyzet”-be, a járőrvezető

15. ábra.

pedig rendelje el a kezek felemelését. (15. ábra). A nagyobb távolságokra itt azért van szükség, hogy a több embert a járőrtagok jobban és biztosabb módon szemmel tarthassák.

Joga van a járőrvezetőnek arra, hogy a veszélyes gonosztevőket lefektesse, sőt azt is elrendelheti, hogy a járőrnek hátat fordítva feküdjének le.

A bilincselés előtt a járőrvezető jobbra oldalt áll fel úgy, hogy az összes veszélyes gonosztevőket szemmel tarthassa, azután elrendeli a járőrtársnak a bilincselés foganatosítását. A járőrtárs erre a járőrvezetőtől 2 lépésre balra áll fel, puskáját bal alkarjára akasztja, bilincsláncát előveszi s a járőrvezető által egyenként hozzászólitott embereket párosával összebilincseli. Ügyelni kell arra, hogy a bilincselés alatt a járőrvezető minden veszélyes gonosztevőt állandóan szemmel tartasson s a járőrtársat esetleges megtámadtatása esetén szuronyhasználatl is bármikor megvédelmezhesse.

Az első pár megbilincselése után a járőrvezető átadja saját bilincsláncát a járőrtársnak. Ez alatt a járőrtárs „lőkész helyzet”-ben tartott puskával tartja féken a veszélyes gonosztevőket. A megbilincselést a SZUT. 324. pontjában leírtak szerint kell foganatosítani. A két megbilincselte párt fűzőláncával is össze kell fűzni.

A megbilincselés és összefűzés megtörténte után a járőrvezető meggyőződik a bilincselés helyességéről, azután foganatosítja a részletes személymózt.

Itt is meg kell említenem azt, hogy szükség szerint némileg módosul a járőr eljárása akkor, ha csak a

16. ábra.

fellépés után, az igazoltatás, esetleg a személymóztás alkalmával derül ki, hogy az igazoltatott egyének veszélyes gonosztevők.

Helyesen jár el ilyenkor a járőrvezető, ha az igazolás alá vont egyéneket a járőrnek hátat fordítva lefekteti (16. ábra) s aztán a bilincselésre ad parancsot. Továbbiakban pedig a fent már ismertett módon jár el. (Bilincselés, annak ellenőrzése, majd részletes személymóztás).

*

Az I.—VI.-hoz alatt leírt esetekben csupán az egyszerű fellépési módozatokat, — mondhatnám iskolapéldákat, — írtam le, bár egyes helyeken már ott is rámutattam arra, hogy azoktól eltérő helyzetek is könnyen adódhatnak, melyek a fellépése alkalmával a járőrtagoktól is esetenként más és más ténykedést követelhetnek. Változtathat a fellépési eljárás a helyszűke, amikor egyik, vagy másik irányban nincs elegendő tér arra, hogy a járőrtagok a leírtak szerint helyezkedhessenek el, de befolyásolhatja a járőr ténykedését az egyes esetekben a fentiekben már ismertett körülmények is.

A helyzet az, hogy a mindig változó körülmények miatt a járőröknek az adott helyzetekhez mindenkor alkalmazkodniuk kell. Minden egyes esetre előírást adni nem lehet, nem is volna célszerű, mert lehetetlenné tenné az áttekintést, de nem is szükséges. Elegendő, ha az alapelveket ismerik a csendőrök s csak az a fontos, hogy azokat a változó helyzeteknek megfelelően mindenkor helyesen tudják alkalmazni.

Az alapelveket a SZUT. 302. és 303. pontja leszögezi, azokat a fentiekben (I.—VI. alatt) igyekeztem megvilágítani s alaki eljárási szabályok szerint úgy csoportosítani, amelynek révén azokat könnyen be lehet súlykolni. Ha ez a besúlykolás révén a csendőröknek második természetükké váltott, adott esetben ösztönszerűleg is helyesen fognak eljárni, az időt pedig nem az alakítás, hanem az érdemi részek feletti gondolkodásra fogják fordítani.

Úgy vélem, hogy az I.—VI. alattiaknak kellő besúlykolása után, ha az alapelveket megértettük s azokat helyesen alkalmazni is tudjuk, többé szerencsétlen kimenetelű fellépés nem következhetik be. A járőrök szolgálatukat zavartalanul végezhetik, azoknak célját biztosítani s egész eljárásuk alatt védelmüket szolgálni képesek lesznek.

Ha e közleményben leírtak fölött gondolkozunk, eszünkbe kell jutnia azoknak a fellépési módozatoknak, amikor a gyanús egyénnel szemben történő fellépéseink alkalmával puskánkat hanyag nemtörődomséggel a vállunkon függni hagytuk, sőt még a puskaszíjat is elengedtük, hogy az igazoltatások alkalmával mindkét kezünket használni tudjuk. Milyen nagy időbe telik egy ilyen elhagyott puskával a fegyverhasználat! Mennyi baj és szerencsétlenség háramlik egy ilyen hanyag fellépésből a járőrre!

Cikkemből tehát legelőször is azt jegyezze meg minden csendőr, hogy szolgálati fellépésnél a puskát sohasem marad vállazott helyzetben. Még a legenyhébb — aggálytalan — esetben is „Súlyba” kell azt venni. Vállazott puskával tehát nincsen szolgálati fellépés.

Vállon csupán akkor marad a puskát, ha például a községi bíróval, esküdttel találkozva, velük értekezni akarunk, de ez nem fellépés.

Tegyük tehát félre a pongyolaságot, ne legyünk túlságosan magabizók, tanuljunk végre mások kárán is és besúlykolva az I.—VI. alatt leírt eseteket, alkalmazzuk

is azokat minden fellépésünkénél. Nem szégyen az, ha a szolgálat érdekében óvatosak, elővigyázatosak vagyunk s előírásainknak megfelelően a kellő szigorral járunk el. A helyesen alkalmazott szigorunk elrettentő, visszatartó hatása is van, ami igen fontos abban, hogy már ezzel is féken tarthatjuk az igazoltatott egyént. Elérjük tehát célunkat már a fellépéssel anélkül, hogy nyomatékossabb és veszélyesebb kényszerítő eszközökhöz kellene nyulnunk.

Fellépéseinknek ilyen módon való végrehajtása tehát nemcsak a szolgálatra, de arra az egyénre is előnyös, akivel szemben a csendőrség eljár. Nincs tehát az ily módon való eljárásunkban semmi kerülni-, vagy mellőzni való.

A kiadatási eljárásról.

Írta: Dr. DEMKOVITS LEÓ ny. kir. ügyész.

Ha valaki bűncselekményt követ el, nyomban arra gondol, miképpen tudna az azért járó büntetéstől megszabadulni. Ennek legegyszerűbb módját abban látja, hogy elhagyja azt a helyet, ahol a cselekményt elkövette, vagyis megszökik. Régebben, amikor az igazságszolgáltatás a vármegyéék dolga volt, a megszökött bűntettesek üldözése még az ország területén belül is elég nehéz feladat volt, mert az egyik vármegye pandurjának nem volt szabad a másik vármegye területére lépnie, az üldözést tehát csak a saját vármegyéje határáig folytathatta — ott meg kellett állnia. Ha a tettes átszökött másik vármegyébe, az alispán átírt az illetékes másik alispánnak s az elrendelte a bűntettesnek a saját vármegyéje területén való üldözését is s így aztán el is fogták, feltéve, hogy közben nem menekült harmadik vármegyébe, amikor újra lehetett kezdeni az egészet, ha ugyan a körözést nem küldötték meg egyszerre több vármegyének is.

Ma már ez a helyzet megváltozott; a bűntetteseknek az ország területén belül való kézrekerítése lényegesen könnyebbé vált, mert a büntetőjogi üldözés szempontjából az ország egész területe egységes területet alkot s az is mindegy, hogy a tettes a csendőrség vagy a rendőrség működési területére menekül-e, bárhol elfoghatják, kézrekeríthetik.

Most tehát a tettes, ha a büntető igazságszolgáltatás elől menekülni akar, az ország egyik helységében sem érezheti magát biztonságban, ezért főleg az, aki súlyosabb bűncselekményt követett el, úgy igyekszik a büntetés elől menekülni, hogy elhagyja az országot és más országban igyekszik elrejtőzni, megtelepedni. Ma már azonban ez sem igen sikerül, mert az emberiség igazságérzete nem nyugszik bele, hogy az a bűntettes, aki talán éppen a kicsalt vagy elcsikasztott pénzen külföldre tudott szökni, mentesüljön a büntetés alól. Az államok belátták, hogy semmi érdekük nem fűződik ahhoz, hogy a bűntetteseknek kölcsönösen menedéket adjanak és ezáltal büntetlenséget biztosítsanak, mert hiszen ez az átszökési folyamat — főleg szomszédos országokban — rendszerint kölcsönös: ma az egyik ország bűntettese szökik át a másik országba, holnap meg viszont: onnan szökik át egy másik az előbbibe. Aki pedig tolvaj, csaló, vagy sikkasztó volt az egyik országban, nem valószínű, hogy a társadalom becsületes, dolgozó, munkás tagjává fog válni a másikban, a befogadó ország társadalmára számára tehát éppen olyan terhet, veszélyt jelent, mint volt a sajátjában. Ezért az államok nemzetközi úton megállapodásokat létesítenek, hogy az egymás területére átszökött bűntetteseket köl-

csonösen kiadják. Azt az eljárást, amely szerint két állam között a bűntettesek kézrekerítése és kölcsönös kiadása lefolyik, kiadatási eljárásnak nevezzük.

A kiadatási eljárás hosszas fejlődésen ment keresztül, amíg a mai alakját elérte. Egészen a XIX. századig nem is volt a mai értelemben vett kiadatási eljárás. Igaz, hogy akkor még a szökés sem ment olyan könnyen, mint ma, amikor vasuton vagy gépkocsin órák alatt el lehet érni a szomszédos ország területét, de viszont az üldözés is nehézkes volt, mert az üldözők is csak ugyanolyan lassan, lovon, kocsin tudtak előrejutni, mint az üldözött, telefon, táviró pedig, amelyen a hatóságok egymást gyorsan értesíteni tudták volna, nem volt. Azért volt reá eset addig is, hogy egymással barátságos viszonyban álló államok egymásnak kölcsönösen kiadták a bűntetteseket, de ez csak esetenként történt, nem pedig rendszeresen és állandó érvényű megállapodások alapján. Az is érdekes, hogy egészen a XIX. századig inkább csak a politikai bűntetteseket adták ki egymásnak az államok, míg ma éppen a politikai bűncselekmények tetteit nem adják ki.

A kiadatási eljárásban a nyomozó hatóságoknak és szerveknek, tehát a csendőrségnek is kevés szerepe van ugyan, mégsem árt, ha ennek a szabályait nagyjában a csendőrség is megismeri, mert legalább tudja, hogy ha egy általa nyomozott bűncselekmény gyanúsítottja külföldre menekül, milyen szempontokat kell figyelembe vennie az ellene szóló feljelentés megtétele alkalmával.

A kiadatás feltételeit és a kiadatási eljárást általában kétféle alapon szokták megállapítani, illetve lefolytatni és pedig: 1. kiadatási szerződés, vagy 2. viszonyosság alapján.

Kiadatási szerződés alatt azt értjük, hogy két állam szerződést köt egymással, hogy a közönséges bűncselekmények tetteit mindaddig, amíg a szerződés érvényben van, egymásnak kölcsönösen ki fogják adni. Az ilyen szerződésben egyenként felsorolják azokat a bűncselekményeket, amelyek miatt a két szerződő állam között kiadatásnak helye lehet és hogy a kiadatás lebonyolítása tekintetében milyen eljárási szabályhoz fognak alkalmazkodni. Az ilyen szerződés csak akkor érvényes, ha az ország törvényei közé iktatják. Magyarországnak a világháború előtt összesen huszonegy állammal volt már kiadatási szerződése, ezek azonban részint a világháború következtében, részint pedig kölcsönös felmondás folytán nagyrészt megszűntek, de mert időközben újakat is kötöttünk és kötünk, a számuk állandóan változik. Jelenleg a következő államokkal van kiadatási szerződésünk: Amerikai Egyesült Államok, Anglia, Belgium, Bulgária, Franciaország, Görögország, Jugoszlávia, Lettország, Luxemburg, Monako, Németország, Norvégia, Olaszország, Paraguay, Románia, Svájc, Svédország és Törökország.

Általános szabály, hogy kiadatási szerződésekben is csak olyan bűncselekmények szerepelnek, amelyek mind a mi törvényeink, mind pedig a másik állam törvényei szerint büntetett vagy vétséget képeznek és legalább egy évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendők. Kiadatásnak nemcsak befejezett bűncselekmény, hanem kísérlet miatt is helye van és az nemcsak a tettesre, hanem a részre is kiterjed.

Amelyik állammal nincsen kiadatási szerződésünk, azzal *viszonyosságban* állhatunk. A viszonyosság lényege abban áll, hogy két állam szerződés nélkül, egyszerű nyilatkozattal kötelezettséget vállal egymással szemben arra, hogy a nyilatkozatban felsorolt — rendszerint csak súlyosabb — bűncselekmények elkövetése után hozzájuk menekülő bűntetteseket a kölcsönösen megállapított fel-

tételek alatt egymásnak ki fogják adni. Vagyis tulajdonképpen ez a nyilatkozat is olyan szerződésféle, csak nincsen olyan jogi hatálya, mint a szerződésnek; inkább csak gyakorlati megállapodás két állam között, hogy amint az egyik eljár, úgy fog eljárni a másik is. Viszonosságban állunk a következő államokkal: Argentína, Ausztria, Csehszlovákia, Lengyelország, Németország, Spanyolország.

Amelyik állammal sem szerződésünk nincsen, sem pedig viszonyosságban nem állunk, vagyis azokkal az államokkal szemben, amelyek a fenti két felsorolásban nem szerepelnek, kiadatásnak helye nincs.

A kiadatási szerződésekkel, valamint a viszonyosság szerint való eljárásokkal nem foglalkozom, mert ez ahány állammal szemben fennáll, annyiféle. Az alábbiakban tehát csak a Bűnvádi Perrendtartás szerint való kiadatási eljárást ismertetem, megjegyezvén azonban, hogy a kiadatási szerződések és a viszonyosság alapján történő kiadások is nagyjában-egészében úgy történnek, ahogy a Bűnvádi Perrendtartásban le van fektetve, a különbség inkább csak abban van, hogy ugyanazon bűncselekmény tettesét az egyik állam kiadja, a másik nem, az egyik egyszerűbb eljárást követ, a másik hosszadalmasabbat stb., de a lényeg minden esetben körülbelül ugyanaz, amit az alábbiakban ismertetek.

A kiadatási eljárás két részre oszlik: 1. a kikérési és 2. a kiadatási eljárásra.

A kikérési eljárás

az, amikor mi kérünk ki valakit egy idegen államtól. Ez csak akkor lehetséges, ha a külföldi államba menekült tettest olyan bűncselekmény terheli, amely miatt kiadatásnak helye van. Hogy melyek ezek a bűncselekmények, azt a nemzetközi szerződés vagy a viszonyossági megállapodás sorolja fel.

Ha a kikérésnek ezek a feltételei megvannak, a külföldre menekült terhelt ellen az illetékes bíróság nyomozólevelet vagy elfogatóparancsot bocsát ki. Ha a terhelt ellen vádhatározat vagy a bűnösséget megállapító ítéletet hoztak már, akkor a bíróság az utóbbinak jogerőre emelkedését várja, de ha szükséges, az elfogatóparancsot a jogerőre emelkedés előtt is kibocsátja. Ezután meghallgatja a kir. ügyészséget, hogy a terhelt kikérését szükségesnek tartja-e s azután határoz, hogy a kikérést kieszakozli-e vagy sem. Az ügyészség véleménye a bíróságot természetesen nem köti.

Ha a bíróság úgy határozott, hogy a terhelt kikérését kieszakozli, a határozatát írásba foglalja és jelentés kíséretében az igazságügyminiszterhez felterjeszti. A határozatban tüzetesen meg kell jelölni a bűncselekményt és szószerint fel kell venni a büntetőtörvény ama §-ainak teljes szövegét is, amelyek a terhelt által elkövetett bűncselekmény minőségét és büntetését megállapítják. A jelentéshez mellékelni kell a terhelt részletes személyleírását, valamint az ellene kibocsátott nyomozólevél vagy elfogatóparancs hiteles másolatát is.

A további eljárás az igazságügyminiszter dolga. Átteszi az iratokat a külügyminiszterhez, amely diplomáciai úton érintkezésbe lép a megkeresett ország külügyminisztériumával, az továbbítja az iratokat a saját igazságügyminisztériumhoz s így tovább, vissza. Ez az általánosan követett út, de azért van kivétel is. Így pl. a Jugoszláviával kötött kiadatási szerződésünk szerint az egész kiadást a két állam igazságügyminisztériuma közvetlenül bonyolítja le egymás között.

A kiadatási eljárás

feltétele, hogy a tettes hozzánk menekült legyen, tehát az idegen állam vele szemben ugyanúgy akarja a mi

közreműködésünkkel a bűncselekményt megtorolni, ahogyan mi járunk el a kikérési eljárás folyamán a külföldre szökött tétessel szemben.

A kiadatás tekintetében háromféle eljárást ismerünk: közigazgatási, bírói és vegyes eljárást. A közigazgatási rendszernél az egész kiadatási eljárást a közigazgatási hatóságok, a bírói rendszernél a bíróságok folytatják le; a vegyes rendszernél maga az eljárás a bíróság előtt folyik ugyan, de a döntés, hogy van-e helye a kiadatásnak vagy nincsen, a kormány hatáskörébe tartozik. Nálunk a harmadik, a vegyes eljárás van érvényben. Ennek az az indoka, hogy a kiadatási eljárásban fontos szerepet játszhatnak egyes kérdések, mint pl. hogy az elkövetett bűncselekmény nem politikai természetű-e, hogy a kiadatás milyen költséggel fog járni, de főként az a szempont, hogy a közigazgatási hatóságok nem ismerhetik pontosan az idegen államok törvényeit; ezt a bíróságok jobban ismerik, a politikai vonatkozásokat pedig csak a kormány tudja eldönteni.

A kiadatási eljárás tehát a törvényszék elé tartozik, akkor is, ha a tettes a járásbíróság hatáskörébe tartozó bűncselekményt követett is el. A kiadatás iránti megkeresés diplomáciai úton, tehát a külügyminisztérium útján érkezik s csatolva van hozzá az elfogatóparancs, a nyomozólevél, vádhatározat, illetve ítélet és a tettes személyleírása. Ha a megkeresésből nem tűnik ki, hogy kiadatásnak helye nincsen, a tettet előzetes letartóztatásba kell helyezni.

A kiadatásra az a törvényszék illetékes, amelynek területén a kiadni kért tettes lakik vagy tartózkodik; ha ezt nem lehet megállapítani, akkor az a törvényszék, amelynek a területén kézrekerült. Ha az előzetes letartóztatást nem az illetékes törvényszék rendelte el, hanem pl. a rendőrhatalóság, járásbíróság, vizsgálóbíró, vádtanács, ítéldbíróság stb., akkor az illetékes törvényszék határozatát ki kell kérni. Az előzetes letartóztatás elrendelését a kir. ügyészség indítványozza.

A kiadni kért tettes letartóztatását egyébként a saját állama a fenti alakszerűségek nélkül, rövid úton, pl. távirattal vagy távbeszélőn is kérheti azzal, hogy a szükséges átiratot a mellékleteivel együtt haladéktalanul meg fogja küldeni. Ilyen esetekre a perrendtartás meghatározza, hogy mennyi idő alatt kell az alakszerű megkeresésnek is pótlólag megérkeznie. Minél távolabb esik tőlünk a megkereső állam, annál hosszabb idő áll rendelkezésére, hogy az írásbeli megkeresést megküldhesse. A leghosszabb határidő három hónap, ha a megkereső állam Európán kívül fekszik. Ha a megszállt határidő alatt a megkeresés nem érkezik meg, a letartóztatottat szabadlábra kell helyezni. Ettől az esettől eltekintve, a letartóztatottat a törvényszék még biztosíték mellett sem helyezheti szabadlábra, az igazságügyminiszternek azonban joga van a szabadlábrahelyezést elrendelni. A letartóztatás ellen a terhelt nem élhet perorvoslattal.

Ha az iratok megérkeznek, az igazságügyminiszter kiadja az eljárásra illetékes törvényszéknek, amely ki-nyomoztatja, hogy a kiadatás feltételei fennforognak-e, majd nem nyilvános ülésben meghallgatja a kir. ügyészséget s azután az iratokat véleményes jelentéssel felterjeszti az igazságügyminiszterhez, aki végérvényesen dönt, hogy a terheltet kiadja-e vagy sem.

Mikor nincs helye a kiadatásnak?

A kiadatás szempontjából különbséget kell tenni közönséges és politikai bűncselekmények között. Alapelve, hogy politikai bűncselekmények és ezekkel összefüggő bűncselekmények miatt kiadatásnak helye nin-

csen. (Politikai bűncselekmény pl. a felségsértés, lázadás, az állami és társadalmi rend elleni bűncselekmények, izgatás stb.) Ennek oka az, hogy minden állam csak a maga állami és társadalmi rendjét védi, más államokét nem; a más államok ellen elkövetett ilyen cselekményeket tehát nem minősíti bűncselekményeknek. Nemzetközi megállapodás értelmében az államfő ellen elkövetett merényletet nem tekintik politikai bűncselekménynek akkor sem, ha az indítóoka politikai volt is; az ilyen merénylet tettesét tehát kiadják.

Aki katonai bűncselekményt követett el az idegen állam területén, azt szintén nem adják ki (a katonaszökevényt sem). Ez annak az általános elvnek az alapján történik, hogy az idegen állam nem tartja saját érdekében állónak olyan bűncselekmény üldözését, amely a kiadást kérő állam hadi erejének gyengítését okozta vagy szándékolta.

Kizárja a kiadást az elévülés is. Miután azonban az államok a bűncselekményeket rendszerint eltérően minősítik, az elévülés idejének megállapításánál mindig annak az államnak a törvényét kell figyelembe venni, amelyik a bűncselekményt enyhébben minősíti. Ha tehát pl. az egyik állam ugyanazt a cselekményt büntettnak, a másik ellenben csak vétségnek minősíti, akkor a vétségre megállapított elévülési szabályok irányadók.

Vannak olyan bűncselekmények, amelyek más állam érdekeit nem sértik, pl. a vallás elleni bűncselekmények, sajtóvétségek, párviadal, hatóság vagy hatósági közegek elleni erőszak, adócsalás. Ilyen cselekmények miatt és kihágások miatt kiadás nincs.

Kiadni mindig csak idegen állampolgárt lehet, saját állampolgárát egy állam sem adja ki. Az azelőtt követett ellenkező gyakorlattal szemben ezt a btk 17. §-a egyenesen kimondja.

Az a körülmény, hogy valakit nem adnak ki, még nem jelenti azt, hogy az idegen állam területén elkövetett közönséges bűncselekményért a másik államban nem is vonják felelősségre. A mi büntetőtörvénykönyvünk is kimondja pl., hogy magyar honos által külföldön elkövetett bűncselekményeket, valamint ki nem adható külföldi által külföldön elkövetett közönséges bűncselekményeket a magyar büntetőtörvények szerint kell büntetni, az utóbbi esetben azonban bünvádi eljárást csak az igazságügyminiszter külön rendelkezésére lehet megindítani. Itt van azonban még egy szabály. Ha annak az államnak törvénye, amelyben a saját honos, vagy a ki nem adott külföldi a bűncselekményt elkövette, azt enyhébben bünteti, mint az ítélkező állam törvénye, akkor az elkövetés helyén érvényes külföldi törvényt kell alkalmazni. Ha tehát pl. a magyar honos vagy a Magyarország területén kézrekerült és ki nem adott külföldi olyan államban követ el gyilkosságot, amelyben nincsen halálbüntetés, rajta Magyarországon sem lehet halálos ítéletet végrehajtani. Ha pedig az elkövetés helyén érvényben levő idegen törvény a bűncselekményt pl. kényszermunkával vagy száműzetéssel bünteti, akkor nálunk — miután a mi büntetőtörvényünk ezeket a büntetési nemeket nem ismeri — azt a büntetési nemet kell alkalmazni, amely az idegen törvény által rendelt büntetési nemet legjobban megközelíti. Az itt említett esetekben tehát pl. a kényszermunka vagy a száműzetés helyett a magyar bíróság valószínűleg fegyházat vagy börtönt állapítana meg. (Ilyen eset volt pl. a biatorbágyi vasúti merényletnek, Matuska Szilveszternek az esete, akin a halálos ítéletet nem lehet végrehajtani, mert a cselekmény elkövetése idejében Ausztriában, ahonnan kiadták, nem volt halál-

büntetés. Nálunk is legfeljebb életfogytig tartó fegyházra lehet a halálbüntetését átváltoztatni.)

Gyakorlati kérdések

a kiadatasi eljárással kapcsolatban:

Többször felmerült az az eset, hogy a tettes maga kérte kiadatásának az elrendelését. A magyar joggyakorlat szerint a terhelt beleegyezése, illetve kiadatására vonatkozó kérelme nem olyan jelentőségű nyilatkozat, amely a kiadatásnak feltétlen elrendelését indokolta tenné. Ezért azt a kérdést, hogy kiadatásának helye van-e vagy nincsen, a terhelt ilyen irányú kérelmétől függetlenül kell vizsgálni és eldönteni. Vagyis megtörténhetik, hogy a terheltet akkor sem adják ki, ha maga kéri is.

A kiadatásnak alapelve, hogy a terheltet a kikérő állam csak azért a bűncselekményért vonhatja felelősségre, amiért kiadták. Ha tehát olyan bűncselekmény gyanuja is terheli, amiért nem adták ki, akkor az újabb bűncselekmény miatt külön újabb kiadatasi eljárást kell ellene indítani. A nemzetközi szerződésekbe be szokták venni, hogy kiadás nélkül csak akkor szabad eljárni, ha a terhelt abba beleegyezik, vagy ha a büntettes az ellene folyamatba tett kiadatasi eljárás befejezése vagy a büntetés kiállása után az idegen állam területét a megállapított 1 vagy 3 hónap alatt el nem hagyja, vagy oda visszatér.

Mit tegyen a csendőr,

ha olyan külföldit talál, akiről tudja, hogy külföldön bűncselekményt követett el.

Itt mindenekelőtt azt a kérdést kellene mérlegelés tárgyává tennie, hogy a cselekmény miatt, amit az illető elkövetett, kiadatásnak helye van-e vagy nincsen, tehát hogy az pl. nem politikai vagy katonai természetű-e, vagy nem áll-e ilyen természetű cselekményekkel kapcsolatban. Ezt azonban a csendőr — miután közelebbi adatok amúgysem állanak rendelkezésére — rendszerint nem tudja eldönteni, azért leghelyesebben teszi, ha a külföldit őrizetbe veszi ugyan, de a kir. ügyészséget azonnal felhívja távbeszélőn, bejelenti az esetet és a további eljárásra felhívást kér. Ez különösen a határszélen fordulhat elő, ahol a gyanúsított közvetlenül a bűncselekmény elkövetése után hozzánk átszökik, de arról az idegen állam hatóságai még nem tudnak, vagy az idő rövidsége miatt az általuk kibocsátott elfogatóparancs az őrsre még nem jutott el. Vagy az is lehet, hogy a csendőr a bűncselekményről magánúton, pl. a hírlapokból tudomást szerzett ugyan, de hivatalos körözést vagy elfogatóparancsot még nem kapott; helytelen volna ilyen esetben a gyanúsítottat az ügyészség tudta nélkül futni engedni, mert megtörténhetik, hogy később már egyáltalában nem lehet majd kézrekeríteni.

Egyébként azokat a külföldieket, akik külföldön olyan bűncselekményt követtek el, amely miatt sem kiadatásnak, sem pedig a magyar törvények szerint való eljárásnak nincsen helye, igazolvánnyal, tartózkodási engedéllyel stb. szokták ellátni. Aki ilyet mutat fel, azal szemben természetesen semmiféle eljárásnak nincsen helye. Nincs helye eljárásnak az ellen sem, aki külföldön kihágást vagy olyan vétséget követett el, amelyet a magyar törvények egy évnél rövidebb tartamu szabadságvesztéssel büntetnek.

Ha a külföldön elkövetett bűncselekmény tettese magyar honos, vele szemben a csendőr ugyanúgy járjon el, mintha a bűncselekményt Magyarország területén követte volna el, mert az esetleg szükségesnek mutatózó külön eljárás az ügyészség dolga.

Szamosi (Springenszeisz) György tiszthelyettes 21 és fél évig volt a felsőgallai örs parancsnoka. Megkapta a Magyar bronz érdemérmét, hat dícsérőokiratban és egy nyilvános dícséretben részesült, nyolc ízben kapott 20–200 P. pénzjutalmat. Nehéz szolgálata mellett ezt a népes és szép családot nevelte fel s az illetményeiből még így is megakartartott egy családlíháza való. Most vonult nyugállományba s ezen az úton búcsúzik bajtársaitól. Szívesen adjuk közre ezt a képet, amelyről egy egészszséges és gazdag csendőrsors tekint ránk s amely szép példája a becsületes, kitartó munka jutalmának.

Egy lovascsendőr jegyzeteiből.

Írta: BIHARI ANDRÁS törzsőrmester.

A háború utáni első években vonultam be katonának a.....-i huszárokhoz, ahol azonban lovas kiképzést nem kaphattam, mert mindjárt tisztiszolga lettem. Így került anyakönyvi lapomba az adat: szolgált, mint huszár. Ennek a bejegyzésnek a következményeit kellett viselnem egész váratlanul most. Mert ezért eddig nem keresett senki.

Egyik napon őrsparancsnokom tudomásomra adta, hogy a legközelebbi lovas átképző tanfolyamba előjegyeztek mint olyat, aki lovas fegyvernemnél szolgáltam, mert olyan nagy a hiány a lovas csendőrökben, hogy ránk is szükség van. Mintha villám csapott volna mellettem a pénztárasztalba. Kihültem egy időre és a hideg borzongatott. Amitől mindig félttem, bekövetkezett. Lóra kell ülnöm és én remegtem ettől. Még a gondolatától is. Már gyerekkoromban is. Nem volt szívem ehhez a szép állathoz soha. (Ezt a kifejezést a tanfolyamon hallottam a bajtársaktól. Szerény és óvatos, valamint tapintatos kifejezés volt ez.)

Az őrsparancsnokomtól kapott hír után a sorsnak különös jeleit figyeltem meg, melyekből azt kellett kö-

vetkeztetni, hogy azok számomra intések, hogy vigyázzak nagyon. Mik voltak ezek a jelek?

Járőrszolgálatban voltam a közlés utáni napon, amikor a dombtetőn portyázva azt láttam, hogy a domb alján levő országúton a helyi érdekű vasúttól egyik kocsí lovai megvadultak s a gazda hiába igyekezett őket megfékezni. Rángatta a szájukat, hátradőlt egészen a saroglyáig, hiába. A lovak vadul rohantak, a jó úton szikráztak a patkók s a gazda egyszer csak kilódult a szekérből, mint valami zsák. És amíg ezt néztem, magamat láttam... És eszembe jutott, hogy a tankönyvek, cikkek szerint a ló szelíd, kedves állat. Elment a kedvem aznapra a portyázástól.

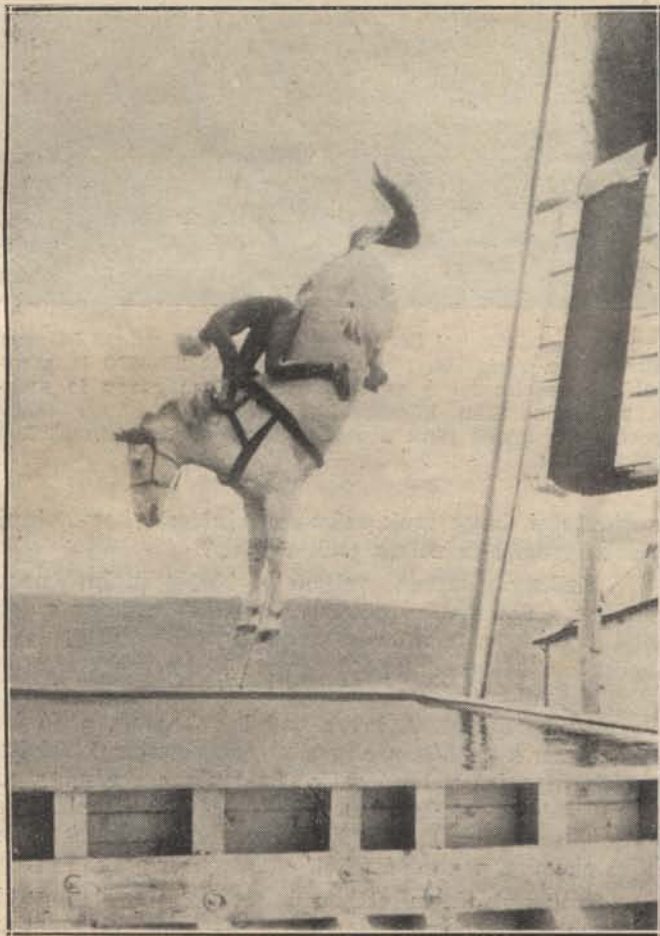
Szóltanul ültem otthon is és hogy gyöttrő gondolataimat eltereljem valamerre, ujságot olvastam. Akkoriban közöltek hatalmas hasáboakat a lapok a....-i hitves gyilkosságáról, amelynek nyomozásánál a csendőrök olyan országosan elismert ügyes munkát végeztek. Egészen felvidultam ennek olvasásakor és megvallom, némi irigységgel gondoltam az ottani őrsbeli bajtársaimra... és lapoztam tovább az ujságban. Ez a cím ötlött szemembe: Szerencsétlenség a hajmáskéri tüzeknél. A pár soros hírben az volt, hogy Német János tüzért a gyakorlótéren a lóva ledobta és a tüzér oly szerencsétlenül esett, hogy koponyaalapi törést szenvedett és a helyszínen meghalt. Azt hiszem ma is, hogy ha valami eldugott fényképész lett volna a szobámban

ekkor, olyan képet csinálhatott volna rólam, mellyel a világ-kiállításon első díjat nyer, ha ezt írja alá: A rémület.

Nem volt fényképész, de a rémület a magam benéjében azért alaposan nyomot hagyott. Ma is megtalálható volna, ha a lelkekbe lehetne látni. Szerencsére ezt még nem találták fel.

Annyi bizonyos, hogy még jobban elment a kedvem. Az alvás nem hozott enyhülést. Sőt. A felizgatott agyam olyan képeket termelt, hogy szörnyűség. Tátott szájú lovak üldöztek és folyton a gyomromon kapkodták a keményvasú patkóikat. Egy altiszt meg hosszú lovardaostorral csipkedte az egyensúlyi feletem és a lovam, amelyre keservesen felerőlködtem, folyton egyhelyben táncolt, hogy majd kihullott belőlem minden függő belső rész. Írtózatossággal ébredtem. Nem is egyszer.

Akkor is, mikor szórakozást kerestem, hogy szabaduljak e gondolatoktól. E szórakozás mi lehet más egy falun: a szombat- s vasárnapi mozi. Mondom, itt is lóra akadtam. Igaz, hogy csak ezt a két képet lát-

tam a mozihíradó részében és azt, hogy az ugratók szerencsésen érkeztek a földre. De el tudtam képzelni ennek az ellenkezőjét is! És ez nem volt nehéz...

*

Ellenőrzőben voltam az őrsparancsnokkal, mikor az egyik községbe érve, a jegyző azzal fogadott, hogy Varga Hosszú Márton gazda gyereke szerencsétlenül járt, menjünk megvizsgálni az ügyet. A helyszínen kiderült a rám váró öröm. A gazda ugyanis hazafelé jövet a kocsin játszott az ostorral s közben megcsipte véletlenül az ostor hegye a rudas hasát, mire az felrugott.

A gazda, hogy lábszárát vagy térdét mentse a patkók elől, heves és gyors mozdulattal félrerántotta magát, de ezzel úgy lökte meg mellette ülő kis fiát, hogy az hátra esett a szekérben és a kocsiderékba hányt friss csalamádén leselkedő sarló súlyos sebet ejtett a karján. Nagy vérvesztése volt.

Ezt a lovat meg is néztem az istállóban. Megöltni szerettem volna leginkább. Jó darabig nézegettem izmos combját, törpe patkószegeit és amikor a ló hátranézett rám, szeme fehérjéből kimeredő sötét szembogarában biz' én nem láttam mást, mint egy nagy, hideg és gonosz indulatú szemet, amely iránt igazán nem indult meg a szívem nemesebb érzelmekre. Sőt.

Már eszembe jutott az is, hogy valami orvosi vizsgálaton megszerzem a lovas szolgálatra való alkalmatlanságomat tanúsító bizonyítványt... Aranyér előrehaladt állapotban... az nincs. Gyomorsülyedés... az nincs. Vakbél izgalma... Esetleg. Hiszen azt mindenki érezheti. Oda is nyúltam s attól kezdve megkérdeztem nem egy embert, bajtársat e betegség mibenléte felől. Az orvostól meg is tudtam, hogy a combcsontcsúcs és a köldök közötti távolság felénél alkalmazott nyomás lefelé, jelzi a vakbél meglétét vagy hiányát. Persze egyéb dolgok is kellenek hozzá. Azokat is megtanultam.

Bent jártam egy alkalommal a kerület székhelyén és ott kötelességszerűen jelentkeztem az orvosfőnök úrnál ezzel a betegséggel, de izgalomban a hasam bal oldalán jeleztem a vakbelemet. Egy-két nyomogatás után az orvos úr kivett a fiókjából egy pirulát, amit azonnal be kellett venni s azt mondta, hogyha ezután is jelentkezik a szúrás, jelentkezsek megint. Dehogy jelentkeztem!...

Aztán benéztem az istállóba is. Itt állottak a lovak, melyeknek egyike fogja az én szerencsétlenségemet előidézni, esetleg — a haláloamat is. Hallottunk elég szerencsétlenséget, mely ezzel végződött. Folyton a

hajmáskéri tüzér járt eszemben azzal, hogyhát tüzér létére mégis csak tudott valamit lovagolni s ime őt is „odakente” valamelyik bestia s hát én akkor hová leszek?... Mentem, mentem az istálló felé sóhajtozva. Orvosilag nem lehet kibújni, azt már vettem észre, hát akkor igyekszem valamelyik altisztnél némi protekciót szerezni azíránt, hogy valami lassu, csendes, jószándékú lovat kapjak, valami olyan „tehén”-félét. Ámbár erre nem igen lehetett számítani, mert kiképzésre ilyen lovakat nem tartanak. Nade, legalább igyekszem a legcsendesebb ló kiutalása iránt lépéseket tenni. Egy hét volt hátra a bevonulásig, ez az utolsó alkalom, hogy sorsom irányításában valami szerepet játszhatok.

Illő tisztelettel, de megvallom, undorral vegyes félelem érzettel nyitottam ki a furcsa záru istállóajtót. Bent csend fogadott és megfelelő szag. Lépteimre elem jött egy altiszt, napos jelvényekkel, de kalap nélkül. Csuda lovas folt a nadrágja belső lábszárára. A lábait is görbének láttam, ebből arra gondoltam, hogy öreg lovas lehet és ha még mindig él, akkor bizonyosan tud is valamit lovagolni. Biztosan egyik segédoktató tehát, így jól érkeztem!... Érdeklődésére megmondtam, hogy a következő elsején bevonulok az átképző tanfolyamra s alkalomadtán vagyok itt, hát megnézem a lovakat. Szeretnék valami nyugodt állatot, mert a rehomám miatt nem igen mozognak már a csontjaim és a vakbelem se perfekt már. Nem tagadom, így mondtam, perfekt. Igaz, hogy most utólag szégyenlem egy kicsit, mert már tudom, hogy nem azt jelenti, amit én mondani akartam vele. De a „kolléga” megvigasztalt, mondván, hogy az ő vakbele se volt perfekt, mikor idejött, de azóta már az.

Ezzel tehát nem jártam jól. Félig mosolyogtam, de a hónom alatt csepegett az izgalom, mikor a szépen síkált istállófolyosón, a lovak fara között végigsétáltam és olvastam a neveket: Csodarabbi, Fakir, Dongó, Angyal, Baba, Rátartós, Sátán, meg ilyenek. Egy percre eszembe jutott, hogy vajjon a jellemző tulajdonságaik után kapták ezek a nevüket? Mert ha igen, a Baba nevű volna tán nekem a legmegnyerőbb. Vagy az Angyal. Megnéztem a rámsandító lovakat. Egyetlen egy nem volt, amelyik ne fenyegetett volna a szemével. Aki még nem nézett oldalról a ló szemébe, amikor az is ránéz, az nem is tudja, micsoda különös nézése is van annak. Én bizony mindig valami éhes gyűlöletet láttam azokban a szemekben. Én vagyok, illetve voltam a hibás, mert most, a tanfolyam után mondhatom, hogy soha se kívánok szebbet, mint amikor a ló a lovasa felé nézve, füleivel azt mondja neki:

— Gazdám, hát a cukor hol maradt?

Akkor azonban, ott az istállóban az járt az eszemben, hogy itt fogom bevégezni a szolgálatomat. Csendes ember lett belőlem ott az istállóban, csend volt körülöttem, csak a lovak játszottak a láncokkal és egyszerre a lovász ordított a hátam mögött.

— Nyeee, a fene!!...

Odakaptam a fejem persze, aztán csodálkozással néztem az istállóügyeletesre, aki azt mondta:

— Ez a dög... A multkor is megkapta és a földhözvágta Magyar őrmestert, azért van rajta szájkosár!

— Szer... vusz! — mondtam a kollégának és sietve elmentem az istállóból, el a kerülettől és el a városhoz.

*

— Magának tényleg vakbele van? — kérdezte őrsparancsnokom, amikor jelentkeztem nála. — Olyan sá-

padt, az Isten áldja meg, hogy én nem vállalom a felelősséget, ha nem megy mindjárt operálni!

— Nincs nekem kérem, csak a gyomrom kavarog — feleltem és bevonultam az ágyamra. Leültem. Az őrsparancsnokom utánam jött s bár még nem volt itt a délutánra is engedélyezett ágyrafekvés ideje, eltűrte, hogy ott sóhajtozzak. Lábujjhegyen kiment aztán, mikor én a szememet lehunytam.

Igy kellett tenni, mert szörnyű képet láttam. És elhatároztam, hogy hozzászoktatom magamat azokhoz és a gondolathoz is, hogy mégis csak lóra kell ülnöm rövid egy hét múlva. Vigasztaltam magamat a papunk egyik mondatával, aki a szöszékről azt mondta, hogy a törökök olyan vallásban élnek, amely szerint nem szabad a sors rendelése ellen tenni semmit, mert ami meg van írva, az úgy lesz, ha akármit is teszünk ellene. Hát ha nekem nem a lóról esést, bukást és összetipratásomat rendelte a sors, hanem azt, hogy a rettentő hosszú három hónap után ép csontokkal visszajöhetek?... És azután? Majd ha lovas őrsre fognak beosztani? Mert hiszen azért lesz a tanfolyam is, mert kevés a lovas bajtárs! Hogy én mennyire vágytam ekkor valamennyi lovas és vegyes őrs megszüntetésére, azt el nem mondhatom!

Közeledett az útbaindulásom napja. Tettem-vettem, de úgy, hogy alig járt ott az eszem. A sors rendelésébe való belenyugvást, a törökökhöz hasonlóan, hiába akartam magamra erőszakolni, viszont annyit elértem, hogy bementem a templomba tisztességes hívő lélekkel és soha annyira nem tudtam szívből kérni valamit, mint ekkortájt.

Mielőtt elindultam volna, a kihallgatásra várakozva, ismét egy ujságban olvastam és a kegyetlen sors most is megtréfált. Az angol lovaglások beszámolójára tévedt a tekintetem és ott, borzasztó, azt olvastam, hogy X. tiszt úr, az egyik akadályugratásnál lovával visszaesett, kulcscsontja és néhány bordája eltört. Beszállították a...-i kórházba. A lap ezt az ugratást — mozifelvételből kivágott — képen közölte.

— Figyelmeztetem — mondta jószágos őrsparancsnokom a kihallgatáson, — hogy ha elhanyagolja a vakbelét, a halállal játszik. Most is úgy néz ki, hogy rossz magára nézni! De Ön úgy látszik, makacs ember és mindenáron lovon akarja járni az őrskörletet, mert már megúnta a sok sártaposást! Hát csak menjen, hiszen elég ember ahhoz, hogy benőtt legyen a feje lágya!

— Ūristen — gondoltam az állomás felé menet —, ez is a fejem lágyáról beszél, mikor azt féltem a leginkább és a tanfolyam három hónapig tart és én, a vasárnapokat leszámítva, háromszor huszonhatszor eshetek le... Kelltem nekem a csendőrséghez jönni!... Annyira erő-

Angolok.

vett rajtam a ló iránti utálat, hogy taxin hajtattam a kerületi parancsnoksághoz. Egyik szobában már együtt volt valami húsz „baj”-társ. Igazán így lehetett nevezni őket. Meghánytuk-vetettük a jövőt és ennek során lassan megtudtam, hogy közülünk ki volt igazi lovas, ki pedig csak nadrágra és csizmára az. Mert voltak ott aztán olyan lovaglónadrágok és foltok a lábszárakban, hogy már maga az is ijesztő volt. Hát még a sarkantyúk!... Lefekvés után engem is kérdeztek, miként állok a lovastudományommal? Azt feleltem:

— Ha mindenáron szerénykedni akarnék, mondhatnám nektek azt is, hogy én mindössze annyit tudok a lóról, hogy négy lába van és messze kell tőle állani, mert rüg, de nem ezt mondom. Nem szoktam ugyan a tudással hencegni, s most sem azért mondom, de hát úgy igaz, hogy még a katonasághoz való bevonulásom előtt sokat lovagoltam apám csikain. Volt, hogy ki se nyitottam a kaput, csak amúgy mentem át rajta lóháton. (Éreztem, hogy pirulok, de elmaradni nem akartam a többi mögött.) Nade az ember öregszik s ma már nem igen tudnám megtenni az efféléket, lévén vakbelem és rehomám.

— Mért nem mentél orvosi vizsgára? — kérdezte egy hang a sötétben valamelyik pokróc alól.

— Mert eddig se mentem s még azt hinnék, hogy éppen most jött rám a nyavalya, mikor tanfolyamba kell menni. Ha baj lesz, majd megyek.

El is aludtunk ezzel. Jobban mondva a többiek igen, de én nem. Én a másnapi dolgokra gondoltam. Persze, az elgondolás egészen más, mint a valóság.

Mert a valóság az volt, hogy másnap, számbavétel

után mindjárt a fedett lovardába mentünk. Egészen jó idő volt kint s én mégis fáztam. Nem szégyellem bevalani, hiszen eddig is elmondtam mindent őszintén. Az volna csúnya, ha ezek után azt mondtam volna, hogy úgy mentem be a lovardába, mint azok, akik a fenti képen ugratnak...

Bent lovardában néma csend. A vastag fűrészponton a lépés is meghal. Szólni meg, csak a százados úr szólhatott volna, aki bent állt a középben s a lovakat nézegette. A lovak ellenben felénk néztek. Mindegyik felvetett fejfelé és hegyezett füllel, mintha azt lesték volna, hogy ugyan vajjon, melyik nyavalyás fogja őket nyaggatni megint? Szinte láttam bennük, a kitanult csontokban, hogy készülnek valamire, ami nem jó. Hallottam valamelyiktől az este, hogy az a legkomiszabb ló, amelyik macskahátat szokott csinálni. Nem szóltam akkor, hogy nem tudom, miféle az, de elképzeltem magamnak. Azért aztán itt, a lovak előtt, többek között ez is eszembe jutott azzal a titkos reménységgel, hogy a százados úr szabad választást enged majd részünkre s én addig is kinézek egyet, amelyikből e csúf szokás nem látszik. De hát mind egyforma szemekkel és fülekkel állott előttünk.

A százados úr hamarosan felénk fordult.

— Alljanak jobbra, akik már többet lovagoltak!

Csekély mozgás. Talán fele se a csapatnak. Én nem ebbe a csoportba tülekedtem, mert gondoltam, hogy ezek csiklandósabb lovakat fognak kapni. Én meg azt legfeljebb a szoknyás nép között szeretem. Ennélfogva a lovak kiosztásánál abban a titkon remélt szerencsében részesültem, hogy egyik megállapodott, komoly gondol-

kodású lovat jelölték ki részemre. Megindultunk a lovakhoz, s ezek füle még jobban kihegyesedett. Minden figyelmük és gondolatuk rajtunk. És — úgy gondolom — viszont. A lovakat a lovászok tartották négyesével. Én éppen nyúlni akartam a számomra kijelölt ló szára után, mikor valami kő vagy micsoda a lovarda ablakához vágódott, amire a lovak irtózatosságon csaptak, trombitáltak, faroltak, rúgtak, ágaskodtak és rázták a fejüket. Némelyik még vihogott is. Ezek bizonyára öregebb csontok voltak, mert én úgy hallottam e vihogást, mintha röhögtek volna... Én, nem is igen tudom miképpen, de hirtelenében keresztet vettem magamra és a lovarda közepére curikkoltam hamarjában. Nem tartott sokáig az egész jelenet, mert a százados úr éles hangja rendet teremtett — a lovak között. De köztünk is — részben. Amelyik részben nem, abba tartoztam én is. Mert, bár visszamentem keserű elszántsággal a lovamhoz, megzavarodottságomban annak jobb oldalán akartam felszállani. E hihetetlen tudatlanságomat azzal jutalmazta a segédoktató tiszthelyettes úr, hogy szó nélkül a nadrágom alsó felébe csípett — a lovarda-ostorral. Éles csípés volt, a nyál összeszaladt a számban és azonnal eszembe jutott, hogy amikor drága jó őrsparancsnokom tudtomra adta, hogy e tanfolyam nagyreményű hallgatójaként kijelöltek, éjszaka álmomban ezzel az ostorral álmodtam s íme, most valóra vált az álom, hát akkor a többi is, amiket azóta álmodtam, szintén valóság lesz akkor?... Hiszen azt is álmodtam, hogy az a szürke engem is megharapott és odavágott mint Magyar őrmestert, azaz, mint a hentes a hurkát a pulton szokta és azt is, hogy estem nem egyszer s hogy a kórházban is ismerős lettem... Szédültem tehát és ezt senki most már nem írhatja rovásomra, szédültem, mikor végre mégis a ló baloldalán felerőlködtem a hátára. A lovarda teteje erre felnyúlt a szemem előtt az égig, onnan ijesztő alakok vigyorogtak felém, a lovarda falai meg kitágultak és szemem előtt vágató lovak árnyai lebegtek. Nem csoda, hogy ezeket láttam és az sem csoda, hogy ebben a gyötrelmes szédületben a ló egy mozdulata kizökkentett a nyeregéből s én szépen és menthetetlenül lecsúsztam mégiscsak a jobb oldalra. A ballábam az égnek állott, a fejem a fűrészpör felé közeledett és nem volt bennem erő, hogy az eredeti helyzetbe visszatornázzam magamat.

Azt a nevetést, amit a százados úr felől hallottam, soha el nem felejttem. Most tudom, hogy igaza volt neki, áldja meg az Isten a jószívéért és azért, hogy megtanított szeretni ezt a legokosabb állatot.

Mindjárt velem kezdte a százados úr a tanítást. Azt mondta:

— Jöjjön csak ide!

Leugrottam a lóról készségesen, de még le sem érkezhettem a fűrészpörbe, mikor rám kiáltott:

— Tán nem gyalog akar?

Nem voltam ostoba ember és e cselekedetemet se így kell nézni, azaz olvasni, hanem abból kiindulva, hogy... De tán nem is kell már mondanom. El is szégyeltem magamat és dühösen rúgtam meg a lovam oldalát. Lesz, ami lesz, jóvá kell tenni a szégyent. Rugásaimra a ló csapott a farkával, de nem mozdult. A százados úrra néztem. De hiába, mert az arcából semmi segítség nem jött. Ezért hát újból oldalba rúgtam a lovamat és csettintettem is hozzá. Erre szép lassan megindult. A feje ugyan lógott, a füleivel meg integetett, de ment. Egyenesen a százados úrhoz és csak addig. Szárhúzás nélkül megállott előtte. A százados úr nem szólt semmit, ellenben odalépett a zablához s azt kellett látnom hamarosan, hogy a kikötőszárakat leoldja. A lo-

vam jóízűen nyújtotta előre a nyakát s aztán körül nézett. Illetlen és fegyelmezetlen mozdulat volt, de biz én nem igyekeztem megtanítani tisztességre. Háttha, ne talán eltéveszttem a figyelmeztetést és különben is majd megfagyott bennem a vér, mikor a százados úr e mozdulatát láttam, mert addig még csak volt valami merszem, amíg a kikötőszárak fent voltak, de most!?!...

— Hajtsa előre a lovat! — kaptam a parancsot.

Teljesítettem a Szolg. Szab. szerint, amelyik azt mondja: Előljárója parancsát feltétlenül... és amint erejéből kitelik s a fennforgó körülmények között csak lehetséges, jól teljesítse. A fennforgó körülményeket és erőmet nem kell, azt hiszem, elmondani. De a ló ment. S vele én is. Mikor már közeledtem a szemközti falhoz, ahol tükkör áll, megláttam magamat. A kelkáposztának van olyan színe télen, mint amilyen rólam virított. Node mentem s mikor elfordítottam volna a sarok felé, csöppnyi csattanást hallottam, — megint az ostor müködött! — mire a lovam megugrott és én a nyereg első kápáját alaposan megmarkoltam. Az ugrás után a lovam nyugodt dőcögésbe ment át s én igyekeztem a nyeregben maradni. Némi szédelés mellett sikerült is. Azt mondta a százados úr, mikor körüljártuk kétszer a lovardát:

— Egész csinosan ül, három hónap alatt megtanulja...

Elhittem. Mert ilyesmit szívesen hisz el az ember, különösen, ha a többi bajtárs előtt hallja és annak a szájából, aki egyedül hivatott erre az ítéletre. A többi bajtársra kipirulva néztem ekkor, bár azok mintha mosolyogtak volna. Pedig nem tudták, hogy tisztiszolga voltam.

— Jobb kézre! — vezényelt a százados úr. — Maga pedig menjen legelől, Bihari.

Bihari — én voltam. Soha ilyen tisztséget, ilyen kitüntetést! Ezt igazán nem álmodtam. Hát ilyen is lesz tehát s nemcsak, amit álmodtam?

Mentem a sor előtt.

— Nézzen hátra minden sarokban s ha nagyon elmaradnának a többiek, mérsékelje a lépést, Bihari.

Lám csak...

Mikor vége volt a bemutatkozó órának, lóról szállás után úgy megveregettem a lovam nyakát, hogy, azt hi-

A szakaszparancsnok.

szem, fájts is neki egy kicsit. Már úgy értem, hogy süts, csípős volt a veregetés. Boldogságomat azonban ezzel is kifejezésre kellett juttatnom. És amíg a lóállásba bevezettem, amíg csutakoltam, egyszóval, míg rendbehoztam „Mese” nevű lovamat, folyton duruzsoltam a fülébe. Jónak láttam, ha hangomat ilyen barátságos percekben megjegyzi annyira, hogy majd komoly esetekben is megismerje és engedelmeskedjék annak. Hogy megjegyyezze együttlétünk egész idejére. Egész napomat felfrissülve töltöttem el.

— Ez a ló kész professzor, — mondta csutakolás után a tiszthelyettes úr, aki olyan mesésen rácélt a lovaglólófelemre reggel. — Ez még senkit sem tett le. A vezényszavakat ismeri, mintha könyv volna előtte. A gyakorlati szabályzatot jobban tudja talán nálam is és ha valamelyik zártrendű gyakorlatnál egy ló nem oda talál menni, ahol a helye volna, megcsípi a fogaival és elúzi maga mellől. Úgy vigyázzon rá, Bihari. Szerencséje, hogy ezt kapta. A százados úr ellenben mindjárt észrevette, hogy nem igen szereti a lovat!

Miután a többi bajtárs körbenállott, jelentettem a következőket:

— Valamikor sokat lovagoltam, tiszthelyettes úr. Volt idő, hogy versenyt vágtattam a vonattal, de mióta vakbélimitációim vannak, nagyon óvatosnak kell lennem.

— Jó jó, majd elválík!

Három hónap után elvált. Nem lettem nagy lovas. Nem csináltam semmi különösét, mint — hallottam — sokan, hogy jó jegyet kapjanak. Szépen ültem a lovam. Csak néhányszor rémültem meg s ilyenkor erőt vett rajtam oktan félelmem. Egyszer, mikor egy hirtelen állj! után azt a parancsot kaptuk, hogy mindenki egy lóval előre megy és arra a lóra száll. Már egy hét múlva megismeri az ember a lovak tulajdonságait s én már tudtam, hogy véletlenül az előttem levő ló igazán csiklandós és ideges jószág volt. De megmakacsoltam magamat és tévovázás nélkül felszálltam — fent is maradtam. Mikor visszamentem a lovamhoz és éreztem a lassú, mondhatnám lusta mozgását, szinte azt kívántam, hogy kapjak már egy jobb mozgású, elevebb lovat. De ezt hangosan nem mondtam, mert eszembe jutott a török közmondás, hogy a sors rendelése ellen nem kell rugkapálni, mert ami meg van írva, úgy lesz. Hát maradjon csak ez a ló... Volt hét, hogy minden nap többször megtörtént az ilyen csere. Lassan már észre se vettem.

Aztán meg akkor rémültem meg, mikor egy rövidvágta közben lovam valamitől megijedve, félreugrott és én abban a minutában a fűrészpörban találtam magamat. A repülés pillanataira nem emlékszem, csupán arra, mikor behuppantam a porba. Miután láttam, tudtam, hogy élek. A százados úr pár szava azonban majdnem halottá tett. Azt mondta ugyanis:

— Semmi baj, Bihari! Üljön vissza azonnal!

Ez a pillanat volt a változás pillanata. Ha engedek a bensőm hangjának és a remegő idegeimnek, sohse lett volna belőlem az, aki lett. Mert e szavakra egyenesen kétségbeestem. Hogyne, mikor ez alkalommal egyik álmom teljesedett be ismét és mikor szerencsésen nem történt semmi bajom, akkor most üljek vissza, hogy az a megbolondult jószág ismét le tegyen és hogy tesz majd le? Így, mint most, vagy... csak a jó Isten tudja. Jobb most hagyni a lovat, hátha olyan napja van neki?... Így, egy villanás alatt eszembe jutott mindez. De az is, hogy eddig minden szava igaz volt a százados

úrnak, nem történt semmi baj, ő tudja, hogy ezúttal se lesz.

Le se vertem a fűrészpör magamról, szóltam a lovamnak:

— Mese, Mese, gyere ide!

Megállott gazdátlan, lógó kengyeleivel, visszanézett rám s újabb hívásomra hozzám sietett. Apró kis lépésekkel, mint gyerek a dadához... Felültem. Semmi bajom se lett.

Egyszer meg Lóri őrmester esett le ugratásnál és eszméletlenül maradt a földön. Hamarosan kivitték lovával együtt s mi folytattuk az ugratást. A lovamnak napja volt, vagy miccsoda lelhet, az egyik nekihajtásnál megállott rohanásában az akadály előtt, de — engem átrepített. Azt hittem, a lelkem kiszakad belőlem. Lovam az akadály mögül nézett rám, pislogott nagy laposát, mintha mondaná:

— Édes gazdám, nem én vagyok az oka!

Csodaállat volt, mert amíg nagy nehezen felkászolódtam a fűrészpörből, a százados úr szólt felém. Ugyanazt:

— Maga az oka, Bihari. Megijedt a Lóri őrmester esésétől, azon járt az esze és elfelejtette szárbantartani a lovat.

Mintha a fejemből olvasta volna a százados úr. Megesküdtem volna, hogy azt tette, mert igazán az járt az eszembe, hogy íme, közeledik a tanfolyam vége, az Isten megőrzött eddig s most szegény Lóri, ki tudja, mi lehet vele odakint s még nincs vége ennek az ugratási órának s még én is rosszul járhatok s... lerepültem.

Megtanultam: odafigyelni.

A vizsgánk után, mikor magunkra maradtunk a lovardában, mindenki megkapta a százados úrtól a magáét. Nekem azt mondta:

— Nagyon nem bíztam ugyan magában, de annál jobban örülök, hogy annyira megjött a szíve, hogy nyugodtan engedem ki az örsre.

Bementem még egyszer az istállóba, cukrot dugdosztam a lovam szájába s azt mondtam neki búcsúzóul:

— Egészen más ember lettem a társaságodban!

Azért még nincs tavasz...

(Bálint Géza őrm. — Budapest — félv.)

Régi nyomozások a pandurvilágból.

Írta: TISZA MIKSA ny. rendőrfőtanácsos.

Osváth Pál csendbiztos járásában sok olyan lovat szedett össze, amelyekről az orgazdák azt vallották, hogy azokat a Marci és Jóska nevű csavargóktól kapták. Minthogy ezen állatok idekerülésekor a járásból több ló eltűnt, biztosra vette a csendbiztos, hogy azokat szintén a két betyár lopta el. Minthogy a Marci betyárt egyik pandur ismerte, őt bízta meg a kézrekerítésével.

A pandur csakhamar jelentette, hogy Marci cimborájával többnyire az akkor még pandurságot nélkülözött szomszédos szalontai járásban csavarog és a mindszenti csárdában, a csárdásné körül tapossa a földet.

A csendbiztos a pandurt maga mellé véve, említett csárdába ment és a Marcira haragvó csárdástól megtudta, hogy a betyárok odaérkezése előtt kevéssel távoztak el s nála éppen a csendbiztos számára óngolyókat öntöttek és helyeztek a puskaikba. Megmondta a csárdás azt is, hogy tőle a betyárok egy utas szekeren a váradi vásárra mentek, ami annál inkább bosszantotta, mert a felesége is velük ment.

A csendbiztos rögtön a betyárok után ment Nagyváradra, ahol egy városi biztossal (rendőr) és a vele volt pandurral, a csárdás útbaigazítására, azonnal a „Szarvas” című korcsmába sietett. E korcsmának az utcára és az udvarra is ajtaja volt. A csendbiztos a városi biztossal az utcára nyíló ajtón ment be, a pandur pedig az udvar felől levő ajtónál, kívül úgy foglalt állást, hogy őt belülről senki nem láthatta.

Ezt a pandur maga akarta így és hogy helyesen cselekedett, mindjárt kitűnt, mert midőn ők az utcáról a korcsmába léptek, azok, akik karjaik közé nem vágytak, egymás után szállingóztak az udvarra. Itt akart menekülni Marci is, kit a pandur, amint kilépett, rögtön legyűrt s midőn jeladásra a csendbiztos hozzásietett, már csak a fegyvert kellett tőle elvenni s megkötözését elősegíteni. A cimborája, — kit a pandur nem ismert, — elmenekült.

Marci 1849-ben, mint bújdosó honvéd lett betyárrá és tíz éven át csatangolt úgy, hogy kézre nem került. Egy kis erőltetésre, járásából ellopott 18 drb lóról tett valamást.

Torma S. nagykeréki földbirtokostól az előző évben ellopott három lóva közül egyről megtudta a csendbiztos, hogy Szatmárvármegyében, hol, kinél van. Ezért a lóért a csendbiztos 1860 szeptember 6-án kellő okmányokkal ellátva és azzal a cseléddel, akitől a lovat ellopták, útrakelt. Amikor a lovat megtalálta, kötelességszerűen az illetékes szolgabírónál jelentkezett s minthogy az orgazdának jóhiszemű debreceni marhalevele volt, a ló átadását megtagadta. A szolgabírónak az osztrák törvény értelmében igaza volt s így a csendbiztos ló nélkül indult hazafelé. A dolog azonban sehogy sem tetszett neki s az a gondolata támadt, hogy a lovat visszalopja s így okoskodott: ha szabad volt Torma S.-től a lovat ellopni, mért ne lophatná ő is vissza? Hiszen ő is jóhiszemű járattal igazolhatja a jogos tulajdont.

Pandurjainak erre vonatkozólag parancsot adott és a lóért küldte őket. Éjfél tájban odahozták a lovat, ahol a csendbiztos várta őket. Már-már el is felejtette a csendbiztos ezt a pandurcsinnyat, de rövid idő múlva ráemlékezett az illetékes szolgabírónak az ellene folyamatba tett feljelentése. A csendbiztos gondolkodóba esett, de a sors

a kellemetlen helyzetéből úgy segítette ki, hogy e bohó ténye is hátrány helyett előnyévé vált.

Előnyös lett ez reá azért, mert e feljelentés a Bach-korszak végnapjaiban történt s minthogy már akkor minden tisztviselő csak húzta az ügyeket, 1861-ben választott bírakból alakított törvényszék bírálta el és mosolyogva mentette föl a csendbiztost.

*

Egy m.-keresztesi orgazdának meghagyta a csendbiztos, hogy ha szállítmánnyal (lopott állatok) kínálnák, adjon hírt, különben a következményeket magának tulajdonítsa.

Ez az ember 1860 novemberében, egy éjszaka, felzörgette a csendbiztost s tudatta vele, hogy négy fegyveres ember éppen most kínált neki négy lopott ökröt, az ökrök a n.-zomlini még akkor fennállott erdőben, az ott lakó rovottéletű csősznél vannak.

Csak egy pandúrja volt otthon, de mert az ügy sürgős volt, egy méhlópás miatt letartóztatott, büntetlen előéletű legényt is magához véve, kocsin Zomlinba sietett. A méhtolvajt kocsisként vitte, de az segítségül is ajánlkozott.

Az erdőben a csősz magában találta, aki „némi szigorúság után” — írja a csendbiztos — az erdőben lekötözött ökrökhöz vezette és megmondta, hogy a zsványok tőle a szomszéd N.-Szántó községbe mentek az ökrök eladása végett. A csendbiztos az ökröket egy félreeső zúgba hajtatta. Ott helyezte el a kocsit is. Ezek után két emberével: a pandúrral és a méhtolvajjal együtt, a kerülő-ház konyhájában, az ajtó mögött, úgy foglalt helyet, hogy a belépők őket ne láthassák. Ott vártak a betyárookra reggeltől késő estig, ami annál kellemetlenebb volt, mert egész napon étlen-szomjan voltak.

Estefelé a csősz óvatosságból megkötözték, a konyhában pedig, hogy a belépőket láthassák, tüzet gyújtottak. Este kilenc óra tájban a betyárok csakugyan megérkeztek, s midőn mind a négyen a konyhába léptek, megadásra hívta fel őket a csendbiztos, kijelentvén: aki megmozdul, halál fia! Mire a meglepett zsványok sorba engedték magukat megkötöztetni. A kötöző a méhtolvaj volt, ő szedte el tőlük a fegyvereiket is. Egész napi távollomardása miatt a csendbiztos felesége aggódott és aggodalmait az osztrák zsandárokkal közölte. Nyomban két zsandárt küldtek a csendbiztos felkeresésére, de ezek akkor érkeztek oda, amikor már hazamenőben volt embereivel és foglyaival. A szép eredmény megérte az egy napi koplálást!

*

1858-ban Lányi nevű k.-szántói nagybirtokosnak fegyveres őr által őrzött úrilakát a család távollétében feltörték s régi arany- és ezüstpénzben, ékszer- és házi-eszközökben (közte egy ezüst-fürdőkád), 22 ezer forint értéket loptak el.

Az osztrák zsandárok a szakácsot fogták el, akit már egy éve tartottak fogságban, mikor Osváth Pál csendbiztos lett. Lányi felkereste őt és a tettesek kinyomozására úgy kérte föl, hogy ellenzése dacára, írást hagyott nála arról, hogy az általa visszakérítendő összegből a csendbiztos részére tíz százalékot biztosít.

Sokáig nem tudott a tettesek nyomára akadni. 1862-ben Bajtról egy falurossza jelentkezett nála pandúrnak. Ferke izmos és bátor fickó volt, de azért eszeágában se volt őt pandúrnak alkalmazni, s mintegy elutasítás gyanánt azt mondta neki: ha olyan nagyobb bűnügyről hoz neki adatot, amiről ő nem tud, akkor remélhet.

Ferke ezután verekedés miatt kevés időre a vármegye biztoshoz sietett s előadta, hogy egy Szilágyságból való öreg jegyzővel volt a közös börtönben, ahol a jegyző több e vidéki zsvány mellett bojtji P. I.-ről is, mint ismerőséről beszélt. Kérdezősködött aztán Lányi úr felől is és azután így szólott: „Hej, öcsém, huncut világ van most, tudod-e, hogy a Lányi szakácsa is ártatlanul szenvedett?” És Ferke úgy sejtette, mintha a jegyző ez ügyben többet is akart volna mondani, mert továbbá azt mondta: „No, de ne szólj szám, nem fáj fejem.”

Nem nagy megerőltetésébe került a csendbiztosnak Ferkét rávenni, hogy néhány nap múlva a börtönbe viszszerüljön. Maga vitte Ferkét Nagyváradra, az ismerős várnagyhoz, akit megkért, hogy ezt az ifjút a jegyző kikémlése végett ismét a jegyzőhöz csukassa. Ferkét a börtönben hahotával fogadták és mert a saját (vagyis a csendbiztos által adott) élelmézése és a börtönőr által hozzájuttatott itókából társainak is juttatott, általában megszerették. Egyszer a jegyző ismét a bojtji ismerősét tudakolta s rögtön a Lányi-féle lopásra térve, önfeledten azt mondta, hogy az az ismerőse nem bálná, ha ilyen ügy gyakraiban fordulna elő. Erre Ferke azt felelte: „P. I. haragszik magukra, mert azt mondja, hogy megcsalták.” Mire a jegyző azzal válaszolt, hogy egy debreceni útért P. I. megelégedhetett azzal, amit kapott, különben is csak a sógora csalhatta meg, — nem mindnyájan.

A Ferke további kérdéseire elmondta még a jegyző, hogy a sógora Margitán börtönfelügyelő, akivel Ferkének is érdemes lenne megismerkedni, mert az nagy összeköttetéseinél fogva, az ércféleken úgy tud túladni, mintha csak a föld nyelné el. Végre is Ferkét megkedvelte a jegyző s kiszabadulása napján megmondta tisztán, hogy a Lányi-féle betörést N. Kerekiből és Biharból kik követték el, akik mellett az ő sógora csak mellékes szereplő volt. A jegyző eltávozása után Ferke is elbocsátatta magát és az elmondottakat a csendbiztosnak azonnal bejelentette.

A Biharból való betörőről rövidesen megtudta a csendbiztos, hogy ez, mint más bűnügyek miatt is körözött egyén, futóbetyárrá lett s csavargása közben valaki a mezőn agyonütötte, a kereki két társáról pedig megtudta a csendbiztos, hogy azok, ha nyúzzák, akkor sem vallanak, ez okból a nyomozást a mellékszereplők-nél kezdte.

A nyomozás Margitán kezdődött, ahova a csendbiztos Ferkével és Kovács polgári ruhába öltözött pandúrral ekhós kocsin este érkezett és a börtönfelügyelő lépre csalása végett e célra vásárolt szépműví hamis ékszereket vett. A csendbiztos debreceni hentesként volt öltözve s Margittán anyai nagybátyjánál, Kovács Lajos szolgabíró-nál szállt meg, akinek utazása célját elmondta. Azután embereit, a kezükbe adott ékszerekkel, egy gyanús kocsmároshoz küldte, hogy borozgassanak, s midőn a kocsmárossal megbarátkoztak, kérjék föl, hogy a börtönfelügyelőt hívassa hozzájuk, mert szeretnének neki valamit átadni.

A csendbiztos embereit rossz helyre küldte, mert a kocsmáros, mint a margittai csendbiztos besúgója, nem a börtönfelügyelőnek, hanem a helyben lakó csendbiztosnak adott hírt, aki két pandúrtól rögtön a kocsmába küldte és O. P. csendbiztos embereit megkötözve, maga elé kísértette. O. P. emberei ellenállás nélkül engedték magukat bekísérni, de a polgári ruhába öltözött pandúr,

midőn O. P. csendbiztos szállása felé közeledtek, kötelekét szétszaggatta és a sötétségben szerencsésen főnkéhez jutott, akinek a történeteket elbeszélte.

Amint O. P., csendbiztos a kudarcot megértette, rögtön tisztársához sietett, ahol Ferkét a javában folyt vallatástól megmentette. O. P. tisztársa előtt tovább nem titkolódzhatott, elmondta neki a Lányi-ügy részleteit és tanácskozásuk eredménye az lett, hogy mindenekelőtt a jegyzőtől meg kell tudni, vajjon Ferke jó úton vezet-e?

Masnap reggel az ekhós-szekéren, Ferke visszahagyásával, O. P. a margittai átöltözött csendbiztossal és pandurjaival elutazott a szilágysági volt jegyzőhöz s ott naia szállásokat el magukat. Minthogy valamennyien polgári ruhában voltak, szegénylegényeknek adták ki magukat és csak annyi időre kértek szállást, amíg egy kis húst megfőzhetnek. Az öreg szívesen fogadta őket, s minthogy húst, bort olyan bőven vittek, hogy neki is elég jutott, étkezés után még bizalmasabb lett a hangulat.

Az étkezésnél az öreg kissé berúgott, mely állapotát felhasználva, O. P. csendbiztos így szólalt meg: „Mondának egy pár zokszót, ha zsindey nem volna a ház fedelén.” Az öreg megértette és a feleségét mingyárt a konyhába küldte. Ekkor előadta O. P. csendbiztos, hogy ő a szegénylegény megtudta, hogy a Lányi tolvajai Kerekiből és Biharból kik voltak, és feltette magában, hogy szenvedéseinek díját ezektől visszaszerzi. A biharival már ieszámolt s minthogy a kerekiek keveset kaptak, a társaság azon tagjait akarja kérdőrevonni, akik busásabb részt kaptak. Tudja, hogy az öreg jegyző jelen volt az osztózásnál, s így legjobban tudhatja, kik tobozdnak az ő szenvedése díján. Felkéri tehát a jegyzőt, hogy nyilatkozzék, — hiszen tudja, hogy mit tesz e mondás: „Kéz kezét mos.”

Az öreget a csendbiztos beszéde meghatotta és legott megmondta, hogy a tettesek az ezüstneműeket és három sor keleti gyöngyöt csakugyan az ő sógorához, Margittára szállították elárusítás végett és a zsákmány egy részét sógora, bojtji P. J. által a debreceni vásáron megtalált s Margittára elkísért beregmegyei földbirtokos zsidónak adta el. Az ezüstneműeket összetörték s fonszámra olcsón adták el. A gyöngyöt pedig egy Galiciából Margittára származott öreg zsidóaszony vitte Pestre eladni, akinek rabló férje a debreceni tömlőben halt meg.

Azt is tudta az öreg, hogy a társaság egymást is meglapta és hogy a lopott holmiból Margittán egy kereskedő, M.-Petriben pedig egy kocsmáros vett meg egyet-mást. Lopott a holmiból a sógornője is egy ezüstnyelű kékét, amelyet egy onnan Nagyváradra költözött ügyvédnek ajándékozott. Ez a kefe, melynek a hátlapján a góf Csáky-címer volt, jeles bűnjelként szerepelt, mert ez a Lányi nagyanyjáról, gróf Csáky leányáról maradt a Lányi-családra.

Az öreg elbeszélése után befogattak, az öreget pedig rávették, hogy velük Margittára menjen, és az általuk kímélendő sógorát kapacitálja. Az úton gondoskodtak róla, hogy az öreg teljesen ki ne józanodjon, de nagyon részeg se legyen.

Margittára csak másnap este értek, ahol O. P. csendbiztos ismét nagybátyjához hajtatott, ahonnan társai mulatozás ürügye alatt eltávoztak, az öreggel O. P. otthon maradt. Amint az öreg lefeküdt és elaludt, O. P. nagybátyjához, a másik szobába osont és az eredményt közölve, arra kérte, hogy reggel az esküdtjét is hívassa magához és az üveges ajtó által elválasztott szobájában

Csendbiztosok.

jegyzőkönyvezzék az öreggel folytatandó beszélgetést. Reggel aztán pálinkázás közben úgy intézte a csendbiztos a kérdéseket az öreghez, hogy azok és az azokra tett feleletek a szomszédszobában is hallhatók voltak.

Beszédjét ilyenformán kezdte: „Ejnye, ejnye, aki lelke van! Tegnap kissé mámoros voltam és a bátyám becses nevét elfeledtem, ugyan hogy is hívják?” Erre megmondta a nevét és bizalmasan apróra elbeszélte a fentebb előadottakat. Ekkor az üveges ajtót O. P. csendbiztos kinyitotta és a tekintetes szolgabíró-esküdt úrtól (ez utóbbi Mészáros László volt) tudakolta, hogy „a tisztelt úrral folytatott beszélgetést jegyzőkönyveztették-e?” Erre az esküdt csendbiztosnak szólította O. P.-t és kijelentette, hogy egy szóig mindent megértett és a jegyzőkönyv rendben van.

Ezek hallatára az öreg csaknem kőbálvánnyá lett, de aztán némi juhásztatás után a jegyzőkönyvet mégis csak aláírta s mikor azt súgta neki O. P., hogyha jól viseli magát, eredmény esetén, Lányitól is kaphat valamit, sógorának és a többi büntársaknak is szemükbe mondta bűnrészességüket.

Nehogy az érdekeltek a csendbiztos működését Margittán észrevegyék, tanácsosnak találta a szembesítés előtt a bűnjeleket előkeríteni s midőn néhány darab együtt volt, az egyszerre többoldalról jött vallomások a börtönfelügyelőt is beismerésre indították.

Legtöbb baja volt a csendbiztosnak a magyarul nem tudó öreg zsidóasszonnyal, aki a keleti gyöngyöt Pesire vitte. A sokat próbált vén zsidóasszony a szembesítés után is tagadott, végre is azonban a margittai csendbiztos ígéretére, hogyha vallomása folytán a gyöngyök visszakérülnek, szabadon engedi, az asszony megmondta, hogy a gyöngyöket Pesten egy ékszerésznek adta el és a házat, melyben az ékszerész lakása van, meg tudja mutatni.

Ezek végzése közben O. P. csendbiztos, a m.-keresztési szolgabíró közvetítésével, intézkedett, hogy otthon maradt pandúrjai a n.-kereki és bojti bűnösöket fogják el. Ezután a Margittán letartóztatottakkal hazafelé indult. Az út Bihar községen vezet át, ahol az agyonütött zsvány lakásán házkutatást tartott és özvegyét kihallgatta. Az özvegy elismerte férjének ez ügyben való bűnrészességét s azt vallotta, hogy a neki jutott régi arany- és ezüstpénzeket a pópánál ő váltotta be, de az érettség kapott pénzt elköltötte. A pópa is beismerte a pénzváltást s mentségére azt hozta föl, hogy ő azok rabolt voltáról semmit sem tudott; ez azonban gyenge mentség volt, mert a lelkész jól tudta, hogy az asszony férje körözött zsvány volt. A foglyokat O. P. csendbiztos Nagyváradra kísérte, maga pedig egy pandúr kíséretében az öreg zsidóasszonnyal Pestre utazott, margittai tisztársát egyidejűleg Bereg vármegyébe küldte további nyomozás végett.

A m. kir. csendőrség legénysége a világháború alatt 5 arany, 188 1. osztályú ezüst, 674 2. osztályú ezüst, 494 bronz vitézségi érmet kapott. Összesen tehát 1361 vitézségi érmet.

A m. kir. csendőrség legénységét a világháború alatt összesen 2867 érdemkereszttel tüntették ki. Ezek közül 17 arany, 2006 koronás ezüst, 277 ezüst, 544 koronás vas és 23 vas érdemkereszt. Mind a vitézségi érem szalagján.

Pesten a főkapitány támogatását kérte, aki előzékenyen fogadta, de kevés reménnyel biztatta, mert, mint mondá, megbízható embert nem tud melléje adni s akit hozzá fog beosztani, arra nagyon kell vigyázni, mert ha az általa keresett egyénnel netán összeköttetésben van, — akkor inkább annak tesz szolgálatot. A hozzá küldött kísérőnek, a csendbiztos napidíján felül, azt ígérte, hogy ha jól vezet, eredmény esetén jutalmazni fogja.

Igy indult el O. P. csendbiztos, akit pandúrja húsz lépésnyire követett, a vén zsidóasszonnyal és az ügynökökkel pesti nyomozásra. Az öreg zsidóasszonynak meghagyta, hogy ha a keresett embert vagy lakását megtalálja, azonnal szóljon.

A házat hamar megtalálták, de az ékszerész a mult évben elköltözött, hogy hova, az új házmester nem tudta megmondani.

Estig eredmény nélkül járták az ékszerészüzleteket s midőn visszatértek, az öregasszonynak megengedte, hogy a Pesten lakó bábaasszony leányát a pandúrral meglátogathassa. Ez az engedékenység szép eredményhez juttatta a csendbiztos, mert a bábaasszony — bizonyára azért, hogy az anyján könnyítsen — másnap kiszimatolta az ékszerészt, akit nyomban a főkapitányhoz kísértetett. A csendbiztos szerencséjére, az ékszerész nagyon félénk ember volt, s a főkapitány csakhamar megtudta, hogy nyilvános üzletén kívül egy titkos helyiséget is tart. Átvizsgálták mindkét helyet, de a gyöngyöket nem találták meg. Ekkor a főkapitány, nagyon ügyesen, szembesítette az asszonyt az ékszerésszel s a főkapitánynak arra a csiklandós nyilatkozatára, hogy talán inkább Biharban óhajtat vallani?, a pandúroktól remegő ember, csaknem sírva, beismerte a gyöngyök megvásárlását, de azt erősítette, hogy azt jóhiszeműen vette és Párizsban adatta el. Az ékszerész azután rimánkodva kérte a főkapitányt, hogy ne engedje Biharba, amibe O. P. csendbiztos is beleegyezett, mert az ékszerész biztosítékot nyújtott a háromezer forint értékű, de általa 300 forintért megvett ékszer megtérítésére.

O. P. csendbiztos ezekután Lányiéknak olyan kedves emberük lett, hogy házimulatságaikra is meghívták.

Öreg bajtárs búcsúja.

Álljatok meg egy gondolatra ennél az utolsó csendőrkilométerkőnél, amelynél egy bajtársatok fájó szívvel érzi kiszakadni gyökereit a csendőrség talajából.

Katona- és csendőréletem vázolója nektek belülről alig nyújtana tanulságot, éppen azért csak néhány sorral vezetek át rajta benneteket.

Talán boldogult nagyapám térdein szívtam magamba a katonai hivatás iránti szeretetet, aki térdén lovagoltatva, katonaélményeit mesélte. Ha jókedve volt, megmutatta nyomorékká lőtt jobbcsipőjét. Azután gyakoroltatott nadrágszíjas fapuskával s a végén sohasem maradt el a dicséret és az aszalt meggy.

Serdülő siheder voltam, mikor csendőrök voltak nálunk. Tisztaságuk és csillogó fegyverzetük láttán felébredt bennem nagyapám hagyatéka, szelleme. Ettől kezdve minden vágyam a testület felé sodort. Katonakoromban ez a cél adott lendületet szorgalmamnak, ez a törekvés segített át azokon az akadályokon, melyeken zászlóalj altisztképző iskolás társaim fennakadtak. Az iskolából mint tizedes vonultam be századomhoz. Egy éves katona voltam, midőn szakaszvezető lettem.

Midőn a csendőrséghez jelentkeztem, marasztaltak, hogy maradjak ott továbbszolgálónak. Dehogyan lettem volna hűtlen a megálmodott tollas csendőrkalapomhoz!

Most, amikor több mint huszonöt évi tényleges szolgálat után megromlott egészséggel távozom közületek, engedjétek meg, hogy néhány tapasztalatomat és tanácsomat visszahagyjam számotokra.

Néhány nagy elődeink testületünket a katonai szervezet sziklájára építették, tehát legyetek szívvel-lélekkel elsősorban jó katonák. Jó katonát és rossz csendőrt egy személyben még nem láttam. E kettős hivatást elválasztani nem is lehet. Szent misszió mindakettő nekünk, hivatásos altiszteknek. Vállaitokra nehezedő felelősségteljes kettős hivatásoknak csak úgy tudtok megfelelni, ha egész lényeteket áttüzesíti a katonai hivatás szeretete és magasztossága.

Jövőtök még súlyosabb. Nektek kell feljutni a magyar kálvária ormára s ott meggyújtani a hazaszeretet szikrájával a magyar feltámadás fáklyáját. Gondoljatok rá mindennap, hogy az eszme testet öltön. Ebbe a célba állítsátok katonalelketek lángját, ezzel gyujtsátok meg a kételkedők és csüggedők lelkét s hazaszeretet fényével mutassatok példát a vak és kishitű magyaroknak. Az áldozatos honszeretet oltárához vezessetek apát, testvért, gyermeket, barátot, ismerőst és tegyétek őket részesévé megrugdalt magyarságunknak és leendő dicső feltámadásunknak.

Legyetek vallásosak. Éljetek Isten törvényei és akaratára szerint. Ha a szeretet selyemszárait hittal sodorjátok, erős kötelék lesz számotokra vészben, viharban és halálban.

Előjáróitokhoz ne a fegyelem vasabroncsa kényszerítsen benneteket. Ragaszkodásnak, hűségnek, szeretetnek és a többi katonaerényeknek a katona lelkében kell gyökereznie. Ha így érzitek ezt, a fegyelem és rend soha sem lesz számotokra teher, hanem áldás.

Számotokra egy út van, amelyet előjáróitok keze mutat. Ez az út biztos és egyenes, az egyéni haladás állomásait is ezen találjátok meg.

Virraszatok és vigyázatok! Ne találjon benneteket készületlenül, ha majd a magyar-orkán a világ négy tája felé zúgja: „Igazságot Magyarországnak!”

Isten veletek!

Pálfai Márton tiszthelyettes
(Keszthely).

LEVÉLSZEKRÉNY.

Tekintetes Szerkesztőség!

Az elmúlt napok egyikén megnéztem a „Vén gazember” című magyar hangosfilmet és jóleső érzéssel gyönyörködtem a szép magyar népviseletekben, az elragadóan szép magyar tájakban, amikor egy olyan kép jelent meg a vásznon, amelynek láttára felforrt bennem a csendőrvér és arcomat a szégyen pírja égette.

Megjelent ugyanis először egy csendőrféle, ismétlem és

hangsúlyozom, hogy csak „féle”, mert nincsen egyetlen olyan magyar csendőr bajtársam, aki hasonló öltözetben, felszereléssel és hasonló modorban lépne ki a laktanyából, vagy lépne fel szolgálatban.

Amennyire a film rohanása közben meg tudtam figyelni, a következő szabálytalanságokat állapítottam meg a szereplő három csendőrutánzon:

1. Elhúyt, kopott zubbonyán, valami idegen hajtokán tizedesi rendfokozatot viselt az egyik.
2. Szuronyos puskát tartottak a kezükben, de tölténnyel-kával nem voltak felszerelve.
3. Kard helyett szuronyhüvelyt viseltek.
4. Nem volt válltekercsük.
5. „Bricseszt” és lábtekercset viseltek.
6. Az egyik csendőrnek öltöztetett szereplő feltűzött szuronyú puskával és fehér kesztyűben jelent meg.
7. Járőrtáskája egynek sem volt.
8. Az egyik szereplő őrmesteri rendfokozatot és barna bronzgombokat viselt.

9. Arról a jelenetről, amikor a vizsgálóbíró fel akarja olvasni a „Vén gazember” végrendeletét, ő ezt nem akarja végighallgatni. Felemelkedik a székből, hogy kimenjen, de a vizsgálóbíró intésére egy csendőrtörzsőrmesternek öltöztetett szereplő az öreg, magával tehetetlen embert oly durván löki vissza a székbe, hogy ezt egyetlen magyar csendőr bajtársam sem tenné hasonló helyzetben.

Ha már csendőrszereplőkre van szükség, miért kell azokat olyan ruhába, felszereléssel és modorban a közönség szeme elé állítani, hogy az a komolytalanság, gúny, szabálytalanság és a durva lelketlenség példaképét mutassa?

Ha már csendőröket akarnak szerepeltetni, akkor tegyék ezt olyan formában és olyan keretek között, hogy ne kelljen a közönség soraiból ilyen megjegyzéseket hallania egy magyar csendőrnek: „Azoktól a komikus ruházatú és durva csendőrijelenetektől eltekintve, nagyon jó ez a film.”

Szerény véleményem szerint az ilyen „csendőrkék” semmiképpen sem alkalmasak arra, hogy a csinos, rendszerető, szabályokhoz ragaszkodó és udvarias csendőrség jó hírnevét és megbecsülését növeljék.

Hazafias tisztelettel hü olvasójuk:

Nagymaros, 1936 február 4.

Endrődi Imre
csendőrk.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Betöréses lopások nyomozása.

írta: GALLAY JÓZSEF tiszthelyettes,
(Mosdós).

1930 november 12-én 24 órakor az egervári postamesternő távbeszélőn értesítette az őrsöt, hogy a postán betörők járnak és sürgősen csendőrrjárőrt kért.

Az őrsön levő legénység sietve felöltözött, felszerelt és hogy időt ne veszítsenek, anélkül, hogy magánlakásomon jelentkeztek volna, a helyszínre siettek. A postamesternő a járőrrel közölte, hogy a postaépület lakószobájának ablakredőnyét ismeretlen tettes felfeszítette, mire ő felébredt s az ablakon egy magas ember körvonalait látta, aki az ablakot feszegette. Ijedtében

rákiáltott, hogy ki az, mit akar?! Erre az ismeretlen az ablakból leugrott és elszaladt. A járőr a posta környékét tüzetesen átvizsgálta, de ott senkit sem látott és más semmi gyanúsat sem észlelt, ami a betörési kísérletre engedett volna következtetni. Abban a hiszemben, hogy a postamesternőt csupán valamelyik ismerőse akarta megijeszteni, a járőr bevonult s a történeteket nekem jelentette.

En nem elégedtem meg a járőr jelentésével, hanem, hogy a cselekmény mibenlétéről magam is meggyőződjem, azonnal felöltöztem és az otthon levő legénységgel együtt a helyszínre siettem, ahol a helyszíni szemlét megtartottam.

A lakószoba ablakredőnyének felfeszítése ügyes és gyakorlott betörő munkájára mutatott s így azt a feltevést, hogy pusztán rossz tréfa, ijesztgetés történt, azonnal elvetettem.

A helyszíni szemle megejtése után, amely egyéb adatokat nem nyújtott, a község, majd a szomszédos Déneslak község alapos leportyázását és átvizsgálását vettem tervbe. Még a járőrök elosztásával és eligazításával voltam elfoglalva, midőn Déneslak felől egymás után 4—5 tompa lövés hallatszott. Rögtön ezután a postamesternő az ablakon kiszólt, hogy Déneslak községből távbeszélőn sürgősen csendőröket kérnek, mert ott ismeretlen betörők két üzletet feltörték, a pénzeszotalok fiókjait 50—60 pengőnyi pénzzel együtt ellopták, üldözőikre pedig több lövést tettek.

Hogy időt ne veszítsünk, kerékpáron mentünk a helyszínre, ahol a felriasztott község lakossága a községi tanítóval együtt már az utcán csoportosulva várt bennünket, mert a lövöldöző fegyveres betörőket nem merték követni s így azok az éj homályában elmenekültek. Steiner János* ottani lakos, vegyeskereskedő és kocsmáros a járőrnek elmondta, hogy aznap 1 óra tájban az üzletével szomszédos hálósobában aludt s az üzlet felől jött gyanús zöreje felébredt, mire az üzlethelyiségbe ment, ahol három fekete alakot talált, míg a feltört üzletajtó előtt egy magas, negyedik marcona embert látott, aki ott figyelt. Nem vesztette el a lélekjelenlétét, hanem mostohafiának, Zavaros Sándornak odakiáltott, hogy: — Sanyi, hozd a puskát, mert betörők vannak az üzletben! — mire a betörők futásnak eredtek, míg mostohafia a szobában magához vette az egycsövű puskát és a betörők után vetette magát. A fiú a betörőket a községen keresztül nyomon üldözte, akik 4—5 lövést tettek reá, anélkül, hogy eltalálták volna. Midőn a fiú látta, hogy a betörők a község utolsó házának a kertkapujánál csoportosultak s a magukkal vitt pénzeszotalfiókkal együtt a kertek alatt elterülő bokros területen tovább akartak menekülni, mintegy 50 lépés távolságból utánuk lőtt. A betörők erre szétugorva, az éj leple alatt elmenekültek.

A tanítót megkértem, hogy a lakossággal együtt legyenek segítségemre, hajtsák meg a cserjés bokrokat

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegterítés. Ebéd- és fuar-szőnyegek, szőnyokok, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérnemű vásznak. Ruhaszövetek. Csillárok. Egyszerre szerzi be és Ön tesz ajánlatot, hogy kíván fizetni.

LAKÁSBERENDEZŐ-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-lér 5.

Vidékre megbízottat küldünk hívásra

Telefon: 271 - 77.

és a rétet, amerre a betörők menekültek, mi, csendőrök pedig figyelőállást foglaltunk a betörők menekülési irányában.

A lakosságból alig akadt egy-két ember, ki a tanítóval s velünk együtt a fegyveres betörők felkutatására mert volna vállalkozni, mire a tanítóval és a néhány önként jelentkező emberrel együtt a menekülés irányába eső rétet és bokrokat átvizsgáltuk. Csak annyi eredményt értünk el, hogy a bokrok alatt üresen megtaláltuk a két üzletből elvitt pénzes asztalfiókokat, de a betörőknek már híre-hamva sem volt.

Kerékpárra ülve, a betörők kézrekerítése végett a szomszédos Győrvár, Gósfá és Vasholdogasszony községbe siettünk, azonban eredményt elérni nem tudtunk. Midőn a hajnali órákban Egervár községbe visszaérkeztünk, láttuk, hogy az ottani uradalom intézői irodájának az ablaküvegje a keretből kiszedve, az épület falához vannak támasztva. Ez arra mutatott, hogy a tevékeny betörők az uradalmat is megtisztelték látogatásukkal, ezért az uradalmi intézőt felkeltettem és kinyitattam vele az irodahelyiséget. Az irodában minden össze-vissza volt forgatva, a pénzesasztal fel volt törve és 60 pengő hiányzott belőle. Az irodából a nyugták és egyéb iratok kihordva, a Zalagerszeg felé elterülő réten voltak elszórva. Ebből cigánymunkára lehetett következtetni.

A szomszédos örsöket és rendőrkapitányságokat táviratilag megkerestem, hogy működési területükön a gyanús egyéneket, szokásos büntetéseket őrizték ellen és a cigánytanyákat vizsgálják át, továbbá az esetet a vasvári szakasziparancsnoknak és a szombathelyi nyomozó alezstályparancsnoknak is bejelentettem s kértem a nyomozók és helyszínelők kiszállását. Addig is, amíg azok megérkeztek, a betörők által hátrahagyott, jól kivehető lábnyomokról gipszöntvényt készíttettem.

A felvett lábnyomról a jobb láb kisujja hiányzott. Biztonság okából még egy jól kivehető lábnyomról is öntvényt készíttettem. A jobb láb kisujja erről is hiányzott, ami most már bizonyította, hogy a betörők egyikenél ez a jellegzetes hiba tényleg fennforog.

A szakasziparancsnok, valamint a nyomozó járőr megérkezése után, hogy a Zavaros Sándor által tett lövés sorsáról meggyőződjünk, ott, ahol a menekülő betörőkre a lövés történt, egy papírtáblát függesztettünk ki és Zavaros ugyanarról a helyről, ahonnan a menekülők a lövést tette, a papírtáblára egy próbálövést tettünk. A próbálövés egyrészt azt mutatta, hogy Zavaros jól céloz, másrészt azt is mutatta, hogy a sörétes puskának nagy szórása van. A kísérlet útján nyert tapasztalat alapján az említett táviratokat most már azal egészítettük ki, hogy a betörők egyikének vagy másikának valószínűleg lövési sérülése lehet.

Aznapi délutáni órákban a körmendi örs az egervári örsöt távbeszélőn értesítette, hogy az örskörlet-cigánytanyáról négy férfi hiányzik, akik igazolatlanul vannak távol.

Ezzel a nyomozásba a körmendi örs járőrei is bekapcsolódtak s a távollevő cigányok kézrekerítése végett járőröket vezényeltek ki úgy, hogy Molnaszecsőd és a szomszédos községek határait valósággal hajtóvadászatszerűen csendőrgyűrűbe szorítottuk, aminek meg is lett az eredménye. Harmadik nap a molnaszecsődi határban fekvő tengeritáblában négy cigányt találtunk. Egyikük magán hordta azt a bélyeget, amelyet Zavaros süttött reá. 37 sörét volt a hátában. Sebeit társai gyógykezeltek és a cigánynők élelmezték őket.

A meglőtt cigány jobb lábáról hiányzott a kisujja is, ami világosan mutatta, hogy a betörőket találtuk meg.

A cigányok nem is tagadtak, a cselekmény elkövetését beismerték. A bűnjelek egyrésze is megkerült. A négy cigány kézrekerítésével a Vas- és Zalamegyében eddig igen gyakori határszéli betörések is megszűntek. A cigányok különböző helyeken dolgoztak úgy, hogy a betörések után rendszerint a reggeli órákban már vissza is tértek a tanyájukra, így hosszabb ideig tudták üzemeiket leplezni. Hozzájárult ehhez a cigányok ravaszsága is, hogy a bűncselekményeket rendszerint a határszéli községekben követték el s így azt a gyanút keltették, mintha a tettesek a szomszédos szerb vagy osztrák határon jöttek volna át.

A cigányokat átadtuk a szombathelyi kir. ügyészségnek. A szombathelyi kir. törvényszék másfél, két és három évi börtönre ítélte őket.

*

Érdekes ez az eset abból a szempontból, hogy egy négytagú cigánybanda egy éjszaka folyamán két különböző községben egy betöréses lopás kísérletét és három betöréses lopást követett el és még arra is maradt idejük, hogy a sötétség leple alatt üldözésük dacára nyomtalanul eltűnjének. A cigányok teljesítőképeségére ez jó példát nyújt, melyet érdemes megjegyezni. Jellemző a cigányokra az is, hogy otthon nem szívesen követnek el bűncselekményt. Ez a banda is mindig másfelé folytatta üzemeit. Ezzel kapcsolatban a cigánytelep állandó felügyelésének és szoros ellenőrzés alatt tartásának szükségességére mutathatunk rá. Figyelemreméltó még itt a cigányok ravaszsága, amivel a határszél közelségét bűncselekményeik leplezésére felhasználták. Számítottak arra, hogy a nyomozók ösztönösen a határszél felé keresik a nyomokat s talán számítottak bizonyos kényelmeskedésre is, ami szívesen választja az ilyen — határszéli elintézését az ügyeknek. A betörő cigánybanda kézrekerítése a gyors és célszerű üldözési intézkedéseknek volt köszönhető. Talán seholsem annyira igaz az a közmondás, hogy „az idő pénz”, mint az üldözésnél.

Hirdessen

a Csendőrségi Lapokban!

Hirdetése eredményes lesz

SÁGI GYULA és FIAI

divatnagyrúháza

Székesfehérvár

Alapítva 1853-ban.

Hála mas iaktara: fehérnemű, szövet, vászon, szőnyeg, női kelengye, stb ajánlja a m. kir. csendőrség tagjainak

Kedvező fizetési feltételek!

Végül utalunk a lábnyomok szakszerű rögzítésének a fontosságára. Az őrsparancsnok eljárását, hogy egy öntvényből nem mert határozott következtetést levonni, hanem azt egy másik öntvényvel ellenőrizte, követendő például ajánlhatjuk.

II.

Sikeres pótnyomozás.

Írta: BÉKEFI FERENC törzsrőrmester,
(Akali.)

1934 január 15-én az akali őrs a badacsonytomaji őrsöt arról értesítette, hogy január 13-án Guttman Márton tapolcai lakos, rőföskereskedő kocsijáról, mely Zánka községének udvarán állt, ismeretlen tettes nagyobb mennyiségű ruhaneműt elloptott. A gyanú Seres Bélint Badacsonytomajhoz tartozó kisörsszőlőhegyi lakosra irányul, aki a lopást megelőzően néhány órával a kérdéses kocsi körül ólálkodott. Az akali őrs Seres ellen a nyomozás sürgős lefolytatását és a bűnjelek biztosítását kérte.

A badacsonytomaji őrs parancsnoka a nyomozás lefolytatására azonnal járőrt vezényelt. A kikérdezés alkalmával Seres beismerte, hogy a kérdéses időben járt Zánka községben, de a lopás elkövetését tagadta. A bűnjelt képező ruhanemű a lakásán megtartott házkutatás során nem került elő. Az őrs később még két esetben is vezényelt járőrt az ügy pótnyomozására, de eredményt nem sikerült elérni.

1934 augusztus 29-én két Badacsonytomajhoz tartozó kisörsszőlőhegyi lakos a badacsonytomaji őrsön megjelenve, feljelentést tett, hogy aznap virradóra nyitott udvarukból, a lakóház végében szegre felakasztott 1—1 darab kaszát ismeretlen tettes ellopta. A tettesre vonatkozóan nem tudtak felvilágosítást adni.

A nyomozásra őrsparancsnokom engem és Fekete Gyula csendőrt vezényelt ki. A helyszíni szemle megajtése után olyan ember után kezdtem nyomozni, akinek a fenti szerszámokra szüksége van. Ezt nem volt nehéz megállapítani, mert a szőlőhegyen lakók igen kevés kivétellel szőlőmunkával foglalkoznak s így kaszára nincs szükségük. Így terelődött a gyanú a már említett Seres Bálintra, aki sértett közeli szomszédja is volt.

Serest munkahelyén felkerestük és kikérdeztük. Seres tagadta a lopás elkövetését, de egyben arra kért, hogy nézzem meg a lakását is, hogy ott nincsenek a kaszák. Ezt nem tettem, mert tudtam, hogy ha ő lopta

is el a kaszákat, akkor sem tartja azokat a lakásán. Mivel Seresnek egy sógora lakott a Gyulakeszi hegyen s feltehető volt, hogy a bűnjeleket oda vitte, ezért előkerítésük végett oda indultunk. Körülbelül egy kilométer utat megtéve, eszembe jutott az akali őrs átírata, azért visszamentünk Seres lakására. Járőrtársamat a gyanúsítottal a lakóház végében hátrahagyva, a gyanúsított feleségét felszólítottam, hogy azokat a ruhaneműeket, melyeket férje január közepén Zánkáról hozott, gyorsan adja elő. Fellépésem nagy hatással volt az asszonyra, mert a szekrényt nyomban kinyitotta és előszedte a kérdéses ruhaneműeket. A keresett bűnjelek kivétel nélkül előkerültek. A bűnjelek láttára Seres beismerte a régi lopást. Előadta, hogy amikor a járőrök annakidején nála házkutatást tartottak, a ruhaneműek a szőlőben egy kosárba helyezve, el voltak ásva.

A két kasza is előkerült a Gyulakeszi hegyen lakó sógorától. Seres ezt a lopást is beismerte azzal, hogy a kaszákat ő vitte a sógorához.

*

Minden szentnek maga felé hajlik a keze, ezt tartja a közmondás. Emberi gyengeség, hogy saját ügyeinkkel behatódottan foglalkozunk, szokra több fáradságot, munkát pazarolunk, mint azokra, melyeket mások számára végzünk. Ennek a gyengének azonban sohasem szabad kifejezésre jutni olyan nyomozásoknál, midőn nem a saját területünkön elkövetett bűncselekmények kiderítésén fáradozunk, hanem más őrsök vagy rendőrhatalóságok megkeresésére az ő ügyükben tevékenykedünk. A kettő között nem lehet és nem szabad különbséget tenni. A közös ellenség: a bűn ellen hízagmentes egységvonalat kell alkotnunk, mert csak ez biztosíthatja a fölényt. A leírt eset szép példa arra, hogy az idegen őrs megkeresése hosszú hónapok múlva sem ment feledésbe és a lopás ügyes nyomozással ki is derült. Az első, eredménytelen házkutatást tartók gondolhattak volna a falusi emberek szívesen választott elrejtési módjára, az elásásra. A gyanúsított valószínűleg nem túlságosan terjedelmes szőlőjében a friss ási nyomok után való kutatás könnyen az elföldelt kosár felfedezésére vezethetett volna.

KÉRJEN AJÁNLATOT a már évtizedek óta vezető világmarkás

STEYR **WAFFENFABRIK**

ÉS

PUCH

kerékpárookra,

amelyek a csendőrségi szolgálatban megbízhatóságuknál fogva különösen beváltak.

Steyr-Puch művek
magyar kereskedelmi rt.
Budapest, VI., Lehel-u'ca 25.

A magyar kir. Csendőrség állandó szövetszállítója és ruha-készítője

Trunkhahn

GYADJUSZÖVET TARTÓSSÁGI GARANCIÁVAL! KÉRJE SZÖVETMINTÁINKAT

BUDAPEST, IV. PROHÁSZKA OTTOKÁR-U. 8. EGYETEMI TEMPLONNÁL

Csendőrök az árverésen.

Valaki megvádolt bennünket, hogy árverésen elkövetett állítólagos hatósági brutalitást szuronyunk csillogásával és tollforgónk tekintélyével karhatalmi támogatásban részesítettünk. Felállott erre a belügyminiszter úr a parlamentben és leszögezte tények alapján, hogy ennek ellenkezője az igaz. Megemlékett két csendőrtisztet, akik úgy mentették meg a tehenét és hizóját sirató adóst az árverési kalapács ütése alól, hogy kifizették az adósságot s ezzel a tehen is, hizó is megmaradt a szegényember portáján. Hozzátette a belügyminiszter úr, hogy van nekünk még ilyen derék csendőrünk több is.

Van bizony. Jut belőlük minden örsre nem is egy. Mi pályázatokkal, karácsonyi leírásokkal és a szerkesztés más eszközeivel évek óta figyeljük bajtársainkat abból a szempontból is, hogy emberséges szív dobog-e a zubbonyuk alatt s tapasztalataink nagyon kedvezők és felemelők. Ad, segít, könnyet töröl a magyar csendőr, szegényeket ruház és lát vendégül az asztala mellett, némelyik örs többet talán, mint a falu nem hivatalos társadalma együttvéve. Egészségesen és emberségesen megtalálták bajtársaink azt a közéletet, amelyen a nehéz kötelesség mellett szépen elfér a segítőszándék is, pedig hát a nyomorúság felismerése, meglátása és símogatása talán nem is annyira a mi tennivalónk, mint másoké, esetleg éppen azoké, akik oly sokszor és hangosan hozakodnak elő a brutalitásunkkal.

Hálásak vagyunk a belügyminiszter úrnak, hogy az ország első házában elhárította fejünk felől ezt a nekünk célzott erkölcsi dorongot. Így ütés helyett elismerést kaptunk az ország egész nyilvánossága előtt. Elismerést kaptunk olyasmért, amivel különben mi magunk soha nem jöttünk volna a nyilvánosság elé, mert nem azért vagyunk emberségesek, hogy eldicsekedjünk vele, hanem azért, mert tisztában vagyunk a mai nehéz életben az emberi kötelességekkel is. Így, ebben a kialakulásában azonban az elismerés jólesik nekünk, mint minden, ami az érdemet és jószándékot kéretlenül és váratlanul éri. Legfőbb jutalmunk pedig az, hogy nem csak a tehen, meg a hizó maradt ott az árverési udvaron, hanem néhány emberi szívben a csendőr is örökre ottmaradt. Igérjük, hogy az ilyen csendőrsímogatás szíveket a közbiztonság kérlelhetetlen biztosítása mellett is szaporítani tudjuk és fogjuk. Mert igaz, hogy első-

sorban csendőrök vagyunk, de azért vállaljuk a részünket a megkeseredett magyar sors emberi gondjaiból is.

Köszönetet kell még mondanunk Papp Jenő úrnak, aki ezzel az esettel kapcsolatban az „Új Magyarország”, egyik számának a vezetőhelyén megrajzolta színes és okos tollával a magyar csendőrt úgy, amilyen a valóságban. Jól tette, mindenkinek használt vele, nemcsak nekünk.

Hegedüs Gyula ny. ezredes

Budapesten, január

28-án 64 éves korában meghalt. Hegedüs Gyula ny. ezredes. Halála özvegyét, két leányát, unokáit és kiterjedt rokonságát döntötte gyászba s a gyászban mély együttérzéssel osztozik a csendőrség is, melynek az el-

hunyt közel három évtizeden át kiváló és lelkes tagja volt.

Hegedüs Gyula ny. ezredes 1872-ben született Szentesen. Önkéntesi évét 1893/1894-ben a volt cs. és kir. 101 gyalogezrednél szolgálta le. 1896 január 17-én lépett át, mint tartalékos hadapród, a m. kir. csendőrséghez próbaszolgálatra. Csendőrségi pályafutását a VI. csendőrkerületnél kezdte. 1896 július 17-én véglegesítették. 1896 november 1-én hadapródtisztthelyettesé, 1897 május 1-én hadnaggyá, 1903 november 1-én főhadnaggyá,

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1.

Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

Mint a honvéd jélti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) sh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést.

Vidéki megbízottak!

ÍRÓGÉP HUNGÁRIA és RHEINMETALL

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 10-2-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árendedmény és kedvező fizetési feltételek

1909 május 1-én századossá, 1916 február 1-én őrnagygyá, 1918 május 1-én alezredessé és 1920 május 1-én ezredessé nevezték ki. Hosszú csendőrségi szolgálatát ezredesi rangfokozatban, mint a szombathelyi csendőrkerület parancsnoka, fejezte be és 1925 január hó 1-én nyugalmába vonult.

Kiválóan képzett, minden tekintetben kitűnő, nagyműveltségű, széles látókörű tiszt, igazságos előjáró, jó bajtárs és melegen érző ember volt s a csendőrség kérdéseivel mindig az átlagot meghaladó buzgalommal és szakértelemmel foglalkozott. Értékes szolgálatait számos kitüntetéssel és elismeréssel jutalmazták.

Az elhunyt földi maradványait január 30-án 16 órakor helyezték örök nyugalomra Budapesten, a Kerepesi-út melletti temetőben. A temetésen a budapesti csendőrtisztikart küldöttség képviselte, élén *vitész Doóry László*, a m. kir. csendőrség felügyelője mellé beosztott tábornok teendőivel megbízott ezredessel. Küldöttséggel képviseltette magát a szombathelyi kerület is. Utolsó útjára számos nyugalmazott csendőrtiszt, köztük: *Vráblik Mátyás*, *Mészáros János* és *Fischer József* ny. tábornokok, továbbá sok csendőrtiszt — volt alárendeltje — is elkísérte.

A csendőrnapi megünneplése. Február 14-én ország-szerte megünnepele a csendőrnapi. Budapesten 9 órakor a Kapisztrán János helyőrségi templomban *dr. Hász István* tábori püspök önagyméltósága a katolikusok számára, *vitész Bátorkeszi Kiss Sándor* tábori esperes úr pedig a Bécsikapu-téri evangélikus templomban a protestánsok számára tart istentiszteletet. Az istentiszteleteken a katolikus templomban *vitész Szinai Szinay Béla* tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelője, a protestáns istentiszteleteken *vitész Dobó István* tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese vezette a résztvevő csendőrtisztikar és legénység. Az istentiszteletek befejezése után a legénység zárt osztagban a Hadimúzeum elé vonul, ahol az összes tiszt is megjelennek. *Vitész Dobó István* tábornok úr a tisztok és minden rendfokozatból az 5 legidősebb altiszt jelenlétében megkoszorúzza a Hadimúzeumban elhelyezett emléktáblát, azután pedig ismerteti a csendőrmúzeum megalapozásának a történetét s a tisztikar és legénység megtekinti a csendőrtérben elhelyezett történelmi anyagot. 11 óra 30 perckor a tisztikar, a díszszázad és a be nem osztott legénység a laktanya udvarán feláll és várja *vitész Szinai Szinay Béla* tábornok úr érkezését. A tábornok úrnak a díszszázad előtt való elvonulása után *vitész*

Sáray Ferenc alezredes úr, a budapesti I. csendőrkerület ideiglenes parancsnoka a Vértanúk szobra előtt méltatja a nap jelentőségét, majd megkoszorúzza a szobrot. A megkoszorúzás után a díszszázad díszmenetben vonul el a szobor előtt. Ezután *Szűtsy Imre* ezredes úr, a belügyminisztérium VI.—b. osztályának vezetője küldöttség élén megkoszorúzza a *Fery Oszkár*-utcai tanítóképzőintézet falában elhelyezett emléktáblát és a Farkasréti temetőben pihenő, hősi halált halt *Fliesz György* csendőrhadnagy sírját.

13 órakor a tisztok a laktanya tisztai étkezdéjében, a legénység pedig az altisztai étkezdében közös bajtársi ebéden vesznek részt. Mindkét helyen *vitész Szinai Szinay Béla* tábornok úr élteti a *Kormányzó Úr* ö. Főméltóságát és méltatja a nap jelentőségét.

Az ünnepségen résztvevő 20 vidékről berendelt altiszt is. A laktanya napkeltétől napnyugtáig lobogódíszit őlt. A multévihez hasonló a csendőrnapi megünneplése vidéken is.

Járőrvezetői vizsga Pestszenterzsébeten. A január 28-án megtartott vizsgán *vitész Szinai Szinay Béla* tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelője és *Kézdiszentlélek*

Voloncs István ezredes úr, a m. kir. budapesti I. csendőrkerület akkori parancsnoka jelent meg. A 37 hallgató közül *Major Sándor* őrm. (V. kerület) elsőnek, *Földes Ferenc* őrm. (VII. kerület) másodiknak, *Horváth Ferenc* I. őrm. (V. kerület) harmadiknak, *Hegymegi Balázs* őrm. (V. kerület) negyediknek, *Utasi László* őrm. (V. kerület) ötödiknek és *Báró Dezső* őrm. (V. kerület) hatodiknak vizsgázott kitűnő eredménnyel. Ezenkívül 11 hallgató jeles, 18 hallgató jó és 2 hallgató elégséges eredménnyel vizsgázott.

Járőrvezetői vizsga Budapesten. A budapesti gy. tanalosztálynál a járőrvezetői tanfolyam hallgatóinak a vizsgáját *vitész Szinai Szinay Béla* tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelője jelenlétében január 29-én tartották meg. A vizsgán jelen voltak még *Kézdiszentlélek*

Voloncs István ezredes úr, a budapesti I. csendőrkerület akkori parancsnoka és *vitész Temesváry Endre* őrnagy úr, a m. kir. csendőrség felügyelőjének előadótisztje. Elsőnek *Rácz Ferenc* I., másodiknak *Polgár Mihály* budapesti I., harmadiknak *Harasztos Ferenc* és negyediknek *Berényi Lajos* szombathelyi III. csendőrkerületbeli őrmesterek vizsgázottak kitűnő eredménnyel. A vizsga befejeztével a m. kir. csendőrség felügyelője a hallgatókat megdicsérte és 8 napi szabadságot engedélyezett nekik. A tanfolyam hallgatói közül 4 kitűnő, 10 jeles, 18 jó és 7 elégséges eredménnyel végezte a tanfolyamot.

Írógépek

a m. kir. csendőrség tagjainak kedvező áron és fizetési feltételekkel

Kovács A. és Társa

Royal írógépek vezérképviselője, Budapest, V., Nádor-u. 5. Telefon: 8-13-67.

„VETO” Legyen minden csendőrzsebében!

Ora, ékszer, ajándéktárgyak
kerékpárok, varrógépek
alkatrészek megbízható minőségben, versenyképes áron, kedvező fizetési feltételek mellett
Svájci Óraház - Diadal kerékpár áruház
Budapest, VII., Thököly-út 26. A csendőrség megbízható bevásárlási forrása

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak itt a magyar gyárban kaphatók

Csendőröknek részletre is

MOGYORÓSSY HANGSZERGYÁRA

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen

A budapesti csendőrtiszt társalgó új elnöke és évi közgyűlése. A m. kir. csendőrség felügyelője január 2-án kelt rendeletével a budapesti csendőrtiszt társalgó és étkezde elnökéül *vitész Szinte Gábor* alezredest nevezte ki. A társalgó január 29-én tartotta évi rendes közgyűlését. A társalgó elnöke a jelenlévők számbavétele után a közgyűlés határozatképességéről jelentést tett a díszelnök helyettesének, *vitész Doóry László* ezredesnek, akinek felhívására a jelenlévők üdvözlése után megnyitotta a gyűlést. Az elnök az 1934. évi jegyzőkönyv felolvasására *Pinczés Zoltán* őrnagyot kérte fel, míg az 1935. évi jegyzőkönyv vezetésével *Fodor Lajos* g. századost bízta meg. A jegyzőkönyvben foglaltakat a közgyűlés elfogadta. A kihirdetés után az elnök fölkerítte *vitész Torzsay Lénárd* és *vitész Bátky József* alezredest az 1934. évi jegyzőkönyv hitelesítésére. *Börzsönyi Mihály* százados, bizottsági tag beszámolt a számadások felülvizsgálatának eredményéről és a közgyűlés a felmerítvényt megadta. *Vitéz Asvány Mihály* g. százados, pénztáros, a társalgó 1935. évi vagyoni helyzetéről számolt be. Az 1935. évi összes számadások átvizsgálásával *vitész Poltáry Vilmos* alezredest, *Bérczy Gyula* g. őrnagyot és *Bernáth Sándor* századost bízta meg, míg a bizottsági tagokul *Bérczy Gyula* g. őrnagyot és *Bernáth Sándor* századost választotta meg a közgyűlés. *Vitéz Bíró József* százados, gondnok, az étkezde 1935. évi vagyoni helyzetéről szóló, *vitész Ridegh Raymond* őrnagy a könyvtár 1935. évi évszámú jelentését tette meg. A közgyűlés ezeket tudomásul vette, ezután *Valló József dr.* és *Abafalvy Sándor* alezredesteknek könyvadományukért köszönetét fejezte ki, majd gondnokul *Börzsönyi Mihály* századost, helyettesül *Torbágyi József* főhadnagyot, könyvtárosul *Kricsfalussy-Hrabár Sándor* századost, helyettesül *Székesy István* főhadnagyot és pénztárosul *Décsé Károly* g. századost választotta meg. A vigalmi bizottság tagjai: *vitész Bátky József*, *vitész Poltáry Vilmos* alezredest, *vitész Sasváry József*, *Olcsváry-Milvius Attila* őrnagy, *vitész Karsay Jenő* és *Abay Kálmán* százados. A teniszügyek intézőjéül *vitész Bakó László* századost választotta meg a közgyűlés. Ezután az elnök a közgyűlést berekesztette.

Gondoskodás a nyugállományúak gyógykezeléséről. Az erre vonatkozó törvényjavaslat elkészült, melynek az a célja,

hogy az orvosi támogatásra leginkább rászoruló: a nyugállományúak, hozzátartozóik és hátramaradtjaik illetményeink legfeljebb 2 százalékának a feláldozásával intézményes egészségügyi gondozásban részesüljenek. Ma, amikor a társadalom legszebb rétegei is részesülnek már a különféle intézmények orvosi kezelésében, a nyugállományú csendőregénységnek is meg akarja adni a kormányhatalom ezt a támogatást. A ténylegesekre ez nem vonatkozik, mert azokról a honvédelmi és közrendészeti kórházak keretében már gondoskodás történt.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség felügyelője dicsérő okirattal látta el: a pécsi IV. kerület állományában *Kovács István V. törm-t*, mert különleges és felelősségteljes szolgálatban ismételt hazafias érzéstől áthatott, lelkiismeretes és odaadó tevékenységet fejtett ki, a miskolci VII. kerületben *Szalmási György* törm-t és *Dombóvári Ferenc* őrm-t, mert különleges és felelősségteljes szolgálatukban ismételt hazafias érzéstől áthatott, lelkiismeretes és odaadó tevékenységet fejtettek ki. — A budapesti I. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: *Virág Imre* törm-t, mert 1930 őszétől 1935 végéig terjedő időben, mint járőrvezető, Rád körzetében és környékén 33 sorozatosan elkövetett lopás tetteit kiváló szaktudással, fáradhatatlan szorgalommal megejtett nyomozással kiderítette és az igazságszolgáltatás kezére juttatta; *Horváth József I. őrm-t*, mert 3 éven át az őrskerületben végzendő különleges szolgálatot a legnagyobb körültekintéssel, pontossággal és odaadással végezte, továbbá, mint járőrtárs és járőrvezető, a főváros határos igen mozgalmas őrskerületben 10 éven át a közbiztonsági szolgálatot igen jó eredménnyel látta el. *Nyilvánosan megdicsérte: Radóci István* őrm-t, mert, mint járőrtárs, egy sorozatosan elkövetett lopás tetteinek kinyomozása alkalmával járőrvezetőjét nagy szorgalommal támogatta; *Hargitai József* cső-t, mert 3 éven át az őrskerületben végzendő különleges szolgálatot a legnagyobb pontossággal teljesítette s 5 éven át a közbiztonsági szolgálatot jó eredménnyel látta el. A szombathelyi III. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: *Farkas Sándor I. thts-t*, mert mint őrsparancsnok, 1935. év folyamán az orvvadászok üldözése, engedély nélkül tartott lőfegyverek, valamint lösz felkutatása és beszünttetése terén 14 esetben, összesen 23 egyén feljelentésével a közbiztonság érdekében példás buzgalommal, fáradhatatlanul és eredményesen mű-

A szerzői jogról Magyarországon az 1921. évi LIV. tc. rendelkezik, és pedig olyképen, hogy a védelem, melyet a törvény a szerző javára biztosít a szerző egész életére és a szerző halála után 50 évre terjed. A szerzői jognak a zeneművek színpadon kívüli nyilvános előadási részének szabályozása tárgyában a m. kir. Belügyminiszter Úr Önagyméltósága 1924. évi október hó 10-én 168.809/1924. B. M. számmal körrendeletet bocsátott ki részben abból a célból, hogy a tájékozatlan közönséget a jogtalan zenéltetés következményeitől, — melyet a törvény jogbitorlásnak és vétségnek minősít, — megóvjá, másrészt azért, hogy a szerzőket törvényes jogon őket megillető járandóságaihoz hozzájuttassa. Midőn tehát a m. kir. Csendőrség a fent hivatkozott magas rendelet szellemében jár el, nemcsak törvényes kötelességét teljesíti, hanem szolgálatot tesz a sok teherrel sújtott zenéltetőknek és a magyar kultúra munkásainak, a szerzőknek!

Magyar Szövegírók Zeneszerzők
és Zeneműkiadók Szövetkezete
Korlátolt Felelősséggel.

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmeszszőbbmenő jóállást vállalok.

Alapított: 1875.

NEUBART SÁNDOR

Órás és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.

Pollák Rezső

„ALBA” cipőáruháza
Székesfehérvár

Bőr- és lakk-síma zugszipők, csizmák, női és gyermekcipők legjobb beszerzési forrása. Kérjen képes árjegyzéket.

Kedvező fizetési feltételek.

FOG

uzás
tömés
jótálás, minden kivételben.

Lelkiismeretes munka. — Olcsó ár. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezményes fizetési feltétel.

Kezelés egész nap.

Tel.: 28-1-01.

Traufmann

áll. vizsg. fogász.
VI., Nagymező-utca 41.

3

IGAZ SZÓ

ROYAL BUTOR JÓ

RÉSZLETRE IS OLCSÓ

BAROSS-UTCA 34 és 36.

ködött; *Tóth Imre I.* törm.-t, mert mint járőrvezető, egy 1935 június havában elkövetett és kiderítetlenül maradt betöréses lopás tettesei után fáradságtalan buzgósággal s igen nagy szakértelemmel megejtett pótnyomozás alkalmával mind ezen, mind az előzően 30 más, idegen örskörletben sorozatosan elkövetett betöréses lopás tetteseit és orgazdait a bűnlejek biztosítása mellett kiderítette és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta. *Nyilvánosan megdicsérte Pados István* cső-t, mert mint járőrtárs, 1935 június havában s azt megelőzően előfordult sorozatos betöréses lopások tettesinek és orgazdáinak kinyomozásában s a bűnlejek biztosításában járőrvezetőjét nagy buzgalommal és kitartással támogatta. *A miskolci VII. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Gödri József* alhdgy.-ot, *Kerülő György*, *Haraszti József*, *Barta József*, *vitész Nagy János III.*, *Csölös Lajos*, *vitész Szikszai Lajos*, *Ferenczi Márton* thts-eket, *Marsi Mihály* törm.-v-t, *Barócsik József* törm.-t és *Komló Sándor* örm.-t, mert az 1935. évi kihelyezési gyakorlatok alkalmával különleges szolgálati köteleiket kimagasló lelkesedéssel és fáradságtalan ügybuzgalommal, kiváló eredménnyel látták el s ezáltal az állam biztonságát veszélyeztető elemek aknamunkáját a legkisebb mérvre csökkentették. *Nyilvánosan megdicsérte: Keresztes János* törm.-v-t, mert az 1935. évi kihelyezési gyakorlatok alkalmával a biztonsági rendszabályok végrehajtásában nagy buzgalommal és eredményesen működött közre.

Sportsiker. A vegyesdandárparancsnokságok tiszti vívócsapatai között február 1-én tartott versenyen a budapesti 1. vegyesdandár csapata nyerte az elsőséget. A csapat tagjai között szerepelt *vitész Baky László* csendőrszázadcs is, aki ez alkalommal a századik első díját nyerte. A sportolás minden ágában ilyen kiváló eredményeket elért bajtársunknak örömmel gratulálunk.

Fegyverhasználatok. A berekböszörményi örs állományába tartozó *Kéri Mihály* örmestert szolgálaton kívül *Lévai Lajos* ottani lakos január 28-án 22 óra tájban, a szövetkezeti korcsma udvarán negyedmagával megtámadta. *Kéri* örmester a támadó ellen kardfegyvert használt. Az örmester nem sérült meg. — Január 28-án 16—17 óra közötti időben *Szendró Imre* törzsozrmester és *Csanádi Mihály* csendőrből állott bajai örsbei járőr Baja területén nyomozott. A városban egy elszabadult bika annyira megvadult, hogy a járókelők biztonságát nagymérvben veszélyeztette. Mivel a bikát más módon nem lehetett ártalmatlanná tenni, a bika tulajdonosa és a közönség a járőrt kérte, hogy a bikát löjje le. *Szendró* törzsozrmester egy lövéssel leterítette a dühöngő állatot. — A fegyverhasználatok ügyében kivizsgálás indult.

Szökevény elfogása. A január 15-i számunkban közöltük, hogy *Csörsz Sándor* lopással gyanúsított esztári lakos a pocsjai örs járőrtől megszökött. Újabb jelentés szerint a szökevényt a pocsjai örs járőre elfogta.

Megtámadott járőr. A nyékládházi örs állományába tartozó *Fürjes György* örmester és *Szednák Sándor* próbacsendőrből állott járőr február 1-én Nyékládháza községben helyiügyleti szolgálatot teljesített. Folyó hó 2-án 0 óra 20 perckor a járőr a postahivatal közelében lest tartott. Ez alkalommal *Krausz Emil* ottani lakos mintegy 20—25 méter távolságra levő udvarából *Simkó József* asztalosegéd és *Varga József* fémciszoló tanuló, nyékládházi lakosok követ dobta a járőr felé. A kövek a járőrt elkerülték, így sérülés nem történt. A járőr a gyanúsítottakat elfogta és a miskolci kir. ügyészségnek átadta.

Csendőrségi Közlöny 3. szám. Személyes ügyek: Legfelsőbb elhatározás: A Kormányzó Úr Ö Főméltósága Legfelsőbb elhatározásával *Csiba István* ezds-t, a m. kir. belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetőjét ezen szolgálati

állása alól felmenteni, *Kézdissentléleki Voloncs István* ezds-t, a m. kir. budapesti I. kerület parancsnokát ezen szolgálati állása alól felmenteni és a m. kir. belügyminisztérium VI. c. osztályának vezetőjévé kinevezni méltóztatott. — Miniszteri rendeletek. *Kinevezettek: Vitész Sáróy* Ferenc alez., a belügyminisztérium VI. c. osztályvezetőjének helyettese ideiglenes kerületi parancsnokká a budapesti I. kerülethez. *Dr. Vitéz Damasy Farkas* alez., a belügyminisztérium VI. c. osztályának előadótitkja a belügyminisztérium VI. c. osztályvezetőjének ideiglenes helyettesévé. — *Allandó nyugállományba* helyezettek: *Benke János* budapesti I., *Kalapos Pál* pécsi IV., *Mihály Sándor* debreceni VI. és *Rónai Pál* miskolci VI. kerületbeli alhdgy-ok, *Buga Albert*, *Gál András* budapesti I., *Szőcs István II.*, *Pálfi Márton* és *Posgai Rezső* szombathelyi III. kerületbeli thts-ek. — *Végleges nyugállományba* helyeztetett: *Pap János II.* szegedi V. kerületbeli thts. — Szabályrendeletek. Orvosi tiszteletdíjak folyósítása. — A csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. — Lovas csendőrök köpenyének felmálházása. — *Tibor György* g. örgy. részére 1928 január 1-én 08017. szám alatt kiállított és elvesztett személyazonossági igazolványt a szombathelyi III. kerületi, *Berki Gyula* örm. részére 1935 december 30-án 507/1935. szám alatt kiállított és elvesztett szabadságolási igazolványt a debreceni osztályparancsnokság érvénytelenítette. — Pályázat fegyőri, börtönőri, illetőleg fogházőri állásokra.

Két méhészkönyv. Két kis könyveskét ismertetünk, amelyek a közelmúltban jelentek meg. Az egyik, *A méhek életéből*, nemcsak tanulságos, hanem szórakoztató olvasmány is, mert a méhek szinte mesészerű életét ismerjük meg belőle. Azonkívül e könyv függelékében a szerző közli a méhészt évi teendőjét is. Ára postaköltséggel együtt 1 P 18 f. A másik könyvecske a *Méhek ragályos álcavirágadása és az ellene való védekezés*, amelyben népszerű és könnyen érthető nyelven az írók példákkal bizonyítják, hogy ahol nem ismerik fel idejében a ragályt, ott egy-kettőre kpusztítja az összes méhcsaládokat ez a veszélyes betegség. A könyv magában foglalja a méhésztetre vonatkozó törvényeket is. Ára 68 f. A könyvek szerzői: *Ignác Sándor* és *dr. Koppán József* m. kir. méhészteti felügyelők. Beszerezhetők *Ignác Sándornál* (Rákospalota, Szondy-utca 9.). Ha a két könyvet valaki egyszerre rendeli meg, a két könyv együttes ára 1 P 70 f. A méhésztettel érdemes törődni, mert azonfelül, hogy rendkívül érdekes, szórakoztató, nemes időtöltés, hasznos is. Különösen nyugállományú bajtársainknak ajánljuk figyelmébe a méhészkedést. Ha belekóstolnak, mindig sajnálni fogják, miért nem fogtak bele korábban.

Tóth Antal ny. tiszthelyettes kéri azokat, akik vele 1918-ban Szerbiában, az aranyelováci örsön szolgáltak, közöljék vele *Móra Mátyás* volt járásörmester címét.

Ki tud róla? *Dukai Jenő* tiszthelyettes feleségét, született *Oláh Juliannát* keresi sógora, *Hajdura András* és kéri, hogy adjon életjelt magáról alábbi címére: Budapest, XI., Soproni-út 3. szám alá.

Nyugállományú csendőrtiszt Budán, Bőrök-utcában, családi villában házfelügyelői állást kaphat május 1-re. Egy-szobás, ellőszobás, komfortos szép lakást kap. Érdeklődők jelentkezzenek személyesen *dr. Arz Ferenc* alezredes hadbírónál, I., Attila-utca 23., fél 16—fél 17 óra között.

Ertesítés. A január 1-én között pályázatra a megfektések olyan tömege érkezett, hogy az eredményt csak március 1-én közölhetjük.

Lóapolónak, kocsinak jelentkezik *Pobor János* (Turkeve, VI., Naborda-utca 2114). Huszár volt, azután kocsis, 28 éves.

itt a tavasz himnöke

az 1936 évi közkedvelt

Mauthner

magyar jegyzék:

Kérje díjtalanul

MAUTHNER ÖDÖN RT., VII., Rottenbiller-u. 33

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónnal: „Szószzerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyegget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levelekre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk

felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségszikon”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább fél évre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk-számlára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest. I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Telek eső. 1. A honvédségnél közel két évet szolgált, ezt és nem három évet számítanak be a kötelezőjébe, tehát 1936 május 1-ével kell megújítania. 2. Fényképfelvételekből a képet küldje be. Másolatot tarthat magának. 3. A magánruhák kihordási idejének meghosszabbításáról nincs szó.

Emphysema. 1936 február 15-ig 15 év 3 hónap. Gyógyulást kívánunk.

Mohi pusztá. Számvevői próbaszolgálat ezidőszerte nincs, de tanfolyam talán belátható időn belül lesz. Ha betegségre oly fokú, hogy a közbiztonsági szolgálatot nem bírja, meg van a lehetősége más irodai szolgálatra is az előléptetési rendelkezések 13. pontja alapján. A kerületi orvosfőnöki vagy honvédkórházi bizonyítvány alapján kérje ezt a beosztást.

Berzence. Előírás erre nincs, a szárnyparancsnok úrtól kérjen útmutatást.

É. I. thts. Kisláng. Előfizetését a most beküldött 6 pengővel 1937 január 31-ig rendezte.

Sárbogárdi örs. Az orgazdaság bűncselekményének szoros tartozéka a vagyoni hasznoszerzés célzata. A leírt esetben ez nem mutatható ki. Bűncselekményt nem látunk.

Pinka. A tettenért gyanúsítottak mindegyike önálló elhatározás alapján, külön-külön valósította meg a bűncselekményt, tettestársai vagy részességi viszonyban nincsenek, — ahogyan a leírásból kivehető — ennél fogva három kihágás előfordulását és kiderítését kell tárgyalni a tévékenységi kimutatásban.

Talpra magyar. A Cs.—20. Utasítás 26/b. pontja alapján az intézkedés helyes volt.

Eger. 1. Az egyik családtag után kérhet családi pótlékot. Az 1934. évi csendőrségi zsebkönyv 284. és 285. lapján, vagy lapunk 1933. évi 746. oldalán a lexikonrovatban talál útmutatást az eljárásra. 2. Nyugállományú csendőregyén nem tarthat igényt az örs tiszteletdíjas orvosának a kezelésére. Most készül a törvényjavaslat, mely ezt a

NEMESSÉG kikutatását és igazoltatását,

nemesi névváltoztatását

Címerek megfesttetését vállalja

HFRALDIKA iroda: IV., GrófKárolyi-u. 14. T. 84-3-99 és 811-99

ixe csodás
neve **áldás**
kávépótló

nem kell hozzá cikória se szemeskávé
mégis kitűnő a tejeskávé. 1/8 kg. 30 fillér

Újrendszerű bútorhitel!

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-utca 18. szám
(Kazinczy-utca mellett). — A m. kir. csendőrség tagjai lakásukat berendezhetik

váltó nélkül, 30 egyenlő havi részletre

vagyis minden 100 pengő után 3.30 pengő
részletre előleg nélkül. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.
Főoszt.: VII., Péterfy Sándor-u. 40. Hernád-u. sarok.

kérdést szabályozza. 3. Nyugellátásban állók a m. kir. honv.- és közrendészeti kórházak és honvédelmi állományok gyógyszer-tárait orvosok vényekre (receptekre) térítés ellenében gyógyszereket, kötszereket és egyéb betegápolási cikkeket az előírt kedvezményes áron szerezhettek be. Csakis azokat a gyógyszereket készítik el, amelyeknek tartozékait a mindenkor érvényes gyógyszerár-szabvány magában foglalja. Ez a kérdés is most van végleges rendezés alatt. 4. Nyugállományú legénység egyének egyenruhát a Szolg. Szab. I. Rész 38/8. pontja szerint nem viselhetnek.

Trianon. Levelét nem kaptuk meg. Ismételve.

Kerkamenti. Az igényjogosultsági igazolványról tájékoztatást talál lapunk 1931. évi 286. oldalán.

L. I. szds. Dobos Rezső főtanácsnok a szolnoki teng. fel. nél van beosztva. A másik kérdezett nem szerepel a nyilvántartásban.

Kerék tiszthelyettes. A kérdezettek egyike sem szerepel a nyilvántartásban.

Minden magyar ember rangra vágyik. Nincs igaza a jelégének, mert manapság minden magyar ember kenyérre vágyik. Különben a csendőrség szolgálati viszonyaira a címzetes rendfokozatok nem alkalmazhatók. Nincs is rájuk szükség s a levelében említett kivételes helyzetű bajtársak aránylag oly kevesen vannak, hogy azok kedvéért az általános elv nem törhető meg. Ezzel számolni kellett, amikor annyi katonai szolgálati év után is jelentkeztek a csendőrséghez. Várjon türelemmel, lesz még bőségesen ideje ahhoz is, hogy az altiszti kardot viselje.

Rétvári alhadnagy. A kérdésről részletesen írtunk az 1932. évfolyamunk 149. oldalán és legutóbb az 1935. évfolyamunk 40. lexikonválaszában. Emiatt nem tárgyaljuk újból a lexikonrovatban.

Kastély. Zászlóalj-kihallgatáson adja elő a kérését.

Remény. 1. Nyugdíjidő kiszámítására nincs időnk. A 15. évi szolgálat alatt a nyugdíjba beszámítható időt, tehát nemcsak a ténylegeset kell érteni. 2. Szolgálati idő szerint nincs semmi kedvezmény a nőtűlési engedély elnyerésénél. Különben tavaszra valószínűleg megjelenik az új szabályzat. 3. A folyó évi csendőrségi zsebkönyvet már levele elküldése előtt kiküldtük. Abban a nőtűlési szabályzatot tárgyaltuk, mert nem készült el. 4. A mintában szereplő „sk.” nem jön a valóságos aláírás mellé. A mintának ez a jelzése azt jelenti, hogy a valóságban az érdekeltek „sajátkezűleg” írják oda az aláírásukat. 5. A kivizsgálás fogja megállapítani, hogy az ara vagyoni viszonyai megfelelnek-e a követelményeknek.

N. B., Csorvás. Előfizetését 1938 december 31-ig rendezte.

F. J., Pécs. A műtét sikerülhet annyira, hogy szolgálatképes marad. Annak eredményét várja be s azután jelentkeznek. A csendőrségi szolgálat feltételül egészséges szervezetet kíván, amitől eltekinteni nem lehet, de hiába is tekintenek el, úgysem bírná a szolgálatot betegen.

Verestorony. Utána jártunk, hogy ügyét az előírt úton rendezzék.

Szebb jövő. „Kerkamenti” jelégére adott üzenetünk önnek is szól.

Csót. 1. A tiszteletdíjon kívül nem kérhet az orvos külön díjazást. 2. Ha egész évben nem volt mód arra, hogy a kerületi parancsnokság orvosfőnöke láthassa, a megvizsgálásra külön parancsot kell kérni. 3. Lopás.

Gönci örs. Ádonyi József őrmester és Almási János csendőr rendelte meg a kérdezett szolgálati könyvet.

E. A. őrm., Kunágota. Itt már a szerencsének nem volt szerepe, a számadatok világosan beszéltek. A jutalomra becsúttal rászolgált, használja egészséggel.

Pobor János, Turkeve. A 20 f. bélyegét lapunk javára bevételztük.

Mint közlegény a vérmezőkön.

(Regény.)

(1.)

Írta: SÓLYOMVÁRI MIHÁLY.

Alig lehettek az erdőtől ötszáz lépésnyire, máris megjelentek nyomukban a kozákok. Rögtön tűz alá fogták őket. Mi nem segíthettünk, de nem is volt rá szükség, mert a kozákok vadul vágatva visszamenekültek egy-kettő kivételével, akiket lelőttek. Talán ezek voltak az oroszok közül az első halottak, már az ötödik hadtest előtt. A felderítő osztag pár perc alatt az erdőszélről tüzet kapott és balra elvonult az ezred löteréről.

A polichnai csata.

Úgy látszik, most már fel fog lángolni a csata, mert az erdőszélen erős orosz mozgolódás volt észlelhető. Az ezredes úr álándóan a terepen járta: a távcsővel megerősített sasszemét. A telefon működni kezdett és pár perc alatt megdőrdültek a hátunk mögött felállított 14-es tüzérezred ütegei. Sisteregve repültek a lövedékek az erdőbe és az erdőszélre, ahol már az első lövedékek is látható zavart okoztak. Hogyne! Hisz mi is furcsa érzéssel fogadtuk az alig pár száz méterre eldőrdülő ágyúk dörejét és a felettünk elröppenő lövedékek süvöltését. Hát azok, akikhez ezek repültek és ott szétpukadtak. Már most zajosabb lett a táj. Itt-ott gyalogsági fegyvertűz is felhangzott. Már mi hozzánk is röpöködtek a golyóbisok és zümmögő zenéjükkel vagy tovább repültek, vagy pity, paty, csattanó hanggal a földre vágódtak.

Na, fiúk, ez már fele sem tréfa. Körülbelül egy óráig nyugtalanították tüzeink az erdőbe rejtőzött orosz csapatokat, míg nem az oroszok is megsokalták. Egyszerre csak, mintha a poklok összes ördögei szabadultak volna fel, oly dörgés reszkettette meg a környéket. Egész tömeg gránát- és srpnellövedék repült hozzánk. Ép mi hozzánk és az út környékén csapódtak le. Ezek a tüzeinknek voltak szánva, de rövidek voltak és mi kaptuk meg. Most már jó lett volna, ha a földözékünk mélyebb is lett volna. Sajnos csak derékig ért. Lent a faluban az út baloldali ház csoportjánál, a szélmalomok környékén is erős fegyvertűz hangzott fel. Orosz mozgolódás a faluban is. Hát ezek mikor jöttek ide? Hisz a felderítő osztag áthaladt a falun és nem lőttek rájuk. Meglepetést akartak, úgy látszik, rendezni.

ELŐLEGNEKÜLI RESZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-tól

Fotelágyak, paplanok vasbútorok, futószőnyegek, fehérneműváznak, ruhaszövegek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitosüzlet
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árendgemény!

A vidéki csendőrség e.önyösen ismert szalitióia

SÁNDOR REZSŐ

ÓRÁSMESTER, ÉKSZERÉSZ
NYIREGYHÁZA

TEL. 229

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő és fali órák, a csendőrség részére **reszletre** is. Választékot pórtómentesen küldök. Javításokat szakszerűen végzek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

**HÁLÓK
EBÉDLŐK
ÚRISZOBÁK**

**KOMBINÁLT
BERENDEZÉSEK**

BUDAPESTI BUTORSZALONBAN

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.

Nagy választék. Kedvező részletfizetésre!

Az első batallion első és harmadik százada ezt a parancsot kapta: előre a faluba, megtisztítani az oda befészkelte kisebb orosz csapatoktól. Mint a fürgeteg úgy indult meg az első zászlóalj támadása. Pedig csak az első és harmadik századok kaptak rá parancsot. Igen ám, csak hogy a nagy fegyvertűzben, ami a támadással a faluból és mitőlünk megindult, olyan zaj lett, hogy a közben felhangzó hurrá, hurrá kiáltások közt talán a második és negyedik századok is félreértették a parancsot és ahelyett, hogy tartalékbán maradtak volna, ők is rögtön megindultak. Így az első zászlóaljnak nem maradt tartalékja. A támadást már feltartani nem lehetett, de kár is lett volna. A lelkesedés oly nagy volt, vagy tudom is én, mi szállta meg a legényeket: megállást csak a halál tudott parancsolni.

Egy szuszra lent voltak a faluban, ahol most már megindult az ádáz közelharc, mert az oroszok is előbújtak rejtekeikből és gyilkos tüzzel fogadták bajtársaimat. Az ezredes úr lázas izgalommal figyelte a terepet és a faluban kialakuló helyzetet. Közben megjegyezte: a besták, hogy befészkeltek magukat és nem tágtanak. Most már a tüzéségi tűz is a legvadabbul dult, mind a két részről. Rikoltva bömbölt körülöttünk a sok orosz srapel és gránát. A mi tüzeink az erdőből a faluban előtörő oroszokat srapelozták erősen, akikből már több kisebb-nagyobb csapat az első házakhoz közeledett. A zaj leírhatatlan magas fokra csúszott. Megkezdődött már az általános tűzharc. A faluban megcsendült a harang, de most senki sem figyel rá. Mindenkinek el van foglalva. Ki törődik most itt harangszóval? Talán a haldoklók. Az élők bösz ordítással törnek egymásra. Az orosz tüzéségi tűz megduplázódik. Mintha felhőszakadás zúdulna reánk. Egyszerre húsz, harminc lövedék csap le körülöttünk, mintha mind az ezredes urat akarná megölni; a tüzeinket akarják elnémitani. De azok ádázul lönek. Csak kevesen vannak. Mi az a nyolc ágyú? Semmi! De állják a sarat. Pedig jön az értesítés. Tüzéségi telitalálat. Azért a tűz nem csökken. Mintha mi sem történt volna. Az ezredes úr semmit sem fedez magát. Pedig mi is mondtuk neki. Az igaz, hogy fedezékünk nem sokat ér, mert csak derékig érő és csupa homok. Ha egy gránát bevág, mind elpusztulna. Lent a faluban már félőrája, hogy dül az ádáz közelharc. Futkosás hol itt, hol ott. A harci láрма a szívekbe markol. Az ezredes úr feszülten figyelte az ütközetet. En látva, hogy itt már telefonálni, jelzést adni úgy sem kell, odaléptem az ezredes úrhoz és katonásan ezen szóval kértem: „Ezredes úrnak alázatosan jelentem, én a századomhoz szeretnék menni, mert itt úgy sem lesz szükség reám. — Eredj fiam, Isten veled.”

Ezen szavakkal bocsátott útnak. Mivel innen jól láttam, hogy a századom hol küzd, felugrottam az árokba és szaladni akartam, le a faluba. Ép ekkor ér oda egy sebesült bajtársam, Böhm káplár, akinek az oldalába löttek és könnyöregve mondja:

— Ké hilf, kollég!

Rögtön bekötöttük és szó nélkül rohantam le a faluba. Sehol meg nem állva szaladtam a méhrajyszerűen röpködő golyók közt, egy szuszra a kétszáz méteres területen a sok sebesült és halott bajtársam közt. Ép arra érkeztem, amidőn a század a kertemből a házak ellen rohamra ment. A földieimet még életben találtam, habár már sok jó bajtárs feküdt szanaszét a vetemények között. Ki-ki sebesülve, halva. Száz és száz torokból hangzott fel a hurrá, hurrá. Mint a fürgeteg, rájuk törtünk a házakban meghúzódó oroszokra. Kemény legények voltak. Nem hátráltak. De mi sem. Így az első összecsapás irtó és borzalmas volt. Ember ember ellen. Rövid, de kegyetlen harc után az első házso-rokból és a kertekből kiszorítottuk a tulso házak közé és mögé, ahol újabb erős állást és erősítést kaptak az erdőből bevonuló csapatokból. Mi a faluba húzódtunk az árokba fektedtünk le. Húsz, harminc méteres tűzharc. A házakból ropogtak a fegyverek és gépfegyverek. K'nt a mezőn, két-háromszáz lépésre az előretörő orosz rajvonal. Mozdulni sem tudtunk, amíg a házakból el nem üldöztük őket. Kiabálás körülöttünk. Ki kellett füstolni őket. Egynehányan előre-küsztek és már a házak égtek. Az ajtók most feltáultak. Az oroszok egymás hátán menekülni akartak. De már késő

volt. Az ajtóknál halomra dültek a mi golyóinktól. Most már szabad lett az út az égő házak között a mezőre, az előtörő rajvonalhoz.

Az út mellől előretörtünk. Az orosz rajvonal meghatárolt előttünk. Minden oldalról a szaladó, menekülő ellenség a mi heves tüzelésünktől kísérve. A század jobbszárnyán még épek a házak. Onnét még oldaltűzet kapunk. Most megtámadjuk. A faépületből erősen lönek. Mi befelé. De így céltalan, hisz nem látjuk, hol fekszenek belül. Döngöljük az ajtókat. Nem enged a zár. Fölkapunk egy, a kertben heverő, talán két mázsás fatömböt és hatán rohanunk vele az ajtónak. Recsegve-ropogva bedől és mi már bent öljük egymást a nagy pajtában, mert ez az volt. Vagy negyven orosz a belül elkészített kilővéseknél riadtan fordul szembe. Mi csak vagy tízen rohantunk be ezen a kapun. Mire felésmélnék, már vagy fele halott. Egyrésze ledobja a fegyvert, feltartja a kezét. De most már nincs irgalom, újra felkapják a fegyvert. Az ellenkező ajtó is bedől. Ró'annak be a bajtársak, vagy tízen. Pár pillanat és már menekülnek ki, akik megmaradtunk, mert már hull a tüzes zsarátnok a pajta tetejéről, a középen egymásra borult ellenséges halottakra. Hogy hányan veszték ott, nem ér'em rá megolvasni, mert mint üzött vad, rohantunk fulladozva a füsttől a kertekbe, a többi bajtársakhoz. E pajta túlsó oldalán halt meg a jó Dimmer alezredes úr, így nem láttam, csak az ütközet után mondták meg a bajtársak. Azért voltak oly kegyetlenek, amidőn betörték a pajtába.

(Folytatjuk.)

Emlékpályázat.

Mai számunk vezetőhelyén beszámoltunk arról, hogy a Hadimúzeumban termet kaptunk emlékeink számára és figyelmébe ajánljuk ott bajtársainknak az emlékek gyűjtésében való közreműködést. Hogy még nagyobb nyomtatékot adjunk, mai pályázatunkat is ennek a célnak szenteljük.

Pályázatot hirdetünk azok számára, akik nem restek a régi holmik között kutatva, eljuttatni a m. kir. csendőrség emlékbizottságához (Budapest, I., Böszörményi-út 21. sz.) azokat a tárgyakat, amelyekről gondolják, hogy mint testületi emlékeknek, értékük lehet. Ha valaki nem bizonyos ebben, az elküldés mellett határoz. A csomagolási és postaköltséget az emlékbizottság visszatéríti s ha az érdekelt kívánja, a megfelelő pénzértéket is kiutalja számára. Ezenfelül a három legértékesebb küldeményt a következőképpen jutalmazuk: 1. Értékes, elsőrendű zsebóra. 2. Ugyanolyan asztalióra. 3. Diszes asztali dohánydoboz.

Pályázatot a csendőrség minden tagjától elfogadjunk. A küldemények értékelését bizottságilag végezzük. Határidő: március 15., az eredményt az április 1-i számunkban fogjuk közölni.

FERKÓ OLAJ

lőszerszámot, csizmat, bakancsot puhít, feketít és tartóssá tesz

Egyéb gyártmányok: Bőrlakk, nyeregszappan, bőrzsír szerszám- és cipőpaszta, fénymáz (Schuhwachs)

Gyártja: Müller és Társa Ipari Segédanyagok Gyára

Budapest, X V., Gizella-út 53-55.
Telefon: 97-0-61.

Bizalommal vásárolhat a legegyszerűbbtől — luxus kivitelig

BÚTORT GLÜCK JÓZSEF bútorecsarnokban
Budapest, VIII., Rákóczi-út 63.
(Magyar Divatcarnokkal szemben)

A m. kir. csendőrség tagjainak árendmény és kedvező felirési feltételek

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
VIII., József-körút 5. — Felelős üzemvezető: Győri Aladár.